

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

10 oktober 2001

GEDACHTEWISSELINGEN EN HOORZITTINGEN

**over de zuivering van stedelijk afvalwater en
de beheersovereenkomst met de NV Aquafin**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening
uitgebracht door de heren Bruno Tobback en Jos Bex**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Gerald Kindermans, Jan Laurys, Erik Matthijs, Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacky Maes, Jacques Timmermans ;

mevrouw Isabel Vertriest ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Mark Van der Poorten, Jan Verfaillie ;

de heren Louis Bril, Marc Cordeel, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heer Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Julien Librecht, Jan Penris ;

de heren Bruno Tobback, Jan Van Duppen ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Herman Lauwers.

INHOUD

Blz.

A. GEDACHTEWISSELING VAN 19 OKTOBER 2000 OVER DE ZUIVERING VAN STEDELIJK AFVALWATER EN DE BEHEERSOVEREENKOMST MET DE NV AQUAFIN	4
I. Inleidende uiteenzettingen	4
I.1 Toelichting door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw	4
I.2 Toelichting door de heer Bruno Beels, bijzonder gevolmachtigde van het Vlaams Gewest bij de NV Aquafin	6
I.3 Toelichting door de heer Aviel Verbruggen, kabinetschef van minister Vera Dua ...	11
II Bespreking	17
B. GEDACHTEWISSELING VAN 7 MAART 2001 OVER DE ZUIVERING VAN STEDELIJK AFVALWATER EN DE BEHEERSOVEREENKOMST MET DE NV AQUAFIN	21
C. GEDACHTEWISSELING VAN 3 MEI 2001 OVER DE ZUIVERING VAN STEDELIJK AFVALWATER EN DE BEHEERSOVEREENKOMST MET DE NV AQUAFIN.	24
I. Inleidende uiteenzettingen	24
I.1 Toelichting door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw	24
I.2 Toelichting door de heer Bruno Beels, bijzonder gevolmachtigde van het Vlaams Gewest bij de NV Aquafin	26
II. Bespreking	28
BIJLAGEN	
– Hoorzitting van 15 februari 2001 met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten over waterzuivering en de rol van de gemeenten	34
– Hoorzitting van 20 september 2001 met een vertegenwoordiging van het Denderaktiekomitee over het Vlaams waterzuiveringsbeleid	40
– Hoorzitting van 27 september 2001 met vertegenwoordigers van de vereniging Aquazet over het Vlaams waterzuiveringsbeleid	48

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening hield op 19 oktober 2000, 7 maart 2001 en 3 mei 2001 gedachtewisselingen met mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de zuivering van stedelijk afvalwater en de heronderhandeling van de beheersovereenkomst met de NV Aquafin. De heer Bruno Tobback brengt verslag uit over deze gedachtewisselingen.

Op 15 februari, 20 en 27 september 2001 hield de commissie hoorzittingen over het Vlaams waterzuiveringsbeleid met vertegenwoordigers van respectievelijk de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), het Denderaktiecomitee en de vereniging Aquazet. De heer Bruno Tobback brengt verslag uit over de hoorzitting met de VVSG ; de heer Jos Bex over de hoorzittingen met het Denderaktiecomitee en Aquazet. De verslagen van de hoorzittingen zijn als bijlage bij dit verslag opgenomen.

Eerder hoorde de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening reeds vertegenwoordigers van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de NV Aquafin, de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Bond Beter Leefmilieu over de implementatie van de Europese richtlijn stedelijk afvalwater. Daarover werd verslag uitgebracht in *Parl. St. VI. Parl. 2000-2001*, 433/1.

De werkzaamheden over waterzuivering en heronderhandeling van de beheersovereenkomst met de NV Aquafin resulteerden op 2 oktober 2001 in de goedkeuring in de commissie van een voorstel van resolutie van de heren Johan Malcorps, Patrick Lachaert, Jacques Timmermans, Jos Bex en Erik Matthijs betreffende de heronderhandeling van de beheersovereenkomst met Aquafin. Over de bespreking van het voorstel van resolutie wordt verslag uitgebracht in *Parl. St. VI. Parl. 2000-2001*, 789/3.

A. GEDACHTEWISSELING VAN 19 OKTOBER 2000 OVER HET VLAAMS WATERZUIVERINGSBELEID EN DE HERONDERHANDELING VAN DE BEHEERSOVEREENKOMST MET DE NV AQUAFIN

I. Inleidende uiteenzettingen

I.1. Toelichting door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw

I.1.1. Situering

De minister licht de regeringsnota toe over de hernegotiatie van de beheersovereenkomst met Aquafin. Deze nota werd op 30 juni 2000 aan de Vlaamse regering voorgelegd. De Vlaamse regering besliste toen om de vooropzeg van de overeenkomst met de NV Aquafin te betekenen. Er werd tevens beslist dat de minister deze nota aan de commissie leefmilieu zou voorleggen en dat ze een onderhandelings-team zou samenstellen dat namens de Vlaamse regering de hernegotiatie van de beheersovereenkomst met Aquafin zal voeren. De resultaten van dit overleg zullen ter goedkeuring aan de Vlaamse regering worden voorgelegd.

De minister voegt hieraan toe dat het weliswaar de bedoeling is om in de commissie de politieke discussie te voeren over de beheersovereenkomst met Aquafin, maar dat deze discussie in de ruimere context van het waterzuiveringsbeleid moet worden geplaatst.

I.1.2. Balans van 10 jaar Aquafin

De NV Aquafin bestaat sinds 1990. In de voorbije tien jaren werden er herhaaldelijk politieke en maatschappelijke discussies over gevoerd. Deze handelden vooral over het gebrek aan transparantie van het beheerscontract ; de betwiste, groot-schalige aanpak op milieukundig vlak en tenslotte de financiële gevolgen van de juridische monopoliepositie van Aquafin.

Toch is de balans van tien jaar Aquafin gedeeltelijk positief. Volgens de minister kan men niet ontkennen dat dankzij Aquafin een belangrijke kwaliteitsverbetering van het water is gerealiseerd. Aquafin beschikt daarnaast ook over veel knowhow, werkt min of meer efficiënt en is bovendien ook zeer bemiddeld door de rechtstreekse overheidsfinanciering via het Mina-fonds. Negatieve punten zijn onder meer de onduidelijke afbakening van bevoegdheden, die elkaar dikwijls overlappen, waardoor het moeilijk is om de verantwoordelijkheid van elke actor te bepalen. De milieukundige aanpak is te grootschalig en te weinig pro-actief. Zo is er bijvoorbeeld te weinig aandacht voor het scheiden van afval- en regenwater, het inpassen van de afvalwaterzuivering in het concept van het integraal waterbeheer en de ruimtelijke impact van de zuiveringsinstallaties.

Hoewel men heel wat kritiek kan geven op het vroegere management van Aquafin, is het toch niet alleen verantwoordelijk voor het falen van de afvalwaterzuivering. Ook het Vlaams Gewest, de administratie, de gemeenten en de individuele burger dragen hun deel van de verantwoordelijkheid.

I.1.3. Toekomstgerichte aanpak

– *Uitgangspunten*

Het streefdoel is een toekomstgericht beleid waarbij Vlaanderen over een efficiënte waterzuivering beschikt. Dit is trouwens een eis van de Europese Commissie.

De bevoegdheden en verantwoordelijkheden moeten op elkaar worden afgestemd en in duidelijke, homogene pakketten worden afgelijnd. Wat goed werkt, moet beter werken, en misgroeiingen moeten worden aangepakt. De sturing vanuit de overheid moet efficiënter en effectiever worden, onder meer door een aantal zaken los te laten. Huishoudens, bedrijven, gemeenten en andere actoren moeten bij deze hervorming betrokken worden. De inspanningen die zij in het verleden geleverd hebben, moeten op de juiste manier beloond worden. Wie in het verleden achterop hinkte, moet hiervoor gestraft worden.

Het principe dat de vervuiler betaalt, moet zo consequent mogelijk van toepassing blijven. In de huidige situatie is de eigen financiële bijdrage afhankelijk van het soort zuiveringssysteem dat wordt toegepast, ook al heeft de heffingsplichtige niet voor dit systeem gekozen. Volgens de minister moet vooral voor de IBA's (individuele behande-

ling afvalwater) het heffingssysteem geëvalueerd worden. Hetzelfde geldt voor de discussie over grootschalige versus kleinschalige waterzuivering.

– *Doelstellingen en opdrachten*

De hoofddoelstelling van het zuiveringsbeleid is het realiseren van een maximale zuivering tegen de laagste kosten, binnen de randvoorwaarden van het integraal waterbeheer. Hiertoe moeten een aantal opdrachten worden uitgevoerd.

In de eerste plaats moeten de zuiveringszones anders worden afgebakend dan tot nu het geval was. Deze afbakening moet ook beter overeenstemmen met de ruimtelijke planning. Ten tweede moet een dynamische inventarisering worden opgesteld van de toestand van gebouwen en woningen qua lozing, aansluiting en zelfzuivering. De minister uit haar verbazing over het feit dat men hierover vandaag nog niet beschikt. Hetzelfde geldt voor de inventarisering van riolen, lozingspunten en dergelijke meer. Er moet een masterplan van de bovengemeentelijke infrastructuur worden opgesteld met aandacht voor de diversificatie in de te gebruiken technologieën en in de schaal van aanpak. De minister blijkt hierbij gewonnen voor de voorstellen die de milieubeweging hierover formuleerde, waarbij het afvalwaterbeleid eveneens aan het integraal waterbeheer werd gekoppeld. Ten slotte moet ook een investerings- en renovatieplan 2002-2010 worden opgesteld in uitvoering van het masterplan.

– *Randvoorwaarden*

Daarnaast moet men echter ook rekening houden met een aantal gegevens waar men niet buiten kan. In Vlaanderen is de bewoning zeer verspreid en wordt de beperkte ruimte zeer intensief benut. Daarnaast is er de actuele toestand van de infrastructuur, waarvan het algemeen bekend is dat deze niet in optimale staat is. De bestaande natuurlijke en quasi-natuurlijke stelsels van waterafvoer, zoals grachten en infiltratiegebieden, vormen een andere randvoorwaarde.

Het contract met Aquafin loopt nog twintig jaar. De minister erkent dat men de overeenkomst zou kunnen verbreken, maar dat zou veel geld kosten. Het contract is nu opgezegd, maar blijft dus wel nog twintig jaar gelden. Aquafin beschikt over een monopolie voor waterzuivering. De schaal van Vlaanderen is sowieso beperkt en het is maar de vraag of er ruimte is voor meerdere operatoren.

De minister merkt op dat de middelen hoe dan ook beperkt zijn. Welke beslissing er ook wordt genomen, ze zal veel geld kosten. Als de regering plots miljarden franken zou vrijmaken voor de afvalwaterzuivering, zou de markt oververhit worden. De rol en de capaciteit van de gemeenten staat eveneens ter discussie. De technische, administratieve en financiële draagkracht van de meeste gemeenten in Vlaanderen is ontoereikend om grote verantwoordelijkheden op dit vlak op zich te nemen. Als de gemeenten een rol toebedeeld krijgen in de waterzuivering, dan moeten hiervoor de nodige middelen worden vrijgemaakt.

– Voorstellen van oplossing

Er werd grondig gedebatteerd over de vraag om het contract met Aquafin onmiddellijk te verbreken. Het financiële aspect van deze oplossing kan men volgens de minister echter niet zomaar terzijde schuiven. Bovendien zou het vermoedelijk aanleiding geven tot het opstarten van gerechtelijke procedures. Wie of wat zou er in de plaats van Aquafin komen? De minister wijst erop dat in theorie ook een terugkeer naar de situatie ten tijde van het Sobemap-rapport mogelijk is, waarbij de overheid de waterzuivering op zich neemt, maar dit lijkt haar niet ideaal. Er kan ook worden gedacht aan andere PPS-formules, want uiteindelijk is Aquafin een vorm van PPS (publiek-private samenwerking). Dit zou dus geen nieuwe situatie creëren, en de remedie zou in dit geval misschien erger zijn dan de kwaal.

De heer Patrick Lachaert merkt hierbij op dat Aquafin weliswaar een vorm van PPS is, maar dan wel een waarbij geen concurrentie speelt.

Uiteindelijk werd er beslist om de beheersovereenkomst totaal anders op te maken. Hierbij wordt gestreefd naar een resultaatsverbintenis, waarbij Aquafin wordt betaald op basis van resultaten. Dit kan op termijn de situatie verbeteren.

In mei 2000 werd het topmanagement vernieuwd. Er zijn al voorbereidingen getroffen om de overeenkomst opnieuw te onderhandelen, voor de definitieve onderhandelingen wordt gewacht op het einde van het parlementair debat. Nu reeds wordt gewerkt aan een herschikking van de pakketten bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De minister deelt ook mee dat ze werkt aan een nieuw stelsel van aansporingen voor de actoren in de sector: de gemeenten, de burgers en de bedrijven. Het sluitstuk zal bestaan uit een versterking van de controle en toezicht op de actoren in de sector, vooral dan Aquafin, maar vanuit een moderne reguleringsvisie.

I.1.4. Besluit

Ten slotte wenst de minister duidelijk te stellen dat de visievorming over de waterzuivering gebeurt door de VMM, die samen met de beleidsverantwoordelijken dit beleidskader moet ontwerpen en optreden als controle-orgaan. Daarnaast zullen ook de bekkencomités een grote rol krijgen. Er is nood aan technische en maatschappelijke ondersteuning, en de bekkencomités zijn volgens haar daarvoor het ideale instrument.

Ze merkt ook op dat men geen nieuw afvalwaterbeleid kan ontwikkelen in drie of vier jaar tijd. Er zal een lange overgangperiode nodig zijn, onder meer om de gemeenten de tijd te geven zich aan te passen aan hun nieuwe takenpakket. Binnen afzienbare tijd starten de gesprekken over de beheersovereenkomst. Er moet snel een nieuwe afbakening van zuiveringszones en een masterplan per bekken worden opgemaakt. Wanneer dit achter de rug is, moet het maatschappelijk debat over het afvalwaterbeleid van start kunnen gaan.

De minister erkent dat dit een politiek geladen thema is. Het parlementair debat hierover zal richtinggevend zijn voor de uiteindelijke oplossingen, maar ze gelooft niet dat er nog kan worden afgeweken van de grote lijnen die in de nota zijn vastgelegd.

De heer Patrick Lachaert hoopt dat de commissie de kans krijgt om eerst de krachtlijnen vast te leggen voordat de onderhandelingen van start gaan. De minister beaamt dit. Er is al een denkoefening gemaakt over een mogelijke heronderhandeling, waarbij onder meer onderzocht werd hoe men dit zou aanpakken en wie deel zou uitmaken van het onderhandelingssteam. Er is wel een formeel engagement om niet te beginnen met de onderhandelingen voor de bespreking in het parlement is afgerond.

I.2. Toelichting door de heer Bruno Beels, bijzonder gevolmachtigde van het Vlaams Gewest bij de NV Aquafin

I.2.1. Algemeen

De heer Bruno Beels, bijzonder gevolmachtigde van het Vlaams Gewest bij de NV Aquafin, licht vervolgens zijn rapport toe over de werking van Aquafin de voorbije tien jaar¹. In het eerste deel van het rapport worden een aantal omgevingsfactoren geschetst die ook voor de discussie van be-

¹ Bruno Beels, "Werking van de NV Aquafin over de periode 1990-1999", mei 2000.

lang zijn. Het tweede deel bestaat uit een analyse van de werking van Aquafin zelf.

– *Historische schets*

Aquafin werd in 1990 opgericht naar aanleiding van een Sobemap-studie over de waterzuivering in Vlaanderen. De conclusie was dat de waterzuiveringsinfrastructuur in Vlaanderen vrij zwak was. De gerealiseerde capaciteit dekte slechts 54 percent van de geproduceerde vuilvrachten. Er kwamen te weinig vuilvrachten toe, waardoor de benuttingsgraad van de installaties minder dan 50 percent bedroeg. De verhouding tussen de geproduceerde vuilvracht en de op RWZI (rioolwaterzuiveringsinstallatie) gezuiverde vuilvracht bedroeg dus slechts 27 percent. Het gebrek aan managementcapaciteit leidde ertoe dat de instanties die instonden voor de waterzuivering niet in staat waren een versneld voluntaristisch investeringsprogramma te realiseren met het oog op het behalen van de Europese normen. Er was onvoldoende financieringscapaciteit om deze doelstellingen te realiseren.

– *Doelstellingen*

De doelstellingen van Aquafin waren het doelmatig en doeltreffend realiseren van het investeringsprogramma, het doelmatig en doeltreffend beheren en exploiteren van de nieuwe en bestaande waterzuiveringsinfrastructuur en het opstellen van een adequate financieringsstructuur om dit te kunnen realiseren. De vraag is in welke mate Aquafin de afgelopen tien jaar deze doelstellingen heeft kunnen realiseren.

– *Het vergoedingsstelsel*

Aquafin is een voorbeeld van PPS. In dit kader is het van belang dat er een goede balans wordt gevonden tussen de belangen van de stakeholders en shareholders. Van belang is ook de vergoeding van Aquafin. De PPS-overeenkomst werd in 1991 afgesloten en in 1993 herzien. De basis van deze overeenkomst was de vergoedingsstructuur. Zowel de overeenkomst van 1991 als deze van 1993 is in essentie een middelenverbintenis, en geen resultaatsverbintenis.

De vergoedingsstructuur beantwoordt aan het cost-plus model. Alle redelijke kosten die door Aquafin worden gemaakt, worden vergoed en bovenop deze kosten wordt een vergoeding toegekend voor de inbreng van het kapitaal van de aandeelhouders. Dit heeft in de praktijk geleid tot een

vaste vergoeding voor de aandeelhouders, ongeacht het feit of het bedrijf efficiënt werkte of resultaten boekte.

Het is nu de bedoeling een regulerend incentive-stelsel in te bouwen in het vergoedingsstelsel van Aquafin. Dit kan gaan van een reguleringsmodel binnen een cost-plus model tot een model dat voorziet in resultaatsaansporingsmechanismen. Naarmate de kosten toenemen en het bedrijf minder efficiënt werkt, zou de vergoeding van de aandeelhouders moeten dalen. Is het bedrijf wel efficiënt, dan kunnen ze een hogere vergoeding krijgen.

– *Het monopolie van Aquafin*

Aquafin functioneert in een natuurlijke monopoliesituatie. De uitbouw van een netwerkinfrastructuur vergt hoge kapitaalkosten en hoge vaste kosten. Het is niet evident dat een andere onderneming in Vlaanderen een alternatief netwerk zou uitbouwen. Dergelijke ondernemingen werken altijd in een monopoliepositie.

Aquafin heeft ook een wettelijk monopolie, omdat de decreetgever heeft beslist dat de realisatie en exploitatie van de zuiveringsinfrastructuur uitsluitend aan Aquafin is voorbehouden.

In de praktijk bevindt de operator van een waterzuiveringsnetwerk zich altijd in een monopoliepositie, maar men kan concurrentie inbouwen bij het toewijzen van het contract. Bij de toewijzing van het contract aan Aquafin heeft men dit nagelaten. Volgens de heer Beels had men op dat moment concurrentie moeten en kunnen inbouwen, ook al zou de uiteindelijke operator toch in een monopoliepositie functioneren.

Het gevolg van een monopolie is dat er geen marktwerking is en dat de markt niet sanctioneert op kostenefficiëntie en op het behalen van resultaten. Dit is het onderwerp van de herziening van de overeenkomst. Bij gebrek aan een marktomgeving moet ervoor gezorgd worden dat dezelfde effecten van een marktomgeving gerealiseerd worden door een sterk uitgewerkt reguleringskader.

De heer Beels vindt het niet erg zinvol om een dergelijk bedrijf op te splitsen in verschillende concurrerende bedrijven, omwille van de schaal- en synergievoordelen. Hij verwijst naar het voorbeeld van Engeland, waar men een tiental waterbedrijven heeft, onder meer Severn Trent, een aandeelhouder van Aquafin. Dit bedrijf heeft de schaalgrootte van heel Vlaanderen. Anderzijds zijn al deze bedrijven

regionale monopolies. Ook in hun eigen regio is er dus geen marktwerking. De spreker verwacht ook niet dat een Europese richtlijn over waterzuivering een liberalisering zal doorvoeren, zoals voor andere nutssectoren wel het geval is. Integendeel, hij vermoedt dat een dergelijke richtlijn vanuit het oogpunt van de volksgezondheid zeer sterk de nadruk zal leggen op regulering als alternatief voor marktwerking.

– De sterktes en zwaktes van Aquafin

De sterkte van Aquafin is ongetwijfeld haar kennis. Het bedrijf heeft gedurende tien jaar veel middelen gekregen van het Vlaams Gewest, waarmee het een aantal competenties heeft kunnen opbouwen. Dit is een onmiskenbare sterkte van het bedrijf, maar volgens de heer Beels is dat ook logisch als men gedurende tien jaar de kans krijgt zich te specialiseren in waterzuivering.

De zwakten die zijn vastgesteld zijn onvoldoende kostenefficiëntie, onvoldoende resultaatgerichtheid, risico-aversie en berusting van de bedrijfsleiding. Aquafin begint te lijden onder een veradministreerde werking, waardoor vele personeelsleden, die de dragers zijn van de kennis, gedemotiveerd geraken. Daarentegen biedt dit bedrijf ook veel kansen, op voorwaarde dat de aanwezige kennis en competenties doeltreffend benut worden, desnoods ook in aanverwante gebieden.

I.2.2. De uitvoering van de investeringsopdrachten

Uit een onderzoek naar de zuiveringsgraad van het afvalwater van huishoudens blijkt dat Aquafin in 1990 een zuiveringsgraad van 33 percent haalt en in 1999 een van 49 percent. De heer Beels geeft toe dat dit uiteraard veel meer had kunnen en moeten zijn, maar dit heeft te maken met belangrijke vertragingen in de uitvoering van investeringsprojecten. Er is bovendien een probleem met de benuttingsgraad, zodat de effectieve zuivering slechts 47 percent bedraagt. Een aantal investeringsdossiers bevindt zich in doorloophase, waardoor de zuiveringsgraad snel zal kunnen toenemen.

Eind 1999 werd vastgesteld dat er voor de Europese richtlijn 112 installaties moeten worden gebouwd voor de verwijdering van nutriënten, waarvan er reeds 53 gerealiseerd zijn. Er moeten er nog 21 gebouwd worden, waarvan er 12 geblokkeerd zijn vanwege gewestplanwijzigingen of problemen met de vergunning. 38 moeten er gerenoveerd worden, waarvan er 11 in uitvoering zijn, 6 in de eindfase en 21 in de ontwerpfase.

Eind 1999 werd vastgesteld dat de totale portefeuille van de aan Aquafin opgedragen investeringsprogramma's 91 miljard frank bedraagt, waarvan 43 percent gerealiseerd is. 13 percent is uitgevoerd, 44 percent zit in de doorloophase. Om het gewenste resultaat te bereiken, moeten er echter extra investeringen komen bovenop deze 91 miljard frank. De heer Beels schat dat er behoefte is aan 66 à 78 miljard frank extra investeringen als men de beoogde zuiveringsgraad wil optrekken tot 80 percent.

De belangrijkste vaststellingen bij het investeringsprogramma van de afgelopen tien jaar is dat eind 1999 9,5 percent van de gebudgetteerde enveloppe-investeringen niet is gerealiseerd. Eind 1995 werd vastgesteld dat Aquafin in staat was om 11,5 percent meer te realiseren dan gebudgetteerd. Er is dus een belangrijke vertraging in de uitvoering van het investeringsprogramma opgetreden.

De oorzaken hiervan zijn deels extern, omdat de vertragingen zich vooral situeren in de fase vóór de vergunning : problemen met vergunningen, MER's (milieueffectrapportage), gronden, afstemmingen op derden voor projecten die de overheid samen met Aquafin uitvoert, en overleg en discussies naar aanleiding van de aanpassing van een investeringsprogramma. Deze vertragingen hebben belangrijke meerkosten tot gevolg.

Een bijkomende factor is dat in de overeenkomst een vrij rigide cyclus van planning, investering, en uitvoering is vastgelegd, waarbij de overheid in alle fasen op een zeer prominente wijze aanwezig is. De programma's worden opgesteld door de VMM. Aquafin moet op basis hiervan een technisch plan opmaken, dat qua budgettering en gebruikte techniek vrij gedetailleerd is. Hoe gedetailleerder het plan, hoe meer kans op discussie over afwijkingen. Elke afwijking moet aan de overheid worden gemeld. Aquafin loopt door de exonatieclausules weinig of geen risico voor deze afwijkingen, maar de stroefheid van dergelijke cyclus vertraagt de uitvoering van de investeringen in belangrijke mate.

Deze rigide cyclus beantwoordt aan een command-and-control model. Het leidt ook tot inefficiënties, beleidskosten en de mogelijkheid tot risico-afwenteling. Het betekent uiteraard ook dat de transactiekosten in de toezichtsrelatie tussen de overheid en Aquafin veel hoger liggen dan de besparingen die men met een dergelijk model eventueel kan realiseren.

De spreker merkt op dat het management van Aquafin op deze ontwikkelingen exonatiege-

richt, risico-aversief en berustend reageert. Het ondergaat de problemen en optimaliseert de bedrijfsvoering weinig of niet. De planning en het beheer beantwoordt eerder aan een 'boommanagement' dan een 'bosmanagement'.

De investeringen worden gerealiseerd door het bedrijf, dat meestal het hoofdkantoor wordt genoemd. De heer Beels heeft onderzocht of binnen het hoofdkantoor efficiënt wordt gewerkt, op basis van een productiviteitsonderzoek. In de periode 1995-1999 is het aantal personeelsleden, uitgedrukt in voltijdse equivalenten, toegenomen met 15,4 percent, terwijl in dezelfde periode het gecumuleerd bedrag van de werken in uitvoering en de toename van de zuiveringscapaciteit met 2,5 percent gedaald is. Dit betekent een productiviteitsverlies van 17,9 percent. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de vertragingen in de uitvoering van de werken. Als men dit buiten beschouwing zou laten, dan zou het productiviteitsverlies beperkt blijven tot 9,2 percent.

Aquafin heeft de capaciteit om ieder jaar 6 à 7 miljard frank aan investeringen te realiseren, maar realiseert omwille van een aantal vertragingen en de geringe flexibiliteit van haar investeringsportefeuille slechts 5 miljard frank. Deze slackvorming zou men volgens de spreker kunnen opvangen indien Aquafin zelf verantwoordelijk zou worden voor de operationele planning van heel haar portefeuille. Voor de opbouw van haar kennis ontwikkelt het bedrijf ook indirecte activiteiten zoals Onderzoek en Ontwikkeling, technologie-ondersteuning en dergelijke. Zolang het bedrijf dit niet valoriseert, houdt dit belangrijke meerkosten in, ook voor het Vlaams Gewest. Hier kan een besparingspotentieel worden gerealiseerd.

Bij de organisatie wordt een te zware nadruk gelegd op de nieuwbouwactiviteiten en te weinig op de integrale waardenketen van het bedrijf en de finale output. De output van het bedrijf is verkeerd gedefinieerd in zowel de overeenkomst als de bedrijfsdoelstellingen. Men definieert de output als het opleveren van installaties voor het Vlaamse Gewest, terwijl het eigenlijk de performantie van het bedrijf en het realiseren van een zuiveringsgraad in overeenstemming met de Europese normen zou moeten zijn.

De heer Beels merkt ook nog op dat er een belangrijk besparingspotentieel mogelijk is bij de kosten voor ontwerpen en studiebureaus.

I.2.3. Exploitatieactiviteiten

De gemiddelde aanschaffingswaarde van de zuiveringsinfrastructuur bedraagt voor de periode 1995-1999 jaarlijks 4,9 miljard frank, terwijl dit op kruissnelheid 6 à 7 miljard frank zou moeten zijn. Dat wijst volgens de spreker weer op een vertraging in de realisatie van het programma. De beschikbare zuiveringscapaciteit voor Aquafin is tussen 1996 en 1999 met 12,5 percent gestegen, terwijl de toename van de gezuiverde vuilvracht maar 3,9 percent bedraagt. Dat betekent dat de benuttingsgraad van de installaties afneemt. De gemiddelde capaciteit van de installaties wordt eveneens kleiner. Dit zal belangrijke repercussies hebben op de kosten en het kostendrag van Aquafin.

Welke externe factoren zijn de oorzaak van de verkleinde benuttingsgraad? De benuttingsgraad vermindert omdat er te weinig vuilvrachten in de installaties toekomen. Te weinig huishoudens zijn effectief aangesloten op het rioleringsstelsel en er worden te veel gemengde debieten aangevoerd door de vermenging van regenwater met afvalwater in hetzelfde stelsel. De gemiddelde ontwerpcapaciteit is in die periode afgenomen met 11 percent. Dit heeft een belangrijke weerslag op het kostenverloop. Anderzijds is het rendement van de zuivering zelf vrij goed, met uitzondering van de nutriëntenzuivering.

De totale vaste kosten zijn tussen 1996 en 1999 met gemiddeld 3,5 percent toegenomen, terwijl de capaciteit van de installaties slechts met 2,9 percent is toegenomen. De totale variabele kosten zijn met 8,7 percent gestegen, terwijl de productie van Aquafin – de zuivering van vuilvracht – slechts met 1 percent is toegenomen.

Waar vaste kosten normaal gezien moeten dalen bij uitbreiding van de capaciteit, zijn ze gestegen boven de toename van de capaciteit. Er is een afwijking vastgesteld van 2,3 percent. De variabele kosten zouden in dezelfde lijn als de zuiveringsproductie moeten ontwikkelen. Daar bedraagt de afwijking 8,6 percent.

De verklaring van die afwijking ligt enerzijds in de vermindering van de capaciteitsbezetting, de vermindering van de gemiddelde capaciteit van de installaties, de toename van de slibkosten en efficiëntieverliezen. Gelet op het ontbreken van een volledig, analytisch exploitatiekostenmodel, is het op dit ogenblik moeilijk om de efficiëntieverliezen juist te berekenen.

I.2.4. Financiering

De totale gemiddelde financieringskost voor het realiseren van de volledige activa-waarden is de laatste jaren gedaald. Men betaalt gemiddeld 5,7 percent vergoeding voor ingebrachte financiering, bestaand uit eigen kapitaalsfinanciering en vreemd vermogen (lange- en kortetermijnkredieten). Deze daling is toe te schrijven aan het feit dat het aandeel van het eigen vermogen kleiner wordt, omdat het aandeel van het vreemd vermogen toeneemt. Bovendien zijn de rentevoeten van kredieten op lange en korte termijn gedaald, wat ook een rol speelt bij de vergoeding van het eigen vermogen. Deze vergoeding is immers gelijk aan de som van de OLO-rentevoet en een vergoeding die bovenop deze OLO-rente wordt toegekend.

De vergoeding voor de aandeelhouders bestaat dus uit een vergoeding voor de langetermijnkredieten en een risicopremie die volgens de overeenkomst niet meer mag bedragen dan 5 percent. Is de risicopremie van 5 percent in balans met de risico's ?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, moet men volgens de heer Beels eerst onderzoeken of tegenover die risicopremie van 5 percent reële risico's staan. Deze risico's worden ingedeeld in marktrisico's, economische risico's, financieringsrisico's, resultaatsrisico's en operationele risico's.

Aquafin werkt in een monopolieomgeving volgens een cost-plus systeem, waardoor er uiteraard geen marktrisico's zijn. De economische risico's zijn beperkt. Aquafin is immers een geïntegreerd bedrijf : de realisaties en het beheer ervan zijn in handen van hetzelfde bedrijf. Er zijn nauwelijks financieringsrisico's, omdat de affectatieovereenkomst belangrijke overheidsgaranties biedt. Tot de resultaatsrisico's wordt het niet behalen van Europese normen gerekend. In de huidige overeenkomst zijn hiervoor echter exonerationbedingen opgenomen.

Er zijn wel operationele risico's, die kunnen ontstaan bij de uitvoering van de investeringen en tijdens de exploitatiefase, maar deze worden ruim gecompenseerd door een verzekeringsdekking. Er zijn ook ruime exonatiemogelijkheden en mogelijkheden om deze risico's af te wentelen op het overleg tussen het Vlaams Gewest en Aquafin. Voor claims van derden kan ook nog steeds de redelijkheid van kosten ingeroepen worden. De operationele risico's nemen wel toe naarmate het patrimonium van Aquafin groeit.

Eén van de risico's van het cost-plus systeem is dat er verworpen kosten zijn bij de afrekening van de

kosten. Deze verliesfactor bedraagt over de periode 1995-1999 gemiddeld 1 percent. Het gecumuleerd bedrag aan verworpen kosten, die de aandeelhouders op zich hebben genomen, bedraagt 344 miljoen frank.

Is de vergoeding van de eigen middelen marktconform ? Hierbij kan men een formule toepassen, waarbij Aquafin recht heeft op een vergoeding op eigen vermogen ter waarde van de OLO-rente plus de k-factor. De k-factor, die niet groter mag zijn dan 5 percent, is gelijk aan de risicopremie plus de beta-factor.

De aandeelhouders hebben een aandeel van 8 miljard frank, maar in een overeenkomst uit 1993 werd ingeschreven dat ze zich zouden beperken tot 4 miljard frank. De overige 4 miljard frank zouden niet volstort worden. Vermits het Vlaams Gewest de vergoeding op dit eigen vermogen betaalt, betekent dit voor het Vlaams Gewest een halvering van de uit te betalen vergoeding, maar voor de aandeelhouders betekent het ook een kleiner aandeel van het eigen vermogen. Daar tegenover staan de toenemende activiteitenrisico's. De vergoeding moet de aandeelhouders toelaten provisies aan te leggen om in de toekomst deze risico's te kunnen opvangen. Er is een belangrijke daling vastgesteld van de risicovrije rente. Hierdoor daalt de vergoeding van de aandeelhouders. Ze kunnen ook aanhaken dat de ratio omzet/winst na belastingen in de afgelopen jaren met 38 percent is gedaald.

De heer Beels heeft zelf een onderzoek verricht naar de marktconformiteit van deze vergoeding. De gemiddelde risicovergoeding van Europese beursgenoteerde waterbedrijven bedraagt 3 tot 4 percent. Wat hen betreft, zijn daar ook nog belangrijke financieringsrisico's aan verbonden die Aquafin niet loopt. De beta-factor meet de variatie van de specifieke Aquafin-risico's ten opzichte van het risico dat op een gemiddeld beursgenoteerd aandeel rust. Voor de watersector in zijn geheel schommelt die factor tussen 0,56 en 0,76. De risicopremie zou dus met 0,56 of 0,76 moeten worden vermenigvuldigd om marktconform te zijn, wat een gevoelige daling betekent ten opzichte van de risicopremie die nu wordt betaald.

De totale vergoeding bestaat uit een vergoeding voor de langetermijnrente, die nu 5,6 percent bedraagt, en een risicopremie van maximaal 5 percent. Van dit bedrag moet dan de verliesfactor van 1 percent en de verplichte provisies voor het dekken van risico's worden afgenomen. Dit betekent een totale vergoeding voor het eigen vermogen van 9 percent.

I.2.5. Regulering

De heer Beels heeft een reguleringsmodel ontwikkeld dat moet beantwoorden aan de doelstellingen voor Aquafin die in het Vlaams regeerakkoord vermeld staan, namelijk kostenefficiëntie en een resultaatsverbintenis. De belangrijkste randvoorwaarde om dit te realiseren is het leggen van de totale procesverantwoordelijkheid bij Aquafin, anders kan men geen resultaatsverbintenis afsluiten. Het Vlaams Gewest is verantwoordelijk voor de beleidsplanning en voor de normstelling qua zuivering. Aquafin is dan zelf verantwoordelijk voor het opstellen van de masterplannen, die dan wel door het Vlaams Gewest moeten worden goedgekeurd. Het is volgens de spreker verkieslijk dat deze masterplannen twee of drie scenario's bevatten. Aquafin is dan als enige verantwoordelijk voor de verdere procesplanning en moet achteraf verantwoording afleggen over zijn exploitatieresultaten. In het huidige stelsel heeft Aquafin te veel mogelijkheden om risico's af te wentelen opdat een resultaatsverbintenis zou kunnen slagen.

Er moet een reguleringsmechanisme worden ingesteld, bestaand uit een ecologische regulator, die toeziet in welke mate Aquafin aan bepaalde ecologische doelstellingen beantwoordt, en een economische regulator.

Het reguleringsmodel houdt in dat Aquafin op twee manieren kan worden vergoed. Ofwel wordt het investeringsprogramma gefinancierd met vreemd vermogen, en betaalt men aan Aquafin de OLO-factor. Het is dan ook logisch dat men dezelfde vergoeding betaalt voor de kapitaalsfactor. In de mate dat Aquafin voor de uitvoering van haar controleerbare uitgaven economisch efficiënt werkt, zal dit een weerslag hebben op de vergoeding van de aandeelhouder. Daarnaast is er een variabele vergoeding uitgewerkt, afhankelijk van de score die Aquafin realiseert voor het behalen van de doelstellingen, voor kostenefficiëntieresultaten en voor bepaalde managementvereisten.

I.3. Toelichting door de heer Aviel Verbruggen, kabinetschef van minister Vera Dua

I.3.1. Situering van het rapport

De heer Verbruggen verwijst naar de beleidsnota van minister Dua, waarin werd aangekondigd dat zij een discussietekst zou maken over de toekomst van Aquafin. Dit zou gebeuren op basis van de analyse en de rapporten van de bijzonder gevol-

machtigde. De minister heeft de belangrijkste thema's van deze nota reeds aangehaald.

Ten eerste was het beheerscontract onvoldoende transparant. Ten tweede was er terechte milieukundige kritiek op de grootschalige aanpak van de waterzuivering. Deze aanpak was vooral gericht op agglomeraties. Hierbij bedoelde men niet enkel agglomeraties in de echte zin van het woord, maar ook samenvoegingen van verschillende gemeenten tot een geheel van meer dan 10.000 IE (inwonersequivalenten), wat men dan ook de naam agglomeratie gaf. Ten slotte was er het juridisch-financiële probleem. Aquafin is immers een juridisch monopolie dat winsten maakt die als te hoog worden beschouwd in verhouding tot de risico's die het loopt.

De heer Verbruggen heeft op basis van deze discussietekst een nota met de titel 'Aquafin : strategische visie vanuit het algemeen belang' gemaakt over de toestand van de waterzuivering in Vlaanderen ².

I.3.2. De opdracht : waterzuivering

De opdracht van Aquafin bestond uit transport en collectering van afvalwater, samen met het bouwen van zuiveringsstations met een capaciteit van meer dan 500 IE. Dit moet men volgens de spreker plaatsen binnen de context van de waterhuishouding, waarbij huishoudens, grote bedrijven en de landbouw afvalwater lozen. De onderneming Aquafin maakt dus deel uit van een grotere omgeving en is slechts aansprakelijk voor de processen die ze vanuit haar bevoegdheidsdomein beheerst. Zo kan Aquafin bijvoorbeeld niet alleen verantwoordelijk worden gesteld voor de resultaten van de oppervlakte- en grondwaterkwaliteit ; er zijn immers nog andere lozers buiten de RWZI's van Aquafin. Als men Aquafin in dezelfde context wil behouden, dan is er volgens de heer Verbruggen ook nood aan meetpunten voor de totale in- en uitstroom van het oppervlakte- en grondwater.

Hierna werden de knelpunten van de situatie geanalyseerd. Dit bleef niet beperkt tot de waterzuivering an sich, maar werd gesitueerd binnen de context van het integrale waterbeleid. Hierbij merkt de spreker wel op dat een door iedereen aanvaarde visie op dit integraal waterbeleid nog in ontwikkeling is. De taakaflijning en -verdeling tussen de partijen in de zorg voor waterkwaliteit houdt versnippering in en dus ook onduidelijkheid. De ene partij is verantwoordelijk voor een deel,

² A. Verbruggen, Aquafin, Strategische visie vanuit het algemeen belang, juni 2000.

een andere partij voor een ander ; maar beide actoren beïnvloeden elkaar zo sterk dat het onduidelijk is wie uiteindelijk verantwoordelijk is voor het bereikte resultaat.

Niet alleen heeft Vlaanderen geen integraal waterbeleid, maar ook geen omvattend en geïntegreerd beleid van het gehele waterkwaliteitsvraagstuk. Waterkwaliteit hangt niet enkel af van de fysisch-chemische samenstelling van het water, maar ook van ecologische aspecten, zoals de structuur van waterlopen. Wat bepaalt dat de effluënten, die afkomstig zijn van bepaalde maatschappelijke activiteiten, bepaalde stoffen bevatten die eventueel gevaarlijk kunnen zijn ?

Zoals eerder al opgemerkt, is de taakverdeling erg versnipperd en onoverzichtelijk. Gemeenten, huishoudens, het Vlaams Gewest en Aquafin dragen elk hun verantwoordelijkheid inzake planning, organisatie, financiering en controle. In sommige gevallen moet een instelling zichzelf controleren, wat ook minder gewenste gevolgen kan hebben.

I.3.3. Waterzuiveringsbeleid

Verschillende knelpunten bemoeilijken een goed waterzuiveringsbeleid. Er is nog geen totaalvisie op de waterzuivering. Het collecteren van afvalwater wordt nog niet gescheiden van de natuurlijke waterafvoer. De studie van de optimale dimensionering van de verschillende zuiveringscentra is nog maar pas begonnen. Ook de milieubeweging is hierbij vragende partij. De aanpak van Aquafin was er tot nu toe op gericht om alles in de mate van het mogelijke grootschalig aan te pakken. Men dacht dat dit altijd goedkoper en beter zou zijn.

De heer Verbruggen stelt dat de regering uitgaat van inverse logistics. Afvalwater is een product dat men moet verzamelen en verwerken, zoals men vuilniszakken moet verzamelen en verwerken. We moeten afstappen van de idee om gebruik te maken van de natuurlijke waterafvoer voor het afvoeren van afval. In de middeleeuwen gooide men het afval in de natuurlijke waterlopen, waarbij na verloop van tijd het biologisch afval werd vervangen door chemisch afval. Toch is deze vermenging overeind gebleven.

Een laatste knelpunt is de ongebalanceerde financiering van de diverse onderdelen van de waterzuiveringsopdracht. De investeringen van Aquafin worden voor 100 percent gefinancierd, de vaak kleinschalige alternatieven worden slechts gedeeltelijk gefinancierd of gesubsidieerd.

Ook het noodzakelijke preventiebeleid is nog onvoldoende ontwikkeld. De spreker verwijst naar de herhaalde pleidooien van de minister om afvalwater aan de bron te scheiden. Van zodra het afvalwater gemengd afstroomt van het privaat domein, hebben gescheiden collectoren voor regen- en afvalwater weinig zin. Men moet vermijden dat bepaalde stoffen in het afvalwater terechtkomen, omdat ze achteraf moeilijkheden opleveren bij de zuivering.

– *Planning en kennis van de bestaande toestand*

Onze kennis van lozingspunten en riolen is te beperkt. De bronnen van waterverontreiniging zijn onvoldoende geïnventariseerd en gelokaliseerd. Er is ook onvoldoende kennis van de zuiveringsinfrastructuur. De spreker merkt op dat dit ook voor hem een verrassing was. Men moet dus een beleid ontwikkelen op basis van onvoldoende of onnauwkeurige statistische gegevens over rioleringen en aansluitingspunten. Waarschijnlijk zijn al deze gegevens wel ergens terug te vinden, maar er is geen punt waar alle gegevens gecentraliseerd worden. Aquafin, de VMM en de gemeenten hebben elk een groot gegevensbestand, maar deze gegevens zijn niet compatibel en spreken elkaar soms tegen.

– *Planning en het realiseren van doelstellingen binnen randvoorwaarden*

Bij Aquafin is er sprake van een middel-doelomkering : het doel van Aquafin is nu het in gang zetten en uitvoeren van investeringsdossiers, niet het bereiken van de hoogst mogelijke effectiviteit of zuiveringsgraad. Aquafin wordt echter ook beoordeeld en aangestuurd op het uitvoeren van het gewenste pakket investeringen op de gewenste manier. Het is voor Aquafin dan ook moeilijk om zijn werkwijze te veranderen.

Anderzijds vereist het optimaliseren van een bedrijf een vrijheidsgraad die niet strookt met de opgelegde, rigide randvoorwaarden. Men kan een entiteit aansprakelijk maken voor haar resultaten, maar slechts in de mate dat die entiteit ook de bevoegdheden krijgt om deze resultaten te halen. Bevoegdheid en verantwoordelijkheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

– *Methodiek van de planning van de infrastructuur*

Het is theoretisch mogelijk om de infrastructuurplanning aan de VMM toe te wijzen en de realisatie van de opdrachten aan Aquafin. Hiervoor is

echter een sterke planningsmethodologie vereist, op basis van duidelijke criteria, zoals ook door de milieubeweging wordt gevraagd. Er is nood aan een duidelijke scheidingslijn tussen de verantwoordelijkheden van degene die de plannen maakt en degene die ze uitvoert. Er bestaan wel lijsten met criteria, maar het is niet duidelijk welk het onderliggende gewicht ervan is.

De onduidelijke criteria leiden ook tot een onduidelijke taakverdeling tussen de VMM en Aquafin. Aquafin wil hierbij vermijden dat het de zwarte piet toegeschoven krijgt en houdt zich dus strikt aan de administratieve richtlijnen. Alternatieven worden niet onderzocht, ook al zijn ze beter of goedkoper, uit angst achteraf verantwoordelijk te worden gesteld indien er iets misloopt. Aquafin voert dus zoveel mogelijk uit wat er op papier staat of probeert het probleem op te lossen via overleg, waarbij de vraag naar de uiteindelijke verantwoordelijkheid ontweken wordt.

– Realisatie en beheer

Op technologisch vlak is de bovengemeentelijke infrastructuur aanbodsgedreven. Aquafin biedt een bepaalde technologie aan en plaatst deze op bepaalde plekken in Vlaanderen. Men gaat te weinig uit van de vraag. Op het eerste zicht lijkt dit weinig belangrijk, maar de spreker merkt op dat de laatste twintig jaar bijna alle aanbodsgedreven bedrijven van de markt verdwenen zijn ten voordele van bedrijven die uitgaan van de behoeften en wensen van hun klanten.

Technologiekeuze heeft in dit proces nooit de aandacht gekregen die ze verdiende. De optimale keuze hangt ook af van de aflijning van de zuiveringszones. De huidige indeling in A-, B- en C-zones is te ruw en leidt tot kafkaïaanse toestanden. Een A-zone beschikt over waterzuiveringsstations, een B-zone zal daar binnen vijf jaar over beschikken, een C-zone over meer dan vijf jaar. Het is dus een variërende definitie, waarbij twee begrippen door elkaar worden gebruikt: de dichtheid van de bevolking en de timing waarbinnen men de zuiveringscapaciteit uitbouwt. Wie in een C-zone woont, is verplicht om zelf voor de zuivering te zorgen. Als hij dit doet, kan hij nadien in een B-zone terechtkomen. In principe mag hij dan nog zijn IBA laten staan. Als hij later in een A-zone terecht komt, zou hij in feite zijn IBA moeten afbreken, althans volgens de interpretatie die sommigen aan bepaalde Vlarem-bepalingen geven. Er is dus nood aan een indeling van Vlaanderen in zones volgens de vraag naar zuiveringscapaciteit, wat meestal in relatie staat met de dichtheid van de bewoning. Het aantal

zones moet verder uitgebreid worden met D-, E- en F-zones. Het zou logisch zijn om vooraf de markt te segmenteren volgens de vraag naar zuivering, waardoor het mogelijk wordt voor elke zone een aparte technologie te gebruiken die het best aansluit bij de gewenste oplossing.

– Financiering en betaling

De financiering van deze infrastructuur wordt scheefgetrokken door de ongelijke regeling van financiering en betaling van de opeenvolgende onderdelen van de zuiveringsinfrastructuur. De kostenverantwoordelijkheid van alle betrokken partijen, in het bijzonder Aquafin, is onvoldoende verantwoord en afgelijnd. Er zijn volgens de spreker nog heel wat miljarden franken nodig om de belangrijkste onderdelen van die infrastructuur te financieren.

– Controle en bijsturing

Een laatste reeks knelpunten die door de spreker wordt aangehaald, heeft betrekking op toezicht en controle. Er zijn vormen van zelfcontrole en multiple controles. De gemeentelijke controlebevoegdheden worden onvoldoende uitgeoefend of leiden niet tot voldoende bijsturingen op het veld. Dit is vooral zo voor de aansluiting van het private domein op het rioolstelsel. In principe moet elke woning waarlangs een rioolbuis loopt, verplicht aangesloten worden op het stelsel. Dit wordt niet in alle gemeenten systematisch afgedwongen. Dit is ook niet zo eenvoudig, omdat men dan in een bestaande woning bijvoorbeeld de gang moet opbreken om het afvalwater van achter naar voren te krijgen.

De gewestelijke controlebevoegdheden zijn versnipperd en overlappend. Er wordt te veel overleg gepleegd, zonder dat men daarbij uitgaat van kwantitatief vastgelegde performantie-indicatoren.

Een laatste punt is dat de rapportering aan de politiek verantwoordelijken tot nu toe ontoereikend is om een sturend beleid mogelijk te maken. De minister krijgt jaarlijks een dossier van een meter dik met investeringsplannen binnen, waaraan ze binnen de veertien dagen haar goedkeuring moet hechten. Het is onmogelijk om al deze plannen door te nemen en te screenen. De overheid heeft te weinig impact op het totstandkomen van deze beslissingen en te weinig mogelijkheden om na te gaan of het eindresultaat conform de afgesproken methodologie is. De politiek verantwoordelijken

krijgen dus wel veel data binnen, maar niet altijd de informatie die ze nodig hebben.

I.3.4. Resultaten tien jaar Aquafin

De bijzonder afgevaardigde heeft de resultaten van tien jaar Aquafin al op een rijtje gezet. Volgens de heer Verbruggen is één van de resultaten dat de huishoudelijke rioleringsgraad met 5 percent gestegen is. Momenteel zou de huishoudelijke rioleringsgraad 83 percent bedragen. De rioleringsgraad duidt aan dat in een straat waar huizen staan een netwerk van rioleringsbuizen ligt, of minstens een ingebuisde gracht, waarop deze huizen kunnen worden aangesloten. Dit wil zeker niet zeggen dat 83 percent van de woningen in Vlaanderen effectief is aangesloten op het rioleringsstelsel.

In de periode 1990-1999 is de behandelde vuilvracht met 43 percent toegenomen en het aandeel van de huishoudelijke vuilvracht dat effectief wordt gezuiverd is nu 48 percent. Intussen is dit laatste cijfer opgelopen tot 52 percent. Dankzij de uitgevoerde investeringen zal deze situatie nog verbeteren de komende jaren.

– Investerings

In de tien jaar dat Aquafin bestaat, zijn er belangrijke vertragingen opgetreden in de uitvoering van de investeringen. Er zijn meerkosten ontstaan. Het projectmanagement trad niet altijd efficiënt op. Studiebureaus en Aquafin zelf hebben soms hetzelfde werk gedaan, waarvoor ze beiden volledig werden betaald. Het resultaat is dat de Vlaamse overheid met Europa in de clinch ligt omdat Vlaanderen de Europese richtlijn over het afvalwater niet naleeft, waarin de verplichting is opgenomen om voor 1998 het afvalwater van alle agglomeraties boven de 10.000 IE te zuiveren door middel van biologische zuivering en nutriëntenzuivering. De heer Verbruggen merkt op dat Vlaanderen hiervoor deels zelf verantwoordelijk is, omdat er op kunstmatige wijze een aantal agglomeraties van meer dan 10.000 IE werden gevormd.

– Kostenstructuur

De totale exploitatiekostprijs per behandelde IE is gestegen met 44 percent. Opvallend is dat de kosten voor slibverwijdering het sterkst gestegen zijn. De bijzonder gevolmachtigde heeft hiervoor een aantal verklaringen gegeven, zoals het bouwen van meer kleine zuiveringsstations en het overschakelen van een tweetraps- naar een drietrapszuivering. De index van de consumptieprijzen is met 6 per-

cent gestegen, waaruit volgt dat de reële exploitatiekostprijs per IE met bijna 38 percent is gestegen.

– Management

Een negatief punt bij de evaluatie van het management is dat er onvoldoende pro-actief is gewerkt, dat er een veradministrering heeft plaatsgevonden en dat de productiviteit afkalfde. In andere landen, en zeker in Engeland, eist men voortdurende productiviteitsstijgingen.

– Financiering en dividenden

Het eigen vermogen bedraagt 8 miljard frank, waarvan maar de helft volstort is. Het quasi-eigen vermogen bedraagt ongeveer 6 miljard frank. Dit komt volgens de kabinetschef neer op een financiering van Aquafin door de schatkist. Dit element werd door de kabinetschef berekend bij de weging van de kostprijs van het kapitaal. De totale financieringskost, inclusief de vergoeding op het eigen vermogen, bedraagt dan 5,7 percent. De waterzuivering in Vlaanderen wordt dus gefinancierd met kapitaal waarvan de kostprijs niet erg hoog is.

De financiering van de waterzuivering was juist een van de knelpunten die de Sobemap-studie in de jaren tachtig aanhaalde. Men vreesde dat de waterzuivering de komende tien of vijftien jaar enorme financiële lasten zou meebrengen voor het budget van het Vlaams Gewest. Men wilde privé-kapitaal aantrekken en het eigen vermogen veel sterker uitbouwen, om zo meer vreemd vermogen aan te trekken. In werkelijkheid heeft men het eigen vermogen ingesnoerd en toegelaten om een deel quasi-eigen vermogen op te bouwen, zodat men nog steeds een goede solvabiliteitsratio heeft van 23/77. Dit is weliswaar aan de lage kant, wat echter niet problematisch is dankzij de affectatieovereenkomst die het mogelijk maakt dat de solvabiliteitsratio geen echte struikelsteen vormt voor het aantrekken van vreemd kapitaal.

Door de creatie van Aquafin heeft men dus wel het financieringsvraagstuk kunnen oplossen, maar niet zoals men het in 1989, toen men de constructie Aquafin heeft uitgedacht, voor ogen had.

De heer Verbruggen wenst de kritiek op de dividenden die aan de aandeelhouders worden uitgekeerd, niet te herhalen. Hij merkt daarbij wel op dat de winst/omzet-verhouding in 1995 nog 7,5 percent bedroeg, in 1999 tot 4,6 percent was gedaald en nog verder zakt. Dit zijn zeer lage cijfers.

– Evaluatie

Het resultaat van de evaluatie is dat Aquafin een partieel succes is. De onderneming heeft veel knowhow en de waterzuivering werd onder voordelige voorwaarden gefinancierd. Negatief is dat de door het Sobemap-rapport aangeklaagde versnippering van bevoegdheden niet werd opgelost. De bevoegdheidsverdeling is nog steeds onduidelijk. Men is ook te ver gegaan met de grootschalige ‘betonaanpak’. De efficiëntie van de onderneming is bovendien te laag. Aquafin, het Vlaams Gewest en de gemeenten zijn alle drie verantwoordelijk voor de huidige situatie. Door de onduidelijkheid over de verantwoordelijkheden van elke actor is het ook moeilijk om te bepalen wie en in welke mate hiervoor de verantwoordelijkheid draagt.

I.3.5. Welke toekomst ?

– Uitgangspunten

Het laatste deel van de nota handelt over de toekomst van Aquafin en van de waterzuivering. Het uitgangspunt is het aflijnen van homogene bevoegdheidspakketten. Ten tweede moet er een duidelijke overheidssturing blijven bestaan, omdat Aquafin een monopolie heeft. Als de overheid dit monopolie niet controleert, zal de consument moeten betalen voor de inefficiëntie en de extra winsten van de monopolist.

Men mag de voorlopers in een aantal processen niet frustreren. Wie bouwt en zelf een alternatieve waterzuiveringsinstallatie installeert, mag achteraf niet in een A-zone ingedeeld worden. Hetzelfde geldt voor gemeenten die op een actieve wijze hun eigen waterzuivering aanpakken.

De vervuiler betaalt. Hierover wordt nagedacht vanuit een economische invalshoek. De heer Verbruggen wenst hiermee in te gaan tegen de gangbare mening dat uniforme tarieven niet discrimineren. Uniforme tarieven werken in de meeste gevallen discriminerend.

– Doelstellingen en opdrachten

Het is de bedoeling om de kwaliteit, kwantiteit en de natuurlijk functies van het water optimaal te bewaren. Zuivering van afvalwater, preventie, rationeel waterverbruik en scheiding van afvalwater is noodzakelijk om deze doelstellingen te bereiken. De afbakening van de zuiveringsgebieden is een eerste stap. Sommigen zijn van mening dat de afba-

kening van de zuiveringsgebieden pas helemaal op het einde moet gebeuren. Dit lijkt de kabinetschef een verkeerde aanpak. Eerst moet men de zuiveringsgebieden afbakenen en daarna de infrastructuur in functie van de behoeften van de klanten uitbouwen. Dit is nodig voor een optimale collectering van het afvalwater.

Al deze opdrachten zijn intussen reeds meer gespecificeerd, als voorbereiding op de hernegotiatie. Tot de voornaamste opdrachten behoren het afbakenen van de zuiveringszones, het opstellen van een inventaris van de lozingspunten bij particulieren, een inventaris van riolen en overstorten, het opstellen van een masterplan, en het uitwerken van een investerings- en renovatieplan 2002-2010. De heer Verbruggen merkt hierbij op dat het gehele riolerings-, collecterings- en zuiveringsstelsel een kapitaal van vele miljarden vertegenwoordigt. Ieder jaar moet hiervan 5 percent worden gerenoveerd. Dit betekent, alleen al voor de instandhouding van het bestaande stelsel, een jaarlijkse miljardeninvestering.

– Randvoorwaarden

In Vlaanderen is de bewoning zeer verspreid. Daarnaast moet men ook rekening houden met de bestaande natuurlijke en kunstmatige waterafvoer. In heel veel straten is er een gemengde afvoer van natuurlijk water en afvalwater. Het duurt waarschijnlijk dertig jaar om heel dit stelsel om te bouwen.

– Voorstellen van oplossing

De verbreking van het Aquafin-contract zou vele miljarden franken kosten. Ook al zegt de Vlaamse regering het contract nu op, dan nog blijft het doorlopen tot 2020. Bij verbreking zou het Vlaams Gewest een vergoeding moeten uitbetalen die overeenkomt met de geactualiseerde winsten over twintig jaar. De privé-aandeelhouders van Aquafin lopen dus geen enkel risico bij de verbreking.

Aquafin geniet een natuurlijk monopolie. De heer Verbruggen onderscheidt drie soorten monopolies : scale, scope and density. Een natuurlijk monopolie is gebaseerd op schaalvoordelen door dichtheid. Men kan in Vlaanderen geen tweede rioleringsnet laten aanleggen. Daarnaast is er het aspect ‘scale’. Vlaanderen is klein, het heeft weinig zin om meer dan een operator in te zetten voor deze welbepaalde functie. Het is wel mogelijk een aantal functies te outsourcen aan andere partijen. Dit blijft hoe dan ook delicaat in het kleine Vlaanderen.

Het investeringsdebiet is budgettair en markttechnisch begrensd. Ook al wordt het budget voor afvalwaterzuivering fors opgetrokken, dan nog zal dit geen aanzienlijke progressie in de investeringsdossiers met zich meebrengen, omdat de markt weinig elasticiteit vertoont.

De technische en administratieve draagkracht van vele gemeenten is beperkt. De gemeenten vormen de zwakke schakel in zowel de analyse als de mogelijke oplossingen. Welke gemeenten zijn bereid om hun schaarse middelen en mensen in te zetten voor rioleringen? De aandacht daarvoor neemt wat toe als er een overstroming is, maar doorgaans is dit niet de hoogste prioriteit van een gemeente.

Het is niet zo evident om het contract met Aquafin te verbreken of om meerdere bedrijven zoals Aquafin te creëren, maar die mogelijkheid werd overwogen. Dit zou naar schatting 4,5 miljard frank kosten, maar wellicht zullen een aantal privé-partners niet akkoord gaan met de voorgestelde schadeloosstelling en gerechtelijke procedures instellen. Wat is trouwens het alternatief voor Aquafin? Het lijkt de heer Verbruggen beter om verder te werken met de huidige constructie. Een nieuwe PPS-formule biedt geen soelaas, want deze zou niet wezenlijk verschillen van de oude PPS. Bovendien zou dit veel tijd en geld kosten, waarbij men niet mag vergeten dat het Vlaams Gewest ten laatste in 2005 volledig aan de Europese richtlijn moet voldoen. De regering kiest er dan ook voor om met alle partijen rond de tafel te zitten en de bestaande PPS constructief te verbeteren.

De veranderingen in het topmanagement zijn reeds doorgevoerd. De minister wenst zo snel mogelijk aan de hernegotiatie van de overeenkomst te beginnen ten einde een resultaatsverbintenis te kunnen afsluiten, bevoegdheden te herschikken, een nieuw stelsel van aansporingen te ontwikkelen, herschikkingen van de heffingen in de watersector te organiseren en een versterkt toezicht op alle actoren vanuit een nieuwe reguleringsvisie uit te werken.

De economische regulator zou bestaan uit de bijzonder gevormde ondersteund door Aminoal. De ecologische regulator zou de VMM zijn. De heer Verbruggen wil ook de gemeenten en de drinkwatermaatschappijen inschakelen om de situatie bij de huishoudens te inventariseren en de heffingen bij de huishoudens en daaraan gelijkgestelde lozers te innen.

De ecologische controle zou vooral gebeuren door de VMM. De economische regulator zou de finan-

ciële controle moeten doen op die actoren die volledig gesubsidieerd en betaald worden door het Vlaams Gewest. Voor het overige zouden de resterende verantwoordelijkheden uitgezuiverd worden. De planning van de waterzuiveringsinfrastructuur zou volledig worden doorgeschoven naar de actor die achteraf instaat voor de realisatie van deze structuur. De VMM zou als planningsinstantie voor de infrastructuur terugtreden, maar verantwoordelijk blijven voor de integrale waterbeleidsplanning, samen met de bekkencomités en de gemeenten.

Ten slotte wenst de spreker stil te staan bij de aansporingen voor Aquafin. Het is de bedoeling een echte resultaatsverbintenis met Aquafin te creëren voor de twee activiteiten van deze onderneming: collectering van afvalwater en zuivering van gecollecteerde stromen. In dit stelsel wordt de RWZI als een black box beschouwd, waarvan de in- en output gemeten wordt. Hierna kan dan de zuiveringsprestatie van de black box worden onderzocht. Deze zuiveringsprestatie is het verschil tussen de kwaliteit en kwantiteit van de influenten en van de effluenten. De meting van de influenten biedt ook een maatstaf voor de stroomopwaartse collectering. Er moet een geconcentreerde vuilvracht aangevoerd worden, en niet gewoon zuiver water. Er moet een correctie gebeuren voor eventuele industriële lozingen die in het rioleringsstelsel binnenkomen en samen met de influenten worden aangevoerd, en voor de directe toevoer van vuilvrachten, zoals septisch materiaal.

De vergoeding voor Aquafin zou prestatiegericht worden aan de influent- en effluentkant. Het spreekt voor zichzelf dat Aquafin niet vergoed wordt voor een nuldebiet, het is de bedoeling dat er vuil water toekomt. Hoe meer vuilvracht toekomt, hoe meer vergoeding Aquafin krijgt. De vergoeding zal stijgen met de aangevoerde vuilvracht. De vuilvracht is gelijk aan het debiet vermenigvuldigd met de concentratie. Een vuilvracht die toekomt onder een lage concentratie wordt minder vergoed dan een vuilvracht die toekomt onder een hoge concentratie.

Aan de effluentzijde kan men vaste normen voor de gewenste waterkwaliteit opleggen. Er zijn lichte verschuivingen in de vergoeding mogelijk naar gelang de gebruikte technologie of de schaal waarop deze wordt toegepast. Als Aquafin een betere kwaliteit haalt dan de norm voorschrijft, krijgt het een beloning, haalt het een lagere kwaliteit, dan volgt een penaliserende maatregel.

De heer Verbruggen benadrukt dat dit aansporingsstelsel toepasbaar is als de kostencalculaties bij Aquafin doorzichtig genoeg zijn. Men moet het wel nog kunnen afdwingen tijdens de onderhandelingen. Hoogstwaarschijnlijk zal er ook een overgangperiode worden ingebouwd om het nieuwe aansporingsstelsel te kunnen calibreren.

Na de inhaaloperatie qua infrastructuur zouden de gemeenten worden onderworpen aan een gelijkwaardig penaliserende- en bonusstelsel. De gemeenten kunnen er bijvoorbeeld toe aangezet worden om over te schakelen op een gescheiden stelsel, door hogere premies te geven voor een aansluiting op een gescheiden stelsel dan voor aansluiting op een gemengd stelsel. Wanneer er geen aansluiting is, zou er een penaliserende opgelegd worden van bijvoorbeeld honderd frank per jaar en per niet-aangesloten inwoner.

De kabinetschef geeft toe dat dit extra kosten zal opleveren voor eigenaars van een woning in het buitengebied. Wonen in het buitengebied biedt zekere kwaliteiten, die echter met zich meebrengen dat men voor allerlei nutsvoorzieningen, zoals water, gas, elektriciteit en kabeldistributie, meer moet betalen dan een stadsbewoner. Waarom zou men dezelfde aansluitingskosten voor nutsvoorzieningen moeten betalen in het buitengebied als in de stad? De spreker herhaalt dat uniforme prijzen discriminerend zijn, ook al is de perceptie daarvan anders.

Ook voor huishoudens zou er meer diversificatie in de heffingen moeten komen, naargelang het gaat om huishoudens binnen of buiten een woonzone, om een gescheiden of een gemengd afvoerstelsel, zonder zelfzuivering of met zelfzuivering.

II. Bespreking

Standpunten van de fracties

– De heer *Joachim Coens* deelt mee dat zijn fractie zich kan aansluiten bij de krachtlijnen en uitgangspunten van de nota's van de bijzonder geïmplementeerde en de kabinetschef. Wat is de concrete opdracht van het parlement, na de toelichting en bespreking van beide nota's?

De nota's vertrekken terecht vanuit de visie dat het afvalwaterbeleid deel uitmaakt van het integraal waterbeheer. De spreker mist echter een decretale basis voor dit integraal waterbeheer. Bereidt de mi-

nister dit decreet voor en zo ja, wat is dan de stand van zaken?

De heer Coens wenst ook meer uitleg over de angekondigde herafbakening en verfijning van de zonering. Hoe zal dit gebeuren? Welke zijn de uitvoeringstermijnen? Het is moeilijk om de gemeenten hierbij te betrekken, aangezien ze nog niet weten in welke zuiveringszone ze zullen vallen.

Hij vraagt zich ook af of een nieuwe aanpak van de afvalwaterzuivering financieel haalbaar is. Eerder werd reeds gezegd dat dit meer dan 200 miljard frank zou kosten. Gespreid over de driehonderd Vlaamse gemeenten betekent dit ongeveer 800 miljoen frank per gemeente. En wat zijn de gevolgen voor de individuele burger? De kostprijs voor een IBA zou bijvoorbeeld al snel oplopen tot 200.000 frank, waaraan elk jaar dan nog 20.000 frank onderhoudskosten moeten worden toegevoegd.

Mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, antwoordt dat de regering wacht met de onderhandelingen met Aquafin totdat het debat in het parlement afgerond is. Ze vermoedt dat het parlement tot besluit van het debat een resolutie zal goedkeuren waarin het aanbevelingen formuleert over de te volgen koers. De herenegotiatie zelf is uitsluitend een taak van de regering. De minister belooft een tussentijdse rapportering aan het parlement, zodat ze kan nagaan of het parlement akkoord gaat met de evolutie van de onderhandelingen. Het spreekt voor zich dat ook het eindresultaat van de onderhandelingen aan het parlement zal worden medegedeeld.

Een aantal stappen wordt nu reeds gezet. Men kan nu reeds de theoretische grondslag bepalen op grond waarvan de VMM de afbakening moet doorvoeren. Hiervoor moet niet worden gewacht op de resolutie.

Het afvalwaterbeleid is een onderdeel van het integraal waterbeheer. De voorbereidingen voor het decreet integraal waterbeheer zijn volop bezig. De minister volgt hierbij het advies van de Mina-Raad, waarbij werd gepleit voor een kaderdecreet in plaats van een superdecreet, waarin men alle aspecten van het integraal waterbeheer zou kunnen onderbrengen. De minister geeft toe dat ze eerst had gedacht aan een dergelijk alomvattend decreet, maar dat ze naderhand beseftte dat dit een werk van jaren zou zijn. Het is belangrijker om nu reeds aan de rol van de bekkencolleges, de gemeente- en provinciebesturen en Polders en Wateringen een decretale basis te geven. Dit zal de bekkenco-

mités een nieuwe dynamiek geven. De minister wenst voor het einde van dit jaar een blauwdruk van dit decreet te ontwerpen, maar beseft dat het geen gemakkelijke discussie zal worden.

In afwachting van dit decreet zal binnenkort een ontwerp van decreet worden ingediend dat de oude wet op het drinkwater aanpast aan de Europese richtlijnen. Het zal ook een aantal aspecten van de dienstverlening van de drinkwatermaatschappijen regelen.

Het probleem bij de afbakening is dat het Vlaams Gewest indertijd in zijn contacten met de Europese Commissie de indeling van het grondgebied in agglomeraties hanteerde. De Europese richtlijn over het drinkwater is dan ook op deze indeling van toepassing. Als de overheid een nieuwe afbakeningsstructuur opstelt, zou men dit kunnen beschouwen als een manier om aan de Europese richtlijn te ontsnappen. De minister denkt echter dat de nieuwe indeling van een grote logica getuigt en dat de Europese Commissie dit plan zal kunnen aanvaarden.

De heer Verbruggen gaat daarna dieper in op de concrete werkwijze bij de afbakening. De afvalwaterzuiveringssector was tot nu toe te zeer technology pushed. De aanbieder, Aquafin, heeft zijn technologie opgedrongen in heel Vlaanderen. Achteraf werd vastgesteld dat deze aanpak niet beantwoordde aan de reële behoefte aan waterzuivering. Er was te weinig aandacht voor de vraag. Wie eerst de infrastructuur aanlegt en dan de zone-indeling in functie van deze infrastructuur opstelt, spant de kar voor het paard. Eerst moet men nagaan waar de grootste vuilvrachten zich bevinden. Op basis hiervan kan men een indeling maken in zes zones : zones met meer dan 10.000 IE, van 2.000 tot 10.000 IE, 500 tot 2.000 IE, 50 tot 500 IE, 5 tot 50 IE en minder dan 5 IE.

Dit is een omvangrijke taak, maar alle data in verband met waterzuivering zijn gekoppeld aan het Geografisch Informatiesysteem (GIS). Op het einde van dit jaar zal de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) de scanning van alle kadastragegevens hebben voltooid. Met behulp van deze aan het GIS gekoppelde gegevens en via aankoop van gegevens van het Nationaal Geografisch Instituut is het mogelijk om op enkele maanden tijd een zone-indeling van Vlaanderen te maken op basis van de behoefte aan waterzuiveringscapaciteit. Deze indeling moet worden vergeleken met de bestaande infrastructuur, waarna tenslotte de timing moet worden vastgelegd.

De heer Verbruggen beklemtoont de noodzaak van deze verandering. De huidige indeling in A-, B- en C-zones leidt immers tot hallucinante situaties, waarbij sommige delen van een stad in een C-zone vallen en dus in feite zelf moeten instaan voor hun zuivering. Voor de gebruikers is het een schrale troost dat dezelfde zone binnen tien jaar een A-zone wordt.

De minister benadrukt dat de VMM een overheidsdienst is, en in samenspraak met alle betrokken actoren, waaronder de gemeenten, deze herindeling zal moeten maken. Dit zal een werk van meerdere maanden zijn. De heer Verbruggen voegt eraan toe dat eerst de opdracht juist moet worden afgelijnd. De administratie is niet steeds even happig om projecten aan te vatten die ook voor haarzelf een verbetering betekenen. De gemeenten zijn vragende partij om tot een oplossing te komen, maar staan ook niet te springen om het zelf te doen. De gewone subsidiekanalen blijven nochtans bestaan.

Op de vraag naar de financiële implicaties van de hervorming, antwoordt de minister dat uit alle prognoses blijkt dat de afvalwaterzuivering de komende jaren veel geld zal opsorpen. De nieuwe aanpak van de waterzuivering zal dan ook niet leiden tot een kostendaling, maar wel tot een efficiëntere besteding van de ingezette middelen.

Wat de kosten voor de gemeenten betreft, onderzoekt minister Sauwens momenteel of de criteria voor het Investeringsfonds kunnen worden aangepast. Een van zijn voorstellen is om de financiering van het rioleringsstelsel terug in het Investeringsfonds op te nemen. Op die manier kunnen goedwerkende gemeenten worden beloond op grond van hun planning of bereikte resultaten. De minister wijst erop dat dit een terugkeer naar de vroegere situatie inhoudt. Rioleringswerken maakten deel uit van het Investeringsfonds, maar de overheid stelde vast dat de gemeenten liever investeerden in bovengrondse infrastructuurwerken. De financiering van rioleringswerken werd daarom uit het fonds gelicht. De herintegratie van rioleringswerken in het Investeringsfonds zal misschien nog moeilijker zijn dan de hernegotiatie van het Aquafin-contract.

Wat de individuele burger betreft, zou men kunnen overwegen om de installatie van een IBA te subsidiëren, maar anderzijds kan de eigenaar van een woning in het buitengebied niet verwachten dat de samenleving zwaar investeert om zijn woning aan te sluiten op het rioleringsstelsel. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van de individuele eigenaar.

– De heer *Erik Matthijs* wenst meer uitleg over de takenverdeling tussen de verschillende actoren. Is er al een ontwerp voor een duidelijkere aflijning, of zal dit pas blijken uit de onderhandelingen ?

De spreker merkt ook op dat de milieubeweging 2.000 IE als grens beschouwt voor kleinschalige waterzuivering en Aquafin deze grens op 500 IE legt. Is dit een vaste grens of kan deze variëren in functie van plaatsgebonden factoren ?

Welke rol zal de bijzonder gevolmachtigde in de toekomst uitoefenen ?

De minister stelt dat een betere aflijning van de diverse taken en verantwoordelijkheden prioritair is. De vergoeding van Aquafin zal in de toekomst afhangen van de bereikte resultaten, maar dit is maar mogelijk indien Aquafin zelf alle hefboomen in handen heeft om zijn taak naar behoren uit te voeren. De nota zet een aantal lijnen uit, waarbij bijvoorbeeld de masterplanning nu volledig bij Aquafin komt te liggen.

De heer Verbruggen maakt een onderscheid tussen een planning op twee niveaus : het niveau van de waterzuivering en het niveau van het integraal waterbeheer. Het integraal waterbeheer is een taak voor de overheid. De VMM staat in voor de kwalitatieve, Aminoal voor de kwantitatieve en de afdeling Natuur van Aminoal voor de ecologische aspecten van het probleem.

Afvalwaterzuivering vormt een onderdeel van het integraal waterbeheer. De grote lijnen van de afvalwaterzuivering – de afbakening, het bepalen waar grootschalige en waar kleinschalige zuivering moet komen – worden vastgelegd door de overheid. Waterzuivering veronderstelt ook infrastructuurplanning. Tot voor kort was de overheid van mening dat ook dit haar taak was. De diameter en de gebruikte betonsoorten van de rioolbuizen werd vastgelegd door de overheid en eventueel in overleg met Aquafin bijgestuurd, indien er op het terrein problemen bleken te ontstaan. De verantwoordelijkheid van deze problemen werd doorgeschoven. Infrastructuurplanning wordt nu een exclusieve bevoegdheid van Aquafin. Dit heeft tot gevolg dat Aquafin ook aansprakelijk is voor eventuele fouten. Aquafin moet rekenschap afleggen over het eindresultaat, namelijk de behaalde kwaliteit en kwantiteit van de influenten en effluënten van de RWZI's. Concreet betekent dit dat Aquafin verantwoordelijk is voor het hele netwerk, vanaf de instroompunten aan de collectoren.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen ecologische en economische regulering. Nu lopen beide aspecten door elkaar. De ecologische regulering heeft betrekking op de gehaalde zuiveringsgraad, de economische regulering op exploitatiekosten, efficiëntie en tarieven. Deze laatste zal worden ondergebracht in een reguleringsinstantie. De minister heeft opdracht gegeven aan de KU Leuven om de haalbaarheid van dit project te onderzoeken. Een dergelijke instantie bestaat al voor elektriciteit, maar de minister wil dit uitbreiden tot andere sectoren. De heer Coens vraagt zich hierbij af of dit een Vlaamse bevoegdheid is, waarop de minister antwoordt dat dit wordt voorgelegd aan de Costa (Conferentie voor de Staatshervorming).

– De heer *Jacques Timmermans* deelt de mening van de heer Coens dat een integrale aanpak onontbeerlijk is. De SP-fractie heeft vroeger, net als de milieubeweging, gepleit voor een benadering waarin de responsabilisering van de actoren op het terrein en de rol van de bekkencomités centraal staan. Er is nood aan een minimum aan decretale onderbouwing. De bekkencomités leveren ook nu al verdienstelijk werk, maar zonder decretale basis blijft het bij wat vrijblijvende oefeningen.

Het principe dat de vervuiler betaalt, blijft overeind. De nijverheid, de gemeenten en de burgers dragen elk hun steentje bij, maar de heer Timmermans vindt in de nota te weinig aanwijzingen over de financiële bijdrage van de (industriële) landbouw.

Het verslag van de bijzonder gevolmachtigde levert heel wat elementen die men kan gebruiken in de onderhandelingen met Aquafin over de aanpassing van het contract. Welke benadering zal de minister volgen ? Binnen de huidige budgettaire marges is het mogelijk om de bevoegdheden van de VMM en andere actoren duidelijker af te bakenen. Wie zal in de nieuwe resultaatsverbindeis verantwoordelijk zijn voor de planning en de uitvoering ? De nota biedt wel krachtlijnen, maar weinig concrete voorstellen om de bestaande problemen daadwerkelijk op te lossen. De heer Timmermans vraagt of het kabinet een aantal mogelijke scenario's zou kunnen ontwikkelen.

De spreker wenst ook te weten welke bevoegdheden en verantwoordelijkheden de gemeenten in de nieuwe structuren zullen krijgen.

De ecologische doelstellingen zijn prioritair, maar worden niet gehaald. In het stedelijk gebied zijn het in vele gevallen de gemeenten die in gebreke blijven. In het buitengebied zal het waarschijnlijk

onmogelijk zijn om ooit 100 percent van de vuilvracht te zuiveren, maar toch moet een zuiveringsgraad van meer dan 90 percent mogelijk zijn. Welke actoren blijven daarbij nog in gebreke ? De vraag is of particulieren, die nu al betalen voor de zuivering via heffingen, hiervoor moeten opdraaien.

De heer Timmermans besluit dat een aantal deelasspecen in de nota's onvoldoende aan bod komen. Het zou wenselijk zijn om deze te behandelen in de commissie, of om bijkomende deelnota's te vragen.

De minister antwoordt dat de nota niet de bedoeling had om de verdeling van de financiële lasten voor de waterzuivering over de verschillende vervuilers vast te leggen. Deze discussie hoort thuis in de discussie over het heffingensysteem. De landbouwers betalen zeer lage basisheffingen. In MAP-2 bis worden superheffingen opgelegd voor landbouwers die de normen niet respecteren. De minister maakt een onderscheid tussen de industrie, de particulieren en de landbouw. De industrie heeft al zware inspanningen geleverd en betaalt daar nog steeds voor. De bevolking wordt lineair aangesproken. De landbouw blijft een buitenbeentje. De heer Coens merkt op dat dit overeenstemt met de specifieke situatie van landbouwbedrijven. Landbouwbedrijven moeten zich vestigen in het buitengebied, waar ze in de meeste gevallen niet voorzien worden van drinkwater, ook al hebben ze daar in de toekomst meer en meer behoefte aan.

De prognoses over de kosten van de waterzuivering zijn volgens de minister bekend. De bijkomende behoefte aan grootschalige zuivering kan men, op basis van de nieuwe indeling in zuiveringszones, vrij precies berekenen. Er is echter nog veel werk aan de winkel als men van de gemeenten ook verwacht dat ze extra inspanningen leveren voor betere aansluitingen en gescheiden stelsel. Deze extra inspanningen moeten worden gefinancierd door heffingen of algemene middelen. De verdeling van deze lasten over de verschillende actoren moet nog gebeuren.

Over de rol van de gemeenten in deze structuur werd overleg gepleegd met de VVSG. Het verbaast en verontrust de minister echter dat de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) niet intensief bezig is met het waterbeleid. De minister wil met de VVSG een steunpunt kleinschalige waterzuivering oprichten, omdat de gemeenten in de toekomst een grotere rol zullen spelen in de kleinschalige waterzuivering. De steun van de gemeenten in het nieuwe beleid is nodig.

Op de vraag wie er in gebreke blijft bij het nastreven van de ecologische doelstellingen, antwoordt de minister dat een aantal RWZI's geblokkeerd zijn om allerlei redenen : niet verkregen vergunningen, strijdigheid met gewestplannen enzovoort. Hiervoor wordt overleg gepleegd met de minister van Ruimtelijke Ordening. Het probleem is deels te herleiden tot onvoldoende reflectie vooraf over een geschikte vestigingsplaats voor een RWZI.

De minister merkt op dat de heer Timmermans weinig enthousiast is om de kosten voor zelfzuivering volledig te laten dragen door de eigenaars van de woningen zelf. Deze bepaling staat nochtans in het Vlaams milieuvergunningenreglement (Vla-rem).

De heer Timmermans merkt op dat men de individuele waterzuivering perfect kan koppelen aan de bouwvergunning. Is het echter zinvol om een aparte waterzuivering op te leggen aan gegroepeerde woningen ? De gegroepeerde aanpak wordt ook toegepast bij industriezones, wat de kosten kan drukken.

De heer Verbruggen antwoordt namens de minister dat het onwaarschijnlijk is dat een nieuwe woning nog wordt vergund zonder dat er in een aansluiting is voorzien. Het IBA-probleem is dan ook vooral van toepassing op oude woningen. Voorlopig kan daar de septische put een oplossing bieden. Het heeft geen zin om bejaarde bewoners op kosten te jagen. Wie echter een woning in het buitengebied koopt, geniet heel wat voordelen door de ligging van de woning. De eigenaar moet dan ook betalen voor deze voordelen. Het zou economisch discriminerend zijn om gelijke tarieven aan te rekenen voor de aansluiting op nutsvoorzieningen en kabeldistributie.

De indeling in zones tot de schaal van 5 IE beantwoordt aan de vraag van de heer Timmermans voor een gegroepeerde aanpak. Het is ook mogelijk om via een drukleiding het afvalwatersysteem van een 'eilandje' te koppelen aan een systeem van 2.000 of 5.000 IE. Ook dit kan de kosten drukken.

– Mevrouw *Isabel Vertriest* stelt vast dat iedereen gewonnen is voor de integratie van afvalwaterzuivering in het integraal waterbeheer. De milieubeweging suggereerde om te onderzoeken of Aquafin geen rol kan spelen in de bedeling van 'grijs' water. Ongeacht de vraag of Aquafin deze rol op zich moet nemen, kan men zich toch afvragen of er geen circuits van regenwater of grijs water nodig zijn.

Volgens de heer Timmermans hangt dit probleem samen met de vraag hoe men het regenwater kan verwerken zonder gebruik te maken van het riolelingstelsel. Het is aan te raden om regenwater in de grond te laten dringen of om er een nuttige bestemming aan te geven.

De heer Coens voegt hieraan toe dat een klantgerichte benadering bij zowel Aquafin als de drinkwatermaatschappijen een noodzakelijke voorwaarde is voor het integraal waterbeheer.

De heer Beels antwoordt dat er een project loopt waarbij een drinkwatermaatschappij samenwerkt met Aquafin om gezuiverd afvalwater te kunnen aanwenden als grondstof voor drinkwater. De vraag is welke prijs men hiervoor moet betalen. Drinkwatermaatschappijen maken nu gebruik van oppervlakte- en grondwater. In de toekomst zal dit ook gezuiverd moeten worden, waarbij de zuivering ook in de prijs moet worden inbegrepen. Met de huidige zuiveringstechnieken is het mogelijk om de effluënten te gebruiken als grondstof voor drinkwater. Dit impliceert dat het zeker mogelijk is om gezuiverde effluënten als proceswater voor de industrie te hanteren.

De minister merkt op dat dit weliswaar zeer interessante sporen zijn, maar dat de hervorming van Aquafin tot een meer efficiënte organisatie de hoofdprioriteit krijgt. Daarna kan men overwegen om het takenpakket van Aquafin uit te breiden. Intussen kan men ook kleinere stappen ondernemen. Zo wordt er gedacht om de milieuheffing op de drinkwaterfactuur te vermelden, zodat de burger ziet hoeveel milieuheffing hij betaalt op zijn drinkwater. Dit zal rationeel watergebruik aanmoedigen.

– De heer *Johan Malcorps* wijst op het belang van de aan te wenden technologie, die ook invloed heeft op de kostprijs. Wie zal uitmaken welke technologie men aanwendt? Wat is de code van goede praktijk? De spreker verwijst naar de Nederlandse Organisatie Voor Energie en Milieu (NOVEM), een onafhankelijke instelling die in het kader van het rationeel energiegebruik bemiddelt tussen de overheid en de privé-sector. Vlaanderen heeft geen dergelijke organisatie, tenzij het toekomstige Instituut voor Technology Assessment. De technische vraagstukken moeten met een voldoende open geest worden benaderd, anders blijft men steken bij de grootschalige betonaanpak.

De minister onderlijnt dat de overheid de code van de goede praktijken vastlegt. De keuze voor de technologie gebeurt door degene die de investerin-

gen uitvoert. De keuze van de criteria waaraan de gebruikte technologie moet beantwoorden, zal bepalend zijn voor de uiteindelijke keuze. Zo kan de overheid bepaalde ecologische criteria hanteren. Tot nu toe werd enkel gekeken naar het eindresultaat, de zuivering. Als men echter ook de ruimtelijke en ecologische impact van de gehanteerde technologie in ogenschouw neemt, zal men automatisch andere keuzes moeten maken.

De heer Verbruggen voegt eraan toe dat het probleem ook ligt bij de huidige aansturing van Aquafin, dat tot nu toe enkel werd beoordeeld op het feit of de geplande investeringen werden uitgevoerd of niet. In dit geval koos Aquafin voor de gemakkelijkste oplossing: een project van 1 miljard frank kost immers minder moeite dan 100 projecten van elk 10 miljoen frank. De incentives bepalen welke richting men uitgaat. De incentives worden nu gelegd bij de kwaliteit en efficiëntie van de zuivering, wat Aquafin vanzelf zal aanzetten tot het aanwenden van de beste technologie.

De spreker waarschuwt voor een te grote bemoeienis van de overheid bij de technologiekeuze. Bepaalde ecologisch verantwoorde zuiveringsmethodes kunnen op termijn aanleiding geven tot zware bodemverontreiniging. De overheid heeft de taak om een goed kader uit te bouwen en criteria vast te leggen. De heer Malcorps beaamt dit, maar waarschuwt voor impliciete keuzes. Het huidige beleid kiest impliciet voor een grootschalige aanpak. Als men andere criteria hanteert, moet men er ook voor zorgen dat een eerlijke concurrentie mogelijk is.

B. GEDACHTEWISSELING VAN 7 MAART 2001 OVER DE ZUIVERING VAN STEDELIJK AFVALWATER EN DE BEHEERS- OVEREENKOMST MET DE NV AQUAFIN

Op 7 maart 2001 wordt in de commissie de gedachteswisseling over de zuivering van stedelijk afvalwater en de beheersovereenkomst met Aquafin voortgezet.

Procedure en verruiming van het debat

De heer *Jacques Timmermans*, voorzitter, verwijst naar een schrijven van 22 februari 2001 van de ORI (organisatie van raadgevende ingenieurs, engineering- en consultancybureaus). De studiebureaus die handelen in opdracht van Aquafin hebben zich verenigd in een overleggroep ORI-Aquafin, die zich heeft gebogen over het rapport

van de bijzonder gevolmachtigde over de werking van Aquafin en over de nota met de strategische visie vanuit het algemeen belang. Een nota met het standpunt van de ORI werd overgezonden aan de commissieleden.

De voorzitter vraagt dat de minister de stand van zaken zou geven van de voorbereidingen die reeds werden getroffen voor de hernegotiëring van de beheersovereenkomst met Aquafin. Uit de eerste bespreking en de voorgelegde nota's bleek immers dat op het niveau van de administratie en de onderneming reeds een aantal opdrachten konden worden gestart ter voorbereiding van de aangekondigde herstructurering. De commissie kan zich dan nadien beraden over het standpunt dat door het parlement zou moeten worden ingenomen, eventueel in de vorm van een resolutie.

De heer *Paul Wille* benadrukt dat zijn fractie niet tevreden is met de opsplitsing van de algemene discussie over de milieu-instellingen. Het gaat dan niet over de opportuniteit om met de ene of andere instelling te starten, maar over de samenhang tussen het Aquafin-dossier en het debat over de toekomst en de doelstellingen van de Vlaamse Milieuholding. De minister heeft vorig jaar een evaluatie van de werking van de VMH beloofd, die echter nog niet werd afgerond. Ook over de financiering en het heffingenbeleid is door de minister nog geen duidelijkheid gecreëerd. De heer Wille vindt het niet logisch om in de commissie een visie over Aquafin te formuleren indien over de daarmee samenhangende knelpunten nog geen debat mogelijk is. Het gevaar bestaat dat een aantal keuzes achteraf opnieuw in vraag worden gesteld. De VLD vraagt om het algemene debat over de werking van de milieu-instellingen en de financiering te synchroniseren met de discussie over de NV Aquafin.

Minister *Vera Dua* heeft begrip voor de vraag naar een ruim debat over de algemene structuur waarbinnen het milieubeleid moet worden gevoerd. De toestand van de waterzuivering in het Vlaams Gewest is echter problematisch en vraagt om een heroriëntering van het beleid. Het verbreken van het contract met de NV Aquafin was geen realistische optie en daarom werd gekozen voor het heronderhandelen van de overeenkomst. Daarbij staat voor de minister de dringende verbetering van de waterkwaliteit als de belangrijkste doelstelling voorop. De vraag van het lid om ook de werking en de toekomst van de VMH in het debat te brengen, is logisch, maar de minister vreest dat hierover een lange en moeilijke discussie zal worden gevoerd en dat intussen geen vooruitgang in de waterzuivering wordt geboekt. De nieuwe regeringscommissaris

bij de VMH werkt aan een grondig evaluatierapport dat in april 2001 zal worden afgerond en waarin ook de gegevens voor 2000 worden verwerkt. De minister vraagt daarom het fiat van het parlement om toch te starten met bepaalde stappen ter voorbereiding van de herziening van de overeenkomst.

Op de vraag van de heer Wille om de discussie ten gronde niet te hypothekeren bij het zetten van de eerste stappen, antwoordt de minister dat de echte hernegotiëring niet meer in 2001 zal gebeuren.

De heer *Bruno Tobback* erkent dat de discussie over Aquafin samenhangt en verbonden is met onder meer de financiering van het milieubeleid en de werking van de VMH. Dit betekent voor de fractie van het lid echter niet dat bij het zoeken naar een oplossing al deze aspecten van elkaar afhankelijk moeten worden gemaakt. Het Vlaams Gewest is aandeelhouder van Aquafin en moet er in de eerste plaats voor zorgen dat de investeringen op optimale wijze tot een verbetering van de waterzuivering leiden. Volgens het lid kan door het parlement nu een duidelijk standpunt worden ingenomen over Aquafin vanuit de invalshoek waterzuivering. De discussie over de structuren, de financiering en het aandeelhouderschap hebben meer met algemeen beleid dan met waterzuivering te maken. Door het innemen van een duidelijk standpunt kan het parlement ertoe bijdragen dat snel een oplossing wordt gevonden voor de acute problemen in de waterzuivering en een duidelijke richting daartoe aangeven.

De heer *Johan Malcorps* sluit zich daarbij aan en verwijst naar de ingebrekestelling door de Europese Commissie voor het niet naleven van de richtlijn over de zuivering van stedelijk afvalwater. Er bestaat volgens het lid in de commissie leefmilieu een ruime consensus over een aantal stappen die moeten worden gezet in het Aquafin-dossier, zoals bijvoorbeeld het opleggen van een resultaatsverbintenis. In een voorstel van resolutie kunnen een aantal maatregelen worden voorgesteld waarover in deze fase eensgezindheid bestaat en die de verdere afhandeling van de daarmee verbonden dossiers niet hypothekeren. Op die manier kan de regering vooruitgang boeken in dit dossier en kan het nog tijdens deze legislatuur worden afgerond.

De heer *Paul Wille* stelt vast dat er minder discussie bestaat over de finaliteit dan over de methode die wordt gevolgd. Het lid stelt voor nog enkele weken te wachten tot het rapport van de regeringscommissaris bij de VMH beschikbaar is. Ook indien de parlementaire discussie enkel het aspect waterzuivering zou omvatten, komen de vragen in-

zake werking, kostprijs en doelstellingen aan bod. Uit eerdere discussies en de antwoorden van de minister blijkt dat er een zekere logica zit in de ontwikkeling van het nieuwe beleid en de vragen naar de fasering en de financiering ervan. Ook inzake waterzuivering moeten een aantal fundamentele keuzes worden gemaakt inzake de manier van ondernemen, investeren en financieren. Aan het parlement moet onder meer een beleidsbeslissing worden voorgesteld over de aanwending van het instrument heffingen en de middelen uit de departementale begroting.

Minister *Vera Dua* antwoordt dat het eigenlijke heronderhandelen in 2002 zal gebeuren. Er werden deelprojecten omschreven die moeten toelaten om goed voorbereid te zijn op de eigenlijke gesprekken over de herziening van de overeenkomst. De minister somt deze projecten op :

1. Afbakening van de zones voor waterzuivering ;
2. Inventaris lozingssituatie op particulier domein ;
3. Inventaris lozingssituatie op publiek domein ;
4. Afkoppeling van de grote vervuilers ;
5. Inventaris van de infrastructuur ;
6. Afwerking van de waterkwaliteitsplannen voor bekkens ;
7. Inning van de heffing voor kleingebruikers efficiënter structureren ;
8. Masterplannen voor de infrastructuur ;
9. Investerings- en renovatieprojecten 2000-2010 ;
10. Uitwerking van incentive-systemen ten aanzien van Aquafin en andere actoren.

De projecten werden reeds gestart of staan in de steigers. Op vraag van de commissievoorzitter zal de minister een nota met de stand van zaken van deze projecten aan de commissie bezorgen. De minister benadrukt dat de heroriëntering een meerjarenproject is en dat het zeker niet de bedoeling is om nog in 2001 aan sluipende besluitvorming over het Aquafin-dossier te doen.

De heer *Jef Van Looy* laat opmerken dat in de projecten van de minister nergens sprake is van het decreet integraal waterbeheer. Nochtans heeft de

minister in de eerste gedachtewisseling op 19 oktober 2000 een blauwdruk aangekondigd voor het einde van het jaar. Het afvalwaterbeleid moet duidelijk kaderen in het integraal waterbeleid. De hoofddoelstelling van het zuiveringsbeleid is volgens de minister in haar inleidende uiteenzetting het realiseren van een maximale zuivering tegen de laagste kosten, binnen de randvoorwaarden van het integraal waterbeheer. Er is ook de afbakening van de rol van de gemeenten, de bekkencomités en de polders en wateringen.

De *minister* repliceert dat het zesde project de afbakening van waterkwaliteitsplannen voor bekkens betreft. De discussie over waterzuivering kan inderdaad niet los worden gezien van het integraal waterbeleid. Het opstellen van het decreet integraal waterbeleid is een project dat reeds eerder werd gestart maar dat vertraging heeft opgelopen. Op vraag van de minister werd de voorbereiding van het ontwerpdecreet en het overleg hierover versneld.

De heren *Bruno Tobback* en *Jacques Timmermans* laten opmerken dat de afwerking van dit ontwerpdecreet voor hun fractie een prioriteit blijft.

De heer *Erik Matthijs* verwijst naar de projecten die betrekking hebben op inventarisatie van de bestaande lozings- en zuiveringssituatie. Betekenen die dat de gemeenten hydronautstudies zullen moeten uitvoeren ? Binnen welke termijn moet dat gebeuren ? De heer *Jef Van Looy* vraagt hoe dit kan worden gefinancierd.

De *minister* antwoordt dat er in eerste instantie een inventaris van de bestaande lozingspunten en zuiveringsinfrastructuur moet worden gemaakt. Verder is er de belangrijke vraag naar de taken van de gemeenten in het waterzuiveringsbeleid. De minister verwijst in dit verband naar de hoorzitting met een vertegenwoordiger van het VVSG op 15 februari 2001. Over de invulling van de taken moet nog worden overlegd, maar de minister suggereert de mogelijkheid om gemeentelijke waterplannen op te stellen die kaderen in de plannen van de bekkencomités. In die waterplannen is dan niet alleen de waterzuivering opgenomen, maar ook de overstromingsproblematiek en de verdroging. Er moet nog worden nagegaan hoe de gemeenten het best daartoe kunnen worden geresponsabiliseerd en aangemoedigd. Een aantal gemeenten laten nu reeds hydronautstudies uitvoeren.

De heer *Jacques Timmermans* verwijst eveneens naar de hoorzitting met een vertegenwoordiging van de VVSG, waarbij uit de tussenkomsten bleek dat de hydronautsstudie voor de gemeenten een

belangrijk instrument vormen en dat ze daartoe moeten worden gestimuleerd, eventueel met toelagen.

De heer *Jef Van Looy* zegt dat ook de gemeenten geen zicht hebben op de bestaande lozingspunten en de aansluiting op rioleringen. Voor vele woningen is het moeilijk na te gaan of ze zijn aangesloten of niet en indien dit niet het geval is, is een aansluiting voor bestaande en oudere woningen in de praktijk vaak moeilijk te realiseren.

Minister *Vera Dua* antwoordt dat in Nederland de overheid wel een goede inventaris heeft van de bestaande lozingssituatie en op basis daarvan ook tot betere resultaten komt inzake waterzuivering.

Voorlopige conclusie

De voorzitter vraagt aan de minister een nota met de stand van zaken van de tien deelprojecten ter voorbereiding van de heronderhandeling; een nota inzake de evaluatie van de VMH door de regeringscommissaris en de stand van zaken van het ontwerp van decreet integraal waterbeleid met een overzicht van de resterende knelpunten.

C. GEDACHTEWISSELING VAN 3 MEI 2001 OVER DE ZUIVERING VAN STEDELIJK AFVALWATER EN DE BEHEERSOVEREENKOMST MET DE NV AQUAFIN

Op 3 mei 2001 wordt de gedachtewisseling voortgezet in de commissie. Door de minister werden twee nota's ter beschikking van de commissieleden gesteld: een nota over de voorbereiding van de onderhandeling van de beheersovereenkomst met de NV Aquafin en een nota met de stand van zaken (d.d. april 2001) van de daarmee verbonden opdrachten.

I. Inleidende uiteenzettingen

I.1. Toelichting door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw

Door minister Vera Dua werden twee nota's ter beschikking van de commissieleden gesteld. De minister geeft een korte toelichting bij deze documenten. Ze beschrijft de twee nota's als zijnde een aanpaknota en een voortgangsnota. Om de onderhandelingen tot een goed einde te brengen, moeten immers een aantal aspecten worden herbekeken. Voor de minister moet dit belangrijke proces goed,

systematisch en met alle betrokken partijen voorbereid worden.

De minister herhaalt de tien belangrijke opdrachten die eerder werden omschreven:

1. Afbakening zones voor waterzuivering
2. Inventaris lozingssituatie particulier domein
3. Inventaris lozingssituatie publiek domein
4. Afkoppeling grote vervuilers
5. Inventaris infrastructuur
6. Afwerken kwaliteitsplannen voor bekkens
7. Inning heffingen kleingebruikers efficiënter structureren
8. Masterplan infrastructuur
9. Investerings- en renovatieprojecten 2000-2010
10. Uitwerken incentive-systeem ten aanzien van Aquafin en andere actoren

Zeven belangrijke basisopdrachten overstijgen het aspect van de heronderhandeling van het contract met Aquafin. Ze geven uitvoering aan het vernieuwde beleid ten aanzien van de waterzuivering in Vlaanderen en moeten doorgang vinden, los van het proces van heronderhandelen.

Voor elke opdracht wordt telkens één betrokken partij als 'verantwoordelijke actor' aangeduid, die moet streven naar een consensus met de andere actoren en moet zorgen dat de afwikkeling van de opdracht vlot verloopt.

De eerste belangrijke opdracht is de waterzuiveringszones afbakenen. De huidige indeling in drie verschillende zones lijkt gebaseerd op vreemde criteria en voldoet niet langer. Een verfijnd waterzuiveringsbeleid heeft nood aan een fijnere indeling in zonetypes. Voor iedere zone wordt uitgezocht welke waterzuiveringsinfrastructuur en -aanpak precies nodig zijn. De verantwoordelijke partner is Aquafin en die moet tot een consensus komen met de VMM.

De afbakening moet afgestemd worden op de bekkenwerking. Het bekkenconcept is volgens de minister belangrijk gezien de problematische inplanting van bepaalde waterzuiveringsstations. De link met de ruimtelijke ordening – en dus AROHM – is

ook belangrijk. Ten slotte moet ook rekening worden gehouden met de bestaande infrastructuur en met de voorlopige masterplanning. Alles moet operationeel worden via een geografisch informatie-systeem en daarbij zal het Ondersteunend Centrum – GIS Vlaanderen (OC-GIS) worden ingeschakeld.

Een tweede opdracht is een inventaris opmaken van de lozingssituatie op particulier domein. De drinkwatermaatschappijen moeten informeren wie aangesloten is op een rioleringsstelsel en wie niet. Die kennis is voorlopig niet voorhanden. Met de gemeenten moet een protocol afgesloten worden om de gegevensoverdracht te regelen. Een aantal gemeenten is daarvan reeds op de hoogte, in andere gemeenten is dat niet het geval. De VVSG wordt dus een belangrijke partner.

Een derde opdracht is een inventaris opmaken van de lozingssituatie op publiek domein, waarvoor de VMM – in consensus met Aquafin – de verantwoordelijke partner wordt. Alle beschikbare informatie moet gebundeld worden. De bemonsteringsstrategie en -frequentie zijn evenzeer belangrijk. De overheid moet de waterkwaliteit kennen om de ecologische reguleringsfunctie beter uit te werken. Ook de economische regulering moet beter worden uitgewerkt.

Een ander deelproject is de afkoppeling van de grote vervuilers. Dat project loopt goed, nadat de minister een dialoog is aangegaan met het bedrijfsleven om de criteria duidelijk te maken en op vragen te antwoorden. Op basis daarvan zullen de afkoppelingscriteria worden vervolledigd en geëxpliciteerd. De lijst van af te koppelen vervuilers wordt ook geactualiseerd. De VMM moet als verantwoordelijke partner in overleg met Aquafin uitmaken hoe en tegen wanneer dit project moet worden uitgevoerd. De afdeling Milieuvergunningen wordt ook betrokken.

Verder wordt de hele infrastructuur geïnventariseerd, met Aquafin als verantwoordelijke partner. Van de gemeenten wordt verwacht dat ze de informatie over de gemeentelijke rioleringen doorgeven. De huidige en toekomstige zuiveringsinstallaties op bovengemeentelijk niveau worden ook geïnventariseerd. De gegevens worden opgenomen in een GIS-systeem om zo de link te kunnen leggen met de verschillende vervuilingbronnen.

Een volgende project is de afwerking van de waterkwaliteitsplannen voor de bekkens, met de VMM als verantwoordelijke partner. Per onderdeel zullen een aantal kwaliteitsdoelstellingen, en gebaseerd

daarop emissienormen bepaald worden. Dat alles zal vervolgens ingepast worden in het integrale waterbeheer. Er is volgens de minister terzake al heel wat werk verricht.

Een zevende deelproject is de inning van de heffing op kleingebruikers efficiënter structureren. Het is de bedoeling om op korte termijn de inning van de milieuheffing via de drinkwaterfactuur van de watermaatschappijen te laten gebeuren, zodat het waterverbruik en de daaraan gekoppelde milieuheffing voor iedereen duidelijk zijn.

Ook het masterplan infrastructuur zal worden aangepast. Dat omvat het herbekijken van de codes van goede praktijk in het licht van de prioritaire plaats van afkoppeling op domein, van decentrale oplossingen en op basis van de reeds genoemde andere criteria. Ook hier is Aquafin de verantwoordelijke actor, maar er zal moeten samengewerkt worden met de VMM. De methodologie voor de masterplanning zal vastgelegd worden met aandacht voor een hiërarchische opbouw van gemeenten tot gewest, een dynamische benadering en aanpasbaarheid. Er zullen ook masterplannen opge maakt worden voor gemeenten, zuiveringsgebieden, bekkens, enzovoort.

Daaruit volgen de investerings- en renovatieprojecten 2000-2010, die moeten vastgelegd worden op basis van de beschikbare informatie en dat voor gemeenten, gebieden, bekkens en gewest. Dat gebeurt door Aquafin in samenspraak met VMM. Een volledig transparant analytisch kostenmodel voor de investerings- en exploitatiekosten van Aquafin moet worden ontwikkeld.

Ten slotte is er het cruciale punt : het uitwerken van een systeem waardoor er een overeenkomst kan komen met Aquafin over de incentives en de vergoedingen. Dat houdt in dat de taken van publieke dienstverlening van Aquafin beter moeten omschreven worden en verbonden worden aan criteria, en dat er een analytisch kostenmodel en standaardkosten worden vastgesteld. Het volledige systeem van regulering en de reguleringsformules moeten uitgeschreven worden zodanig dat een economische en ecologische regulering mogelijk wordt. Op basis daarvan kan de door de overheid verstrekte vergoeding worden bepaald.

De uiteindelijke bedoeling is volgens de minister de overheidsregulering in het algemeen meer gestalte te geven. Er loopt een onderzoeksproject met de KU Leuven. De minister hoopt dat de resultaten ervan zullen bijdragen tot een betere organisatie van de overheidsregulering. Leefmilieu kan

zo een voorbeeld vormen voor de andere beleidsdomeinen en aantonen hoe de overheid via de randvoorwaarden toch greep kan houden op bepaalde sectoren.

I.2. Toelichting door de heer Bruno Beels, bijzonder gevolmachtigde van het Vlaams Gewest bij de NV Aquafin

Stand van zaken

De heer Bruno Beels, bijzonder gevolmachtigde bij Aquafin, geeft de stand van zaken in april 2001 van de uitvoering van de tien opdrachten, die de minister heeft toegelicht.

De uitwerking ervan verloopt volgens een bepaald schema. Dat wil zeggen dat er eerst een conceptueel kader moet uitgewerkt worden met de actoren en de consensusactoren. Dat is een moeilijke oefening omdat het verandering impliceert in het denken en de werkwijze. Dergelijk conceptueel kader is noodzakelijk om het vernieuwde waterzuiveringsbeleid vorm te geven. Samenwerking van Aquafin en de VMM is noodzakelijk voor een eenduidige afbakening van bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Bedoeling is de actoren te responsabiliseren en een draagvlak te creëren voor verandering. De tien opdrachten moeten ervoor zorgen dat de consensus, noodzakelijk voor de opstelling van een nieuwe beheersovereenkomst en het samenwerken tussen het beleids- en operationeel niveau, gestalte krijgt.

Na het conceptueel kader per deelopdracht zal iedere actor zijn methodologie moeten ontwikkelen, die daarna moet worden toegepast. Het geheel zal na juni 2002 moeten uitmonden in een nieuwe beheersovereenkomst met een duidelijke definitie van de verantwoordelijkheden, risico's en financieringswijze van Aquafin.

De wijze waarop de opdrachten conceptueel worden uitgewerkt vertrekt van de vaststellingen uit de werking van het verleden en uit de remediëringsvoorstellen in de diverse beleidsnota's. De heer Beels heeft een poging gedaan om de opdrachten te hergroeperen, zodat iedere actor en consensusactor duidelijk bevoegdheden en verantwoordelijkheden kan herkennen en uitwerken.

Opdrachten volgens verantwoordelijke actor

De opdrachten van Aquafin staan in de lijst vermeld onder opdracht 8, ontwikkelen van het masterplan, opdracht 1, afbakening zuiveringzones en opdracht 9, het realiseren van investeringen en re-

novatieprogramma's. Die opdrachten van Aquafin zijn de taken van publieke dienstverlening, waarvoor de nieuwe beheersovereenkomst een resultaatgericht vergoedingssysteem zal uitwerken. Aquafin is verantwoordelijk voor het plannen en realiseren en het beheren van een optimale waterzuiveringsinfrastructuur ; het optimaal collecteren en zuiveren van huishoudelijk en gelijkgestelde afvalwaters in Vlaanderen tegen kostprijs. Uiteraard wordt vooropgesteld dat Aquafin een dynamische en efficiënte onderneming wordt die resultaatgericht en kostenefficiënt werkt.

Voor de beleidsopdrachten is de verantwoordelijke actor VMM. Alle beleidsopdrachten, opgesomd in de lijst, kunnen omschreven worden als ecologische regulering. Het gaat over het ontwikkelen van waterkwaliteitsplannen voor bekkens en stroomgebieden in functie van het integraal waterbeheer en de kaderrichtlijn water ; het bepalen van emissienormen en kwaliteitsdoelstellingen per bekken ; het ontwikkelen van een toetsingskader voor een kwalitatieve beoordeling van de masterplannen. Ten slotte moet een gestandaardiseerd controlesysteem ontwikkeld worden op de bereikte en de niet bereikte resultaten met respectievelijk het uitwerken van een systeem van beloning of bestraffing.

De laatste groep opdrachten betreft de economische reguleringsopdrachten. Hiervoor moet een systeem van analytische kostenallocaties uitgewerkt worden om de uitgaven en de kosten op een transparante manier te kunnen beoordelen en volgen. Er moeten waarderingsregels en rapporteringsmodellen ontwikkeld worden, die als bijlage bij de nieuwe overeenkomst kunnen worden opgenomen. Ook moet een rekenmodel uitgewerkt worden waarmee de efficiëntie- en de effectiviteitsanalyses kunnen gebeuren en Aquafin op performance kan worden beoordeeld. Op basis hiervan kan een specifiek vergoedingssysteem worden ontwikkeld dat een goede resultaten en kostenbeheersing bevordert. Dat is een doelstelling van het Vlaams regeerakkoord.

Er is vastgesteld dat alle actoren van de waterzuivering geconfronteerd worden met een tekort aan kennis en informatie over het beleid en de realisaties van de waterzuivering. Daarom zijn veel opdrachten gedefinieerd als dynamische inventarisering.

Dynamische inventarisering

De dynamische inventarisering en de respectieve master- en beleidsplanning mogen niet los van elkaar worden gezien. Het verzamelen van gegevens,

het omzetten van gegevens in informatie en het omzetten van informatie in kennis, vormen samen de noodzakelijke basis voor een degelijke planning. De operationele of masterplanning, die zich situeert op het niveau van de zuiveringszones en -gebieden, werd aan Aquafin toevertrouwd. De informatie en de kennis die daar ontwikkeld worden, worden overgedragen op een geaggregeerd niveau, waarop dan vervolgens de beleidsplanning kan plaatsvinden. De verschillende niveaus worden ook onderscheiden in de kaderrichtlijn water. De beleidsplanning is daarin de verantwoordelijkheid van de VMM. De VMM situeert zich het best op het niveau van de bekkens en de stroomgebieden. Bij de omzetting van inventarisering in planning is het zinvol om de verantwoordelijkheid van Aquafin en VMM duidelijk te onderscheiden.

De dynamische inventarisering, die de basis vormt van de masterplanning, moet per zuiveringsgebied resulteren in een zuiveringsdiagram. Daarin zijn zowel de actuele als de gewenste zuiveringsgraad aangegeven. Die laatste is gericht op de nagestreefde evenwichtstoestand van een gebied. Dit is een economisch begrip, dat als volgt wordt gedefinieerd: de evenwichtstoestand is de toestand waarin een zuiveringsgebied zijn afvalwater collecteert en zuivert tegen de laagste totale kosten per eenheid, en waarbij alle effluënten voldoen aan de opgelegde normen.

Voor elk stap van de huidige zuiveringsgraad naar de zuiveringsgraad die de evenwichtstoestand uitdrukt in het IE-diagram, moeten investeringen worden gedaan. Voor elke doelstelling worden in het kader van de masterplanning kostencurves uitgezet waaruit kan worden afgeleid tegen welke aanvaardbare kosten per eenheid de doelstellingen kunnen worden gerealiseerd.

Niet alle zuiveringsgebieden staan even ver. Sommige hebben misschien een zuiveringsgraad die de evenwichtstoestand al benadert, en staan dus verder dan men verwacht had. Dan is het logisch om zich te richten op de optimalisering van de evenwichtstoestand door de niet-vuilvrachdebieten af te koppelen en zo parasitaire vuilvrachten te vermijden. Dat vereist informatie over effectieve aansluitingsgraden van huishoudens en gelijkgestelden.

Tot nu toe werden de zones ingedeeld in drie categorieën (A, B en C) op grond van het tijds criterium: wanneer wordt welke infrastructuur gerealiseerd. Die indeling is een afgeleide van een aanbodgedreven planning. Het is de bedoeling dat die infrastructuurgestuurde aanpak vervangen wordt

door een (her)indeling van de zones op grond van de vraagdichtheid per gebied of locatie. De drinkwatermaatschappijen zullen met het oog daarop hun informatie over het verbruik per woning aan Aquafin doorgeven. De densiteit van de te collecteren vuilvrachten per gebied zal bepalend zijn voor de beslissing ten gunste van een aansluiting van de zone op het collectieve stelsel. De totale kosten moeten echter aanvaardbaar blijven en niet op het collectieve stelsel aansluitbare vuilvrachten zullen dus moeten zelfgezuiverd worden in individuele installaties voor de behandeling van afvalwater, bij gebrek aan schaalvoordeel.

Masterplanning

De methodologie van de masterplanning is gericht op de optimale realisering van een collectief stelsel voor waterzuivering per zuiveringsgebied, afgestemd op het integrale waterbeheer. De bedoeling is het optimaal collecteren en zuiveren van vuilvrachten tegen minimale kostprijs. Die methodologie is maar optimaal in de mate dat ze is afgestemd op de densiteit van de vraag naar zuivering van het gebied en de beschikbaarheid van bestaande en geplande infrastructuur. Daarbij moet tegelijk worden gekomen tot een economisch-technisch optimum door juiste technologiekeuze (optimaal benutten van schaalvoordelen versus kosten collecteren en transporteren) en economisch-ecologisch optimum (vereiste zuiveringsgraad en zuiveringsrendement tegen minimale kosten). Ook moet rekening gehouden worden met de hydraulica van het systeem, met het oog op het vermijden van lokale wateroverlast.

Aquafin ontwikkelt masterplannen voor de zuiveringsgebieden. De som van die zuiveringsgebieden vormt de bekkens, de som van de bekkens de stroomgebieden en de som van de stroomgebieden is uiteraard het Vlaams Gewest. Op basis van dergelijke masterplannen dient Aquafin meerjareninvesterings- en exploitatieplannen op te stellen.

Het reguleringschema zal hierin bestaan dat masterplannen onderworpen worden aan een kwaliteitsbeoordeling door de ecologische regulator en door de economische regulator, die een beroep kan doen op onafhankelijke experts om het investeringsmeerjarenprogramma van Aquafin te laten onderzoeken.

Investerings- en exploitatieplanning

Op basis van de masterplannen per zuiveringsgebied worden investerings- en renovatieprojecten gedefinieerd per zuiveringsgebied en opgenomen

in een rollend meerjareninvesterings- en exploitatieplan. Deze meerjareninvesterings- en exploitatieplannen moeten informatie bevatten zoals : de te collecteren en te zuiveren vuilvrachten per zuiveringsgebied, het fysisch investeringsprogramma, het investeringsprogramma dat de optimalisatie van het stelsel beoogt en de investeringskosten per zuiveringsgebied op basis van standaardkosten.

De jaarlijkse investeringsplannen en het jaarlijks exploitatieplan zullen ook respectievelijk beoordeeld worden door de economische regulator, wat kosten betreft, en door de ecologische regulator, wat de resultaten betreft. De planning zal dus telkens de te bereiken resultaten moeten bevatten en de kosten die daartoe zullen gemaakt worden.

Vergoedingen Aquafin

Er zal een definitief vergoedingssysteem ontwikkeld worden waarbij Aquafin zal vergoed worden op basis van prestaties, kostprijs tegenover prestaties, zowel wat betreft het collecteren als het zuiveren. Zolang het stelsel niet gestabiliseerd is, blijft het noodzakelijk dat er in een overgangssituatie wordt voorzien en dat de nieuwe beheersovereenkomst desgevallend ook een opstapsysteem inhoudt. Daarbij kan worden overgegaan van een vergoedingssysteem, met een sterke aansturing op resultaten en kosten, naar een definitief marktconform systeem op basis van resultaatvergoedingen en effluenten.

Met kosten wordt bedoeld de som van bedrijfskosten die Aquafin maakt enerzijds en anderzijds de afschrijvingskosten die moeten voorzien worden om in de toekomst de infrastructuur in stand te houden. Tenslotte zijn er ook de financieringskosten die noodzakelijk zijn om de vergoeding te verstrekken aan het vreemd en het eigen vermogen. De som van die drie kostencomponenten zijn de opbrengsten of de inkomsten van Aquafin, die ze dient te verantwoorden in een budget. Dat budget zal worden gereguleerd.

De vraag van Aquafin om de opbrengsten te hebben die de kosten dekken, zal onderworpen worden aan doelstellingen om goedkoper en efficiënter te werken. Het al dan niet bereiken van deze normkosten zal zich vertalen in + of – vergoedingen aan de aandeelhouders (principe incentive) waarbij de resultaten van boetes en beloningen kunnen gevoegd worden, naargelang de al dan niet behaalde kwaliteits- of ecologische resultaten en kosten- efficiëntieresultaten. De bedoeling is dat het Vlaams Gewest steeds in het voordeel blijft, met name door de resultaten van de incentive en

de verminderingen die op het budget worden toegepast.

Het systeem zit op dit ogenblik nog in een fase van conceptuele uitwerking.

II. Bespreking

Milieuhinder

De heer *Jacques Devolder* merkt op dat er momenteel een aantal grote infrastructuurwerken zijn die een last vormen op milieuvlak. In dit kader verwijst hij naar een zuiveringsinstallatie in de omgeving van het Brugse Boudewijnkanaal. In de toekomst moet bij de planning ook steeds rekening worden gehouden met een mogelijk milieupassief.

Onafhankelijke expertise

De heer *Patrick Lachaert* vraagt wie de onafhankelijke experts zijn die de evaluatie van de resultaten van Aquafin zullen beoordelen.

De heer *Bruno Beels*, bijzonder gevolmachtigde van het Vlaams Gewest bij de NV Aquafin, antwoordt dat elke regulator een beroep kan doen op externe expertise. De bedoeling is niet dat deze externe experts de exploitatieresultaten of de jaarlijkse investeringsprogramma's van Aquafin gaan beoordelen. De investeringsprogramma's moeten uitgedrukt worden op basis van standaardkosten, gebenchmarkte kosten. In een belangrijk meerjareninvesteringsprogramma zijn verschillende factoren niet altijd beheersbaar, zoals de fluctuaties van marktprijzen. Daarom kan het zinvol zijn om het geheel op regelmatige tijdstippen te onderwerpen aan een aantal externe expertenbureaus, die kunnen nagaan of de standaardkosten correct zijn of desgevallend moeten worden bijgesteld. Hun rapport wordt overgemaakt aan de economische regulator, die op basis hiervan de jaarlijkse investeringsbudgetten zal bekijken en beoordelen. Het is dus niet de bedoeling dat externen worden ingeschakeld om elk project of elk budget van Aquafin te beoordelen.

De heer *Patrick Lachaert* vraagt zich af of er in Vlaanderen wel voldoende expertise aanwezig is om met onafhankelijke deskundigen te kunnen werken. Volgens het lid zit de deskundigheid in Vlaanderen in één maatschappij. In die context kan Aquafin eigenlijk zelf gaan toetsen of de gestelde criteria werden gehaald en krijgt de interne controle opnieuw de bovenhand. Of wil men de onafhankelijke deskundigen eventueel in het buitenland gaan zoeken ?

Minister *Vera Dua* stelt dat het opbouwen van onafhankelijke expertise zeker de uitdaging wordt voor de overheid. Die moet ervoor zorgen dat dergelijke onafhankelijke deskundigheid bestaat, want zonder dat loopt het fout met de werking van de overheid. Voor de uitbouw ervan moet een heuse cultuur ontwikkeld worden en de minister is ervan overtuigd dat dit in Vlaanderen kan, als men de deskundigheid maar voldoende stimuleert en er voldoende vraag naar is.

De heer *Bruno Beels* vult aan dat onafhankelijkheid betekent dat de deskundigen niet door Aquafin zijn aangesteld maar door het Vlaams Gewest en dat daarvoor zeker geen beroep kan worden gedaan op de traditionele consultantbureaus.

Timing van de onderhandelingen en takenpakket van de VMM en Aquafin

De heer *Bruno Tobback* vraagt of de heronderhandeling van de beheersovereenkomst snel moet gebeuren of integendeel nog een jaar kan duren. In het laatste geval lijkt de discussie vrij theoretisch. Voorts vraagt hij meer toelichting bij de garantie dat de ecologische regulatoren inderdaad in staat zullen zijn hun taak te vervullen. Talrijke klachten over de VMM houden verband met de ongelijke kennissituatie ten opzichte van Aquafin. De VMM kan slechts toezicht houden indien de kennis voldoende doorstroomt en de krachtverhouding qua kennis dezelfde is.

De heer *Tobback* heeft ook vragen bij de ernst van het voorstel om de exploitant van bijvoorbeeld een waterzuiveringsinstallatie de volledige infrastructuur te laten kopen.

Minister *Vera Dua* antwoordt dat de onderhandelingen nog echt moeten starten, maar dat de overheid van bij het begin sterk moet staan, zodat ze onderweg een sterke positie kan behouden en inhoudelijk goed kan argumenteren. Voorts ligt volgens de minister de finaliteit van de VMM precies in de ecologische regulatie.

De heer *Aviel Verbruggen*, kabinetschef van minister *Vera Dua*, onderstreept dat wat betreft databanken er reeds samenwerking bestaat tussen Aquafin, Aminal en de VMM. Vroeger waren er bijvoorbeeld drie riooldatabanken, nu nog slechts één. Die wordt beheerd door Aquafin omdat daar reeds de meeste gegevens verzameld waren. Ook moet de VMM haar middelen concentreren op haar hoofdtaken. De 10 tot 15 personen die zich er momenteel bezighouden met infrastructuuropbouw, zullen moeten ingezet worden op andere ni-

veaus en taken gaan vervullen inzake toezicht en controle.

Volgens de heer *Bruno Tobback* kan dit erop neer komen dat die ambtenaren toezicht gaan houden op de infrastructuur in plaats van het uittekenen ervan, en zal er dus niet veel verschil zijn met de vroegere situatie. Er is bijgevolg geen garantie dat er wel degelijk ten gronde geëvalueerd wordt.

Minister *Vera Dua* stelt dat de taak van de VMM wel degelijk ligt in de ecologische regulering en dat die taak ook door de VMM kan worden uitgevoerd. De hoofdverantwoordelijkheid is het evalueren aan de hand van de vooropgestelde criteria en de meetresultaten.

De heer *Aviel Verbruggen* stelt dat indien Aquafin een eigen voorstel voor een bepaalde investering doordrukt en het alternatief goedkoper is, de maatschappij zal worden vergoed voor de optimale investering op basis van de prestaties die door de VMM zijn vooropgesteld. Indien Aquafin op een andere manier, tegen hogere kosten, werkt om de ecologische doelstelling te bereiken dan zullen die extra kosten niet worden vergoed.

Volgens minister *Vera Dua* moet nog worden verduidelijkt wat precies in de beheersovereenkomst zal komen. De overeenkomst moet in ieder geval een aantal zeer strikte criteria bevatten. Een aantal randvoorwaarden kunnen eventueel worden opgenomen. Het kan niet dat er bijvoorbeeld een zuiveringsinstallatie in een natuurgebied zou geplaatst worden, louter en alleen omdat dit het goedkoopste alternatief zou zijn.

De heer *Jef Van Looy* vraagt of de goedkoopste oplossing inderdaad steeds de beste is. Hij begrijpt uit de uiteenzetting van de heer *Bruno Beels* dat ermee rekening wordt gehouden dat dit niet altijd het geval is.

Minister *Vera Dua* antwoordt hierop dat Aquafin ook in het verleden heeft geprobeerd om optimaal te werken, en hierdoor een aantal installaties heeft gepland in gebieden waar het volgens de voorschriften van de ruimtelijke ordening niet kon. Hierdoor zitten een tiental projecten geblokkeerd. De vraag is dan ook wat de kostenefficiëntie is van een dergelijke aanpak, die uiteindelijk ook gepenaliseerd wordt. Elk bedrijf, ook Aquafin moet rekening houden met de ruimtelijke ordening.

De heer *Jef Van Looy* stelt dat, bij de berekening van de evenwichtstoestand van een zuiveringsgebied, het economisch gegeven ook moet worden

bijgestuurd. De kans bestaat immers dat men anders enkel nog bij het grootschalige uitkomt. Hoe kleiner de installaties zijn, hoe duurder ze worden en hoe moeilijker de zuivering zal plaatsvinden.

Minister *Vera Dua* antwoordt dat de berekening van de evenwichtstoestand wellicht wat meer kan worden uitgewerkt. Er moet worden nagegaan met welke parameters rekening kan worden gehouden.

De heer *Paul Wille* vraagt op welke manier de discussie met de NV Aquafin over de heronderhandeling van het contract wordt gevoerd. Het Vlaams Gewest zit toch vast aan het huidige contract? Is de andere partij bereid tot onderhandelen? Welke dynamiek zit er in de onderhandelingen en welke onderhandelingsmarges bestaan er? Waarover zal concreet worden onderhandeld? Ook de heer *Patrick Lachaert* informeert naar de shortlist van de onderhandelingen.

Minister *Vera Dua* antwoordt dat er een Vlaams regeerakkoord is en Aquafin zich naar dit akkoord moet richten. In een vroege fase is reeds gesproken met het bestuur en de aandeelhouders van Aquafin. Er is bereidheid om te onderhandelen over de overeenkomst.

De heer *Paul Wille* begrijpt dat wordt ingegaan op de vraag om te onderhandelen, maar wijst erop dat het huidige contract eenzijdig één van de partijen bevoordeelt. De vraag is in welke mate die partij bereid is om in een nieuwe overeenkomst afstand te doen van deze voordelen. Het lid zegt met vragen te blijven zitten over de methode en de timing van de onderhandelingen. Hij meent dat op elk ogenblik de deelaspecten en de algemene aspecten moeten kunnen worden bekeken. Van primordiaal belang is ook de datum voor de uitvoering van het investeringsplan.

Minister *Vera Dua* meent dat de heronderhandeling van de overeenkomst kan slagen. Indien er onwil is om de overeenkomst te heronderhandelen, kan naar andere middelen worden gezocht om de partner voor zijn verantwoordelijkheid te plaatsen. Hoe dan ook is er steeds nood aan een zuiveringsinstrument dat het beleid van de overheid uitvoert.

Op de eerdere vraag van de heer Tobback over de eigendom van infrastructuur antwoordt minister *Dua* dat op het ogenblik dat het contract afloopt alle bezittingen overgaan naar het Vlaams Gewest. De discussie over de exploitatie moet misschien later opnieuw worden gevoerd. Dat betekent voor de minister niet dat de algemene discussie naar 2005 moet worden verschoven. In de loop van de

jaren kan worden nagegaan op welke manier de exploitatie zal worden georganiseerd. Voorlopig blijft de exploitatie echter geheel bij Aquafin.

Vergoedingssystemen

De heer *Bruno Beels* geeft een verdere toelichting over de verschillende soorten vergoedingssystemen. Er bestaan verschillende systemen naargelang de uitgaven of kosten worden vergoed. Binnen een stelsel van kostenvergoeding zijn er nog verschillende mogelijkheden. Er is een vergoeding mogelijk van de (standaard)kostprijs van de investeringen en de exploitatie met een incentive-systeem voor de bereikte en niet-bereikte resultaten. Een andere mogelijkheid is de vergoeding van standaardkosten en een kapitaalkostenvergoeding ("WACC") voor de financiering van de waterzuiveringsinfrastructuur. Dit vergoedingssysteem impliceert dat de activa voorafgaandelijk door de aandeelhouders worden verworven.

De heer *Bruno Tobback* wil de theoretische uiteenzetting over vergoedingssystemen absoluut niet bekritisieren maar begrijpt dat het laatste systeem één van de suggesties is die onderzocht worden. Het lid is gekant tegen het volgen van die piste. De heer *Jacques Timmermans* sluit zich aan bij deze opmerking van de heer Tobback en verwijst naar de situatie in de elektriciteitssector. In een dergelijk systeem wordt de overheid op termijn gebonden aan de partner, ook op financieel en economisch vlak. De voorzitter vraagt de minister rekening te houden met deze opmerkingen vanuit de commissie.

De heer *Bruno Beels* wijst erop dat enkel een simulatie-oefening werd gemaakt. Er werd getracht na te gaan welke de mogelijke systemen zijn in een bepaald kader. Indien men een kapitaalkostenvergoeding zou geven, zal die heel wat hoger liggen dan de huidige vergoeding aan de aandeelhouders, en dat is onbespreekbaar. Anderzijds gaat het ook over een belangrijke waarde die op een of andere manier zou moeten worden vergoed.

De heer *Bruno Tobback* heeft er vooral bezwaar tegen dat de overheid zich aan een mogelijke operator zou binden.

Decreet integraal waterbeheer

De heer *Jacques Timmermans*, voorzitter, wijst erop dat de VMM in het kader van de ecologische regulering de opdracht krijgt tot het ontwikkelen van waterkwaliteitsplannen voor de bekkens en stroomgebieden, in functie van het integraal waterbeheer. Daarom herinnert hij de minister aan haar

belofte om de stand van zaken voor te leggen van het aangekondigde ontwerp van decreet inzake integraal waterbeheer.

Volgens minister *Vera Dua* zal de structuur voor het ontwerp van decreet binnen enkele weken klaar zijn. Er is nog enige discussie over de structuur en de rol van het VIWC (Vlaams Integraal Wateroverlegcomité). De inhoudelijke input voor het ontwerp komt vanuit het strategisch project integraal waterbeheer, het eigenlijke decretale werk wordt uitbesteed aan academici.

Volgens de heer *Jacques Timmermans* kunnen de behandeling en de bespreking van een totaal nieuw ontwerp van decreet niet meer afgerond worden voor 2002 en komt de timing dus in het gedrang. De *minister* repliceert dat er wel een decreet nodig is om het integraal waterbeheer op een goede manier gestalte te geven maar dat een aantal belangrijke projecten, zoals het opstellen van de waterkwaliteitsplannen, al kunnen lopen zonder een decreet. Op dit ogenblik wordt bijvoorbeeld de bekenwerking al geactiveerd.

De heer *Jacques Timmermans* herinnert eraan dat het ontwerp van decreet inzake integraal waterbeheer van toenmalig minister De Batselier nooit is gerealiseerd. Het ontwerp van minister Kelchtermans is tijdens de vorige legisatuur verder geraakt in de procedure, maar kon op de valreep niet meer worden besproken in het parlement. De voorzitter wil een en ander pragmatisch aanpakken : hij stelt voor het vorige ontwerp als vertrekbasis te nemen voor de bespreking in het parlement en het te amenderen waar nodig.

Volgens minister *Vera Dua* is dat onmogelijk. Door de nieuwe Europese kaderrichtlijn water is het vroegere ontwerp niet meer in overeenstemming met het concept dat inmiddels vanuit Europa wordt opgelegd. Ze hoopt het ontwerp van decreet zo snel mogelijk aan de regering te kunnen voorleggen.

Volgens de heer *Timmermans* ligt met die verklaring de politieke verantwoordelijkheid voor de verdere afhandeling van het ontwerp van decreet bij de minister. De commissieleden zullen een voorstel van resolutie uitwerken over de heronderhandeling van de beheersovereenkomst met de NV Aquafin³.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Bruno TOBBACK
Jos BEX

Jacques TIMMERMANS

³ Het voorstel van resolutie van de heren Johan Malcorps, Patrick Lachaert, Jacques Timmermans, Jos Bex en Erik Matthijs betreffende de heronderhandeling van de beheersovereenkomst met Aquafin werd op 3 juli 2001 ingediend en op 2 oktober 2001 goedgekeurd in de commissie. Over de bespreking van het voorstel van resolutie wordt verslag uitgebracht in *Parl. St.* VI. Parl. 2000-2001, 789/3.

BIJLAGEN

HOORZITTING VAN 15 FEBRUARI 2001 MET DE VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN (VVSG) OVER WATERZUIVERING EN DE ROL VAN DE GEMEENTEN

I. Inleidende uiteenzetting

Algemeen

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Aan de orde is de hoorzitting met een vertegenwoordiger van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten over de rol van de gemeenten in het waterzuiveringsbeleid. Over de hoorzittingen met de VMM, Aquafin, de Mina-Raad en de Bond Beter Leefmilieu werd reeds verslag uitgebracht in stuk 433 (2000-2001) – Nr. 1.

De commissieleden hebben vorig jaar allen de nota "Aquafin – Strategische visie vanuit het algemeen belang" gekregen over de heronderhandeling van de beheersovereenkomst met Aquafin, de waterzuiveringsproblematiek en de rol van de gemeenten daarin. Het rapport stelt : "De gemeenten bekleden een sleutelpositie in de waterzuivering, maar zijn onvoldoende bemiddeld en worden onvoldoende aangestuurd en ondersteund om deze positie volwaardig in te vullen." Dat is een zware conclusie. De VVSG-vertegenwoordigers zullen nu hun reactie geven op de diverse opties van de minister, de verdere evolutie van het dossier en de aangereikte oplossingen, dit vanuit het standpunt van de gemeenten, die immers een sleutelrol in het beleid hebben. De heer Verhoeven, stafmedewerker Milieu van de VVSG heeft het woord.

De heer Alex Verhoeven, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten : Mijnheer de voorzitter, ik zit hier samen met de heer Delatter, die bij ons actief is inzake afvalbeleid, maar eveneens een jarenlange ervaring heeft als milieuambtenaar in een Vlaamse gemeente. Vanuit die ervaring kan hij wellicht ook vragen beantwoorden.

Ik dank u voor de kans die we krijgen om onze opvattingen over het waterbeleid uiteen te zetten. Jammer genoeg beschikt de VVSG tot nu toe niet over de mankracht om dit deeldomein van het milieubeleid op de voet te volgen. De bedenkingen die ik nu ga belichten, zijn dus niet steeds diepgaand. We kunnen onmogelijk de vinger aan de pols houden bij alle gemeenten. Vanaf 1 maart beschikken we echter over een stafmedewerker inzake waterbeleid, zodat we diepgaander kunnen werken aan een visie op de rol van de gemeenten in het waterbeleid. Niettemin wil ik een aantal bedenkingen maken, vooral dan bij de nota van de kabinetschef van de minister over het waterbeleid met de titel "Aquafin – Strategische visie vanuit het algemeen belang".

De belangrijkste punten voor de gemeenten daarbij zijn : een duidelijke bevoegdheidsverdeling ; een algemene visie en een duidelijke planning van de Vlaamse gewestelijke overheid ; een afbakening van de zuiveringszones op een andere manier dan tot nu toe ; en – zeer belangrijk – de financiering van alles wat mogelijk van de gemeenten wordt verwacht. Op het eerste gezicht kunnen we grotendeels achter de nota van de kabinetschef staan. De nota getuigt van een zekere vernieuwing en durf, door een aantal dingen op een heel ander spoor te willen zetten.

Duidelijke verdeling van bevoegdheden

Ik ga eerst in op de bevoegdheidsverdeling. We kunnen ons grotendeels achter de verdeling scharen zoals ze in de nota (tabel 7 en 8, blz. 38) wordt geschetst. Ook voor ons is het evident dat de gemeenten de bevoegde overheid blijven voor de planning en de plaatselijke aanleg en aansluiting van de gemeentelijke rioeringsinfrastructuur. De inventarisatie van de huisaansluitingen en de controle daarop wordt toebedeeld aan de gemeenten. Die taak berust in principe het beste bij de gemeenten omdat die ter plaatse actief zijn, maar het is niet evident om dit te realiseren. Ook de controle op de IBA's (individuele behandeling van afvalwater) lijkt me een taak van de gemeenten, maar wellicht kan niet iedere gemeente die aan. Voor de KWZI's kiest men ervoor om de burger zelf verantwoordelijk te maken voor de exploitatie en de aanleg. Dat verbaasde ons : de gemeenten kunnen daar ook een rol vervullen.

Van sommige taken vinden we dus dat de gemeente ze kan vervullen, bij andere hebben we dan weer vragen. We pleiten voor een aanpak die werd vermeld in het advies van de Mina- Raad : als gemeenten bepaalde taken op zich willen nemen en dat ook aankunnen, moeten ze daartoe de gelegenheid krijgen. Klei-

nere, minder bestuurskrachtige gemeenten die vinden dat ze dit niet aankunnen, moeten dit kenbaar maken en de taken kunnen overlaten aan een andere instantie. Hoe dit concreet moet worden gerealiseerd, moet nog nader worden bekeken. De discussie over de gemeentelijke taken vanuit de filosofie van de subsidiariteit mag niet worden verward met de discussie over de financiering. Voor sommige taken achten we de gemeenten goed geplaatst – de KWZI's, de opvolging van IBA's, de rioleringen in het algemeen – maar de vraag rijst ook of ze daar de middelen voor hebben.

De Mina-Raad en de vertegenwoordiging van de milieubeweging in de Mina-Raad hebben aanbevolen om de grens van de bevoegdheid van de gemeenten voor KWZI's vast te leggen op 2.000 inwonersequivalenten, in plaats van op 500 inwonersequivalenten. Ze willen de gemeenten een grotere bevoegdheid geven terzake. We vermoeden dat de gemeenten geen vragende partij zijn, maar we sluiten niet uit dat sommige besturen daar graag werk van zouden maken. Het zou nuttig zijn hierover eens een enquête uit te voeren.

Algemene visie en duidelijke planning

Verder vragen de gemeenten dat er een algemene visie wordt ontwikkeld inzake waterzuiveringsbeleid, en dat die visie wordt verankerd in wetten en reglementen. In de voorbije twintig jaar werden gemeenten immers vaak geconfronteerd met een veranderende reglementering en een onduidelijk beleid van bovenaf. Ze wisten niet waar ze aan toe waren en wat van hen werd verwacht.

Afbakening zuiveringszones

Uit de hoorzittingen en de nota betreffende de strategische visie op Aquafin blijkt dat de huidige opdeling van de zuiveringszones in zones A, B en C tot heel wat verwarring leidt. Burgers of gemeenten nemen bepaalde initiatieven, maar worden daar naderhand voor afgestraft, bijvoorbeeld omdat ze van een zuiveringszone C in een zone B of A terechtkomen, waarna ze te horen krijgen dat een IBA (individuele behandeling van afvalwater) daar niet thuishoort.

We zijn voorstander van een duidelijke afbakening van de zones, die niet dynamisch is maar vaststaat in tijd en ruimte, zodat iedereen goed weet waar hij aan toe is. Een en ander moet uiteraard worden afgestemd op het bestaande referentiekader op ruimtelijk planologisch gebied en op de bestaande zuiveringsinfrastructuur. De afbakening moet ook meer gedifferentieerd zijn, zoals de nota voorstelt. Er zouden meer dan drie zones moeten zijn, naargelang het aantal inwonersequivalenten dat moet worden bediend. Vanzelfsprekend moeten de gemeenten medezeggenschap krijgen in de afbakening van deze zones op hun grondgebied.

Financiering

Dan is er de financiering, een zeer belangrijk punt voor de gemeenten. Het is goed om op lokaal vlak bevoegdheden te krijgen, maar zal men over de nodige middelen beschikken? We zijn zeer blij dat men de ongelijkheid op het vlak van financiering tussen Aquafin en de gemeenten wil opheffen. Aquafin krijgt immers een 100-percentfinanciering voor zijn opdracht, terwijl de gemeenten destijds 50 percent kregen en nu 75 percent. Dat geldt dan nog slechts voor de kosten van de riolering zelf, niet voor het opbreken en herstellen van het wegdek en andere kosten. Voor de gemeenten is dat helemaal geen integrale vergoeding voor hun investeringen. Inzake de aanleg van riolen komt de nota ons tegemoet: er wordt gepleit voor een 100-percentfinanciering. Dit geldt echter niet voor KWZI's en IBA's. In de nota geeft men argumenten pro en contra. Op dit ogenblik hebben we daar nog geen uitgesproken mening over. We zouden terzake onze achterban moeten consulteren.

Het voorgestelde principe houdt een hele ommekeer in van het bestaande subsidiëringssysteem. We zijn het er in beginsel mee eens. Het lijkt ons een goed idee om te subsidiëren op basis van de behaalde resultaten, en niet op basis van de gedane investeringen. Dat geeft de gemeenten de beleidsvrijheid om zelf de systemen te kiezen die ecologisch en economisch het meest verantwoord zijn, en houdt in dat ook exploitatie- en onderhoudskosten kunnen worden vergoed. Er zal wel nog een zeer grote inspanning nodig zijn om de nodige investeringen te doen in de gemeenten die in het verleden een afwachtende houding hebben aangenomen. Het voorgestelde systeem stimuleert de gemeenten ten slotte om hun handhavingstaken ter harte te nemen.

Hoewel we dus in grote lijnen akkoord gaan met de plannen, hebben we een aantal bedenkingen. Zal de overheid wel beschikken over bruikbare gegevens betreffende de voorgestelde criteria ? Ik denk daarbij aan gegevens zoals de aansluiting van individuele woningen op de riolering, het aantal woningen dat voorzien is van een IBA, enzovoort. Het is niet vanzelfsprekend om deze informatie op korte of zelfs middellange termijn bij elkaar te krijgen. Daarbij moet gefaseerd worden gewerkt en begonnen met een inventarisatie van de rioleringen zelf. Waar liggen ze en wat is hun toestand ? Pas daarna kan er worden gestart met een inventarisatie van de huisaansluitingen.

Het is onduidelijk wat de budgettaire gevolgen van deze veranderingen zullen zijn voor de gemeenten. We hadden graag simulaties gezien van de gevolgen van dit nieuwe financieringssysteem. In het regeerakkoord staat dat voor beslissingen die belangrijke gevolgen zullen hebben voor de gemeenten een gemeentelijk effectenrapport moet worden opgesteld.

Er is sprake van dat de nieuwe subsidiëring zou worden ingevoerd in de vorm van een convenant. Een convenant biedt echter weinig garanties op lange termijn ; het is een tijdelijk contract.

De huidige subsidies zijn in ieder geval ondermaats. Er moet naar schatting nog zo'n 200 miljard frank worden geïnvesteerd in de rioleringen. Alle Vlaamse gemeenten samen hebben jaarlijks 30 à 40 miljard frank ter beschikking voor investeringen en 200 miljard frank is dus een enorme som voor hen. De kleine landelijke gemeente Sint-Laureins bijvoorbeeld heeft een begroting van 170 miljoen frank, en moet voor haar rioleringen twee projecten uitvoeren van 80 miljoen frank en een van 245 miljoen frank. Ik weet niet hoe de gemeente dit klaarspeelt. Wellicht kunnen deze cijfers nog worden genuanceerd, maar ze zijn alleszins indicatief.

Andere belangrijke aspecten

De gemeenten beschikken over te weinig knowhow betreffende de kwaliteit van de zuiveringssystemen, en hebben nood aan certificering ervan en een steunpunt met technische kennis. Ook burgers met vragen zouden daarnaar kunnen worden doorverwezen.

Het is belangrijk dat de gemeenten en het gewest kunnen beschikken over een gebruiksvriendelijk geografisch informatiesysteem waarin alle gegevens kunnen worden ingevoerd en opgezocht. Er mag geen nieuwe papiermolen ontstaan.

Zoals gezegd is de inventarisatie van de situatie van de riolen prioritair. Pas in tweede instantie moet de situatie van de individuele woningen worden onderzocht. Dat is immers een veel moeilijker opgave, die enorm arbeidsintensief is. Ze vereist nagenoeg een huis-aan-huisonderzoek. Het is onduidelijk of de gemeenten over de arbeidskrachten en de juridische middelen beschikken om zo'n onderzoek uit te voeren.

De handhaving van burgerlijke plichten aangaande de riolering is vooral voor bestaande woningen een probleem, bijvoorbeeld voor de burger wiens afvalwaterleiding eindigt in een gracht, en die deze nu moet verleggen. Dat brengt aanzienlijke kosten mee en elke overheid zou ervoor terugschrikken om dit te verplichten. Misschien kunnen er criteria worden opgesteld om de ernst van de situatie te beoordelen. De maatregelen kunnen dan daaraan worden aangepast. Om de handhaving van de burgerplichten op lokaal vlak te ondersteunen, zou er een informatie- en sensibilisatiecampagne op gewestelijk vlak moeten worden opgezet, naar analogie met de mediacampagne die inzake de afvalproblematiek tot een bewustwording bij het brede publiek heeft geleid.

Ten slotte is de houding om de gemeenten de zwartepiet toe te schuiven en ervan uit te gaan dat er vooral op gemeentelijk vlak een en ander misloopt, onterecht. Zoals in de nota wordt vermeld, heeft iedereen een gedeelde verantwoordelijkheid op dit gebied. De rioleringsgraad bedraagt 83 percent in Vlaanderen, terwijl de zuiveringsgraad amper 50 percent is. Op het eerste gezicht betekent dat toch dat de gemeenten hun werk goed hebben gedaan, en dat de anderen achterblijven. Het is dus stemmingmakerij te beweren dat de gemeenten tekortschieten in hun taak om rioleringen aan te leggen en ze aan te sluiten op de bovengemeentelijke infrastructuur. Het gewest heeft pas de laatste tien jaar werk gemaakt van die bovengemeentelijke infrastructuur. Voordien moesten de gemeenten vaak rioleringen aanleggen zonder te weten waar en hoe die op de interlokale infrastructuur zouden aansluiten. Ook de laatste tien jaar bestond er vaak nog

heel wat onduidelijkheid over de precieze locatie van collectoren, enzovoort. De gemeenten hebben het dus ook niet gemakkelijk gehad. Ze wisten niet altijd wat ze moesten doen op het vlak van waterzuivering en hoe ze het moesten doen.

II. Opmerkingen en vragen van de leden

De heer Erik Matthijs : Mijnheer Verhoeven, volgens u investeren de gemeenten per jaar 30 à 40 miljard frank. Bedoelt u dan de investeringen in rioleringen ?

De heer Alex Verhoeven : Jaarlijks investeren de Vlaamse gemeenten in totaal 30 à 40 miljard frank in rioleringen, gebouwen, culturele centra, zwembaden en dergelijke. Dat is het totale investeringsvolume in infrastructuur.

De heer Erik Matthijs : Die investeringen kan men op drie manieren financieren. De gemeente kan ze betalen met eigen middelen of via leningen. De financiering kan echter ook via het Investeringsfonds gebeuren of via subsidiëring van de VMM en het Vlaams Gewest. Zijn die verschillende mogelijkheden voldoende op elkaar afgestemd ? Wie subsidieert wat en welke controle is er ?

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Ik heb drie vragen. Wat gebeurt er indien gemeenten geen inspanningen willen doen, omdat ze andere prioriteiten hebben en dus een afwachtende houding aannemen, eventueel in de hoop later meer subsidies te krijgen van de gewestelijke overheid ? Nochtans kan de gewestelijke overheid nooit voor 100 percent de aanleg van gemeentelijke rioleringen subsidiëren.

Er zijn gemeenten die te klein zijn en te weinig personeel hebben om een aantal taken in verband met controle, handhaving en IBA's te vervullen. Is het volgens u mogelijk via een milieuconvenant, een deel van de gemeentelijke verantwoordelijkheid over te dragen aan een instantie zoals de VMM, die zicht heeft op planning en dergelijke ?

De gemeenten hebben in dit alles uiteraard een belangrijke rol te vervullen, maar volgens de milieubeweging moet die samengaan met een bottom-up-benadering vanuit de bekkencomités. Wat is uw standpunt in dit verband ? Is er een rol weggelegd voor de bekkencomités ?

De heer Alex Verhoeven : Mijnheer Matthijs, u vroeg naar de verhouding tussen de verschillende financieringswijzen en naar een eventuele controle op een correct verloop. Op de verhouding tussen de financieringswijzen hebben wij geen zicht. Zeker eigen investeringen van de gemeenten zijn bijna niet terug te vinden. De gegevens over subsidiëringen en het Investeringsfonds zijn volgens mij wel te achterhalen. Ik vermoed dat de ambtenaren die belast zijn met de opvolging van het fonds dit kunnen nagaan.

Wanneer het een project is van de gemeente zelf, dus los van het Investeringsfonds en los van subsidies, is er in principe geen controle, op het algemeen administratief toezicht na. Voor het Investeringsfonds is enkele jaren geleden bepaald dat rioleringswerken moeten voldoen aan de code voor goede praktijk inzake rioleringen. Daar is dus zeker controle mogelijk. De subsidiëring voor rioleringswerken en de controle daarop is uiteraard goed georganiseerd.

De heer Erik Matthijs : Uw antwoord komt overeen met wat de minister mij schriftelijk heeft laten weten. In de toekomst moeten de violen beter op elkaar worden afgestemd. Dat is dus duidelijk. De inventarisatie is zeer belangrijk, maar ze zal tevens zeer duur zijn.

De heer Patrick Lachaert : Ik denk dat die inventarisatie en controle wel mogelijk zijn. Deze taak kan perfect worden uitgevoerd.

Minister Vera Dua : Die inventarisatie vormt ook niet het grootste probleem. Het knelpunt is dat gemeenten voor hun rioleringen te werk kunnen gaan volgens drie systemen. Dat gebeurt niet altijd logisch. Ik verwijt de gemeenten echter niets ; in het verleden hebben de diverse partners dikwijls naast elkaar gewerkt. Het waterbeheersplan moet een soort kapstok worden, op basis waarvan de gemeenten kunnen uitmaken hoe de riolen op de juiste plaats kunnen komen. Die benadering sluit onmiddellijk aan bij de werkzaamheden van Aquafin.

Aquafin of de VMM hebben er volgens mij nu geen boodschap aan om te weten welke investeringen er in het verleden gebeurd zijn. Het belangrijkste is te weten wat de huidige toestand van de riolen is, welke lacunes en problemen er zijn, enzovoort.

De heer Patrick Lachaert : In de eerste plaats moeten de gemeenten een hydronautsplan opmaken. Dit plan zou moeten gaan tot fase 1, de fase van de riolering, en worden gesubsidieerd door de minister. Op die manier kunnen in de toekomst de rioleringswerken tenminste worden gecoördineerd. Die hydronautstudie zou verplicht moeten worden, zoals ook een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan wordt opgelegd. De studie zou niet tot fase 4 moeten worden uitgevoerd, want dan is het een hydronautstudie zoals die wordt gedaan door Aquafin, en dat heeft niet veel zin. Aquafin maakt een hydronautstudie voor de grote gebieden en de afwatering naar de collectoren en dergelijke, maar de gemeenten moeten gaan tot op het niveau van de kleine riolering. Dat moet zeer dringend gebeuren. Een gemeente kan dat financieren als ze daar de beleidsprioriteit legt, maar het gewest draagt naar mijn mening de verantwoordelijkheid om een incentive te geven, die zo'n 25 percent zou kunnen bedragen.

Naast de hydronautstudie, die een visie of een richting aangeeft, moet er ook een inventaris komen van de bestaande rioleringen. De meeste gemeenten zijn hier wel mee bezig, maar eigenlijk zou dat opgelegd moeten worden. Bepaalde gemeenten weten totaal niet waar hun rioleringen liggen of in welke staat ze zich bevinden. Pas als men weet welke infrastructuur er is, kan men tot een goede oplossing komen. De gemeenten zouden daar financieel wel iets voor moeten terugkrijgen.

Twintig jaar geleden dacht men er nog anders over, rioleringen waren toen politiek gezien niet interessant omdat het om geld ging dat "onder de grond" werd gestopt. Het resultaat van de investering was niet onmiddellijk zichtbaar. Vandaag worden we in Vlaanderen echter voortdurend geconfronteerd met overstromingen, vandaar dat het politieke draagvlak om het probleem op te lossen nu wel bestaat. We hebben het hier over een van de grootste gemeentelijke problemen die er zich heden ten dage voordoen. Tegenwoordig is het zo dat heel Vlaanderen zijn hart vasthoudt telkens als het drie uren regent. De gemeenten willen dan ook tot een oplossing komen. Als het gewest verplicht om de studie uit te voeren en er middelen voor ter beschikking stelt, en als de regering haar verantwoordelijkheid neemt op het vlak van uitvoering en financiering, moet hieraan kunnen worden verholpen.

De heer Alex Verhoeven : We stellen ons toch nog een vraag bij die hydronautstudie. Een aantal instrumenten van Aquafin zijn ontwikkeld met gemeenschapsgeld. Kan Aquafin dan bij wijze van dienstverlening zomaar de volle kostprijs doorrekenen aan de gemeenten ? Ik weet eigenlijk niet hoe dat momenteel gebeurt.

De heer Patrick Lachaert : Het wordt niet doorgerekend aan de gemeenten. Als Aquafin een hydronautstudie heeft van bepaalde stukken van het grondgebied van een gemeente, wordt die gratis ter beschikking gesteld. Het probleem is dat die studie voor de problematiek van de gemeenten niet gedetailleerd genoeg is. Het gaat hier om een hydronautstudie tot fase 4, die te algemeen is voor een gemeente.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Ik stel voor om hierover even het woord te geven aan de heer Bruno Beels, bijzonder gevolmachtigde bij Aquafin.

De heer Bruno Beels, bijzonder gevolmachtigde van het Vlaams Gewest bij de NV Aquafin : De resultaten worden gratis ter beschikking gesteld, op voorwaarde dat ze aansluiten bij prestaties die voorzien zijn in de subsidiëringsbesluiten. Alles is dus gratis als het gaat om opdrachten die het Vlaams Gewest aan Aquafin geeft voor prestaties aan de gemeenten. Het gebeurt echter ook dat gemeenten zelf aan Aquafin bepaalde prestaties vragen. Dan legt de overeenkomst aan Aquafin op dat ze een vergoeding vraagt omdat de gemeente op dat ogenblik een derde opdrachtgever is. Aquafin stelt daartoe een bedrag aan uurtarief voorop dat niet de volle kostprijs bedraagt, maar rekening houdt met de normale personeelskosten en een toeslag om de werkingskosten te dekken.

Er bestaat dus een verschil tussen de opdrachten die Aquafin voor het Vlaams Gewest uitvoert en die gratis ter beschikking van de gemeenten worden gesteld, en de opdrachten die een gemeente aan Aquafin vraagt. Zo heeft de stad Leuven bijvoorbeeld een hydroplan gevraagd, een screening van de toestand van heel het rioleringsnetwerk in Leuven, waarvoor moet worden betaald. De prestaties worden dan in minde-

ring gebracht van de factuur voor het Vlaams Gewest, zodat het de gemeente is die betaalt en het Vlaams Gewest niet nog eens de middelen voor die prestaties bovenop zou geven.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Blijkbaar is er nog werk aan de winkel om hierin duidelijkheid te brengen. De scheidingslijn die aangegeven wordt, wordt niet altijd strikt gehanteerd.

De heer Alex Verhoeven : Mijneer de voorzitter, ik wil nog een opmerking maken over het overhalen van de achterblijvende gemeenten. Als het aanbod van het gewest voldoende aantrekkelijk is, zullen er niet veel achterblijvers zijn. Als een gemeente toch haar verplichtingen niet nakomt, moet het gewest volgens de Mina-Raad een stok achter de deur houden. Het afvaldecreet bijvoorbeeld geeft het gewest het recht om op te treden indien de gemeente dit nalaat, en de factuur naar de gemeente te sturen.

De heer Patrick Lachaert : Ook het decreet op de ruimtelijke ordening kent een gelijkaardige regeling. De gemeente krijgt vijf jaar de tijd om bepaalde taken uit te voeren. Als dat niet gebeurt is, kan het gewest optreden op kosten van de gemeente. Dat zou niet meer dan juist zijn, en de mensen vragen het ook.

De heer Christof Delatter, stafmedewerker VVSG : Het financieringsvoorstel dat in de nota is opgenomen, bevat belangrijke stimulansen voor de gemeenten om het initiatief te nemen. Een gemeente die nog geen inspanningen heeft gedaan, ziet structureel financiële middelen aan haar neus voorbijgaan. Het is een eerste stap in de goede richting om aan de lokale besturen stimulansen te geven. Als dan nog blijkt dat er gemeenten zijn die hun taken niet vervullen, dan is een werkwijze zoals die van het afvalstoffendecreet een mogelijk alternatief.

De heer Alex Verhoeven : De VMM of een andere instantie zou inderdaad ter beschikking kunnen staan van de gemeenten die hun verantwoordelijkheid niet volledig zelf willen dragen. Het initiatief kan dan worden overgenomen, en de gemeente hoeft enkel nog de kosten te betalen, althans voor zover dat nog nodig is, gezien de integrale financiering door het gewest. Het gewest zou zulke dienstverleners kunnen aanduiden.

De heer Christof Delatter : Kleinere gemeenten missen soms de bestuurskracht om actief een integraal waterbeleid te voeren. Ze kunnen de knowhow daarvoor niet opbouwen. In een intergemeentelijke samenwerking kunnen gezamenlijke initiatieven worden genomen, waardoor wel knowhow kan worden opgebouwd. Daar bestaan zeker mogelijkheden toe.

De heer Alex Verhoeven : De laatste vraag was of de gemeenten bereid zijn om mee te gaan in bekkencomités om het beleid gestalte te geven, meer specifiek voor de afbakening van de zuiveringszones. Het is moeilijk om daar zekere uitspraken over te doen. Ik denk echter dat het mogelijk moet zijn. De inspraak van andere actoren hoeft geen belemmering te zijn voor de gemeenten. Het is doenbaar op voorwaarde dat de rol van alle betrokken actoren duidelijk is.

De gemeenten horen echter al vijf jaar over bekkencomités. Op de ene plaats zijn ze begonnen, op de andere plaats kwamen ze een paar jaar later. Op nog andere plaatsen zijn ze weer uitgestorven. Er was geen reglementair kader. Men wist niet welk statuut de comités hadden, wat ze mochten besluiten, en welke rol de gemeenten daarin hadden. Er heerste dus veel verwarring. Het kan de gemeenten niet kwalijk worden genomen dat ze de hele zaak met enig wantrouwen bekijken.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Blijkbaar blijft de wetgever in gebreke. We kunnen deze hoorzitting hier afsluiten. Namens de commissie wens ik de vertegenwoordigers van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten te danken voor hun bijdrage aan het debat.

HOORZITTING VAN 20 SEPTEMBER 2001 MET HET DENDERAKTIEKOMITEE OVER HET VLAAMS WATERZUIVERINGSBELEID

I. Inleidende uiteenzetting

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Aan de orde is de hoorzitting met een vertegenwoordiging van het Denderaktiecomitee over het Vlaams waterzuiveringsbeleid. De heer De Bodt heeft het woord.

De heer Filip De Bodt : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte commissieleden, we danken u dat we hier de standpunten van het Denderaktiecomitee naar voren mogen brengen. Als vrijwilligersvereniging hebben we ons best gedaan om toch nog een aantal nieuwe zaken in het discours in te brengen en om een en ander zo professioneel mogelijk uit te werken. De heer Vanderheyden zal het eerste deel van de uiteenzetting voor zijn rekening nemen.

De heer Johan Vanderheyden : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte commissieleden, toen Aquafin werd opgericht, hadden we gemengde gevoelens. We waren blij omdat er eindelijk iets gebeurde, maar onze blijdschap bekoelde snel toen de mensen van Aquafin hun prestigieuze mammoetprojecten ontvouwen.

Een typisch stedelijk concept werd overal te pas en te onpas uitgevoerd tot in het verre landelijk gebied van Vlaanderen. Verschillende dorpen werden met elkaar verbonden via één grootschalige rioolwaterzuiveringsinstallatie. Het Denderaktiecomitee voorspelde toen al dat het mis zou lopen vanwege de grootschaligheid. Vandaag beperken we onze kritiek tot wat er gebeurt in het landelijk gebied.

De kern van het probleem is het op grote schaal mengen en transporteren van water. Het gaat hier om afvalwater, regenwater, grondwater en oppervlaktewater. Door al dat water te mengen, kunnen we nooit tot een efficiënte waterzuivering komen. Deze aanpak van Aquafin is niet efficiënt, want door de vermenging is de vuilvracht niet geconcentreerd genoeg.

We zijn naar buiten getreden met onze Spaquafinactie, waarbij we wilden aantonen dat het aangevoerde afvalwater van Groot-Lierde zodanig sterk verdund is dat het al viswaterkwaliteit heeft vooraleer het gezuiverd wordt. Nochtans heeft de gemeente Lierde al heel wat financiële inspanningen gedaan voor de aanleg van een gescheiden riolenstelsel.

We hebben op de persleiding een vuilvracht gemeten van 28 milligram BOD (biologische zuurstofvraag). Door het transport door veel te lange, te grote en te ruwe buizen bezinkt de vuilvracht onderweg. Sommige rioolbuizen zijn al voor de helft dichtgeslibd. Bij de eerstvolgende zware regenbui wordt het opgehoopte rioolslib via de overstorten in de beken geloosd. We hebben een staal van dat overstortwater meegebracht.

Overstorten werken echter ook omgekeerd. Bij een hoge waterstand in de beken stroomt het beekwater rechtstreeks de collector in, en wordt het gezuiverd in een rioolwaterzuiveringsinstallatie. Volgens de theorie van Aquafin treedt zo'n overstort slechts zes keer per jaar in werking. Volgens onze metingen gebeurt dat echter minstens twaalf keer per jaar.

We hebben een voorbeeld op grafiek weergegeven. Op 12 februari 2001 om middernacht was er een hoogtepunt. Er was een overstort van 20.00 uur tot 02.00 uur, dus gedurende zes uur. Dit voorbeeld wijst erop dat een overstort niet zomaar te verwaarlozen is.

Intussen werd het systeem van het gescheiden riolenstelsel uitgedokterd volgens de code van goede praktijk. Dat is helaas een maat voor niets. In de praktijk is de rioolwaterafvoerbuis veel groter dan de regenwaterafvoerbuis. 75 percent van het regenwater komt van de verharde oppervlakken, dus van privé-domein. Die zijn helaas nog niet ontkoppeld, zodat al dat regenwater rechtstreeks naar de waterzuiveringsinstallaties gaat, en naar de overstorten. Ook akkerlandwater loopt rechtstreeks in de riolering en naar de collector.

Die zogenaamde gescheiden riolenstelsels worden voor 75 percent gesubsidieerd. Er wordt dus een afvoer gesubsidieerd van regenwater naar de collectoren en naar de waterzuiveringsinstallaties. Dat is een totaal verkeerd concept, dat nog steeds wordt uitgevoerd.

Als gevolg van dit alles zijn de waterzuiveringsinstallaties hydraulisch overbelast en biologisch te laag belast. Anders gezegd : ofwel verzuipen de bacteriën, ofwel verhongeren ze. Overstroming en verdroging, kortom slechte waterhuishouding, zijn elementen waarop we nu niet verder kunnen ingaan.

Als hier niets aan verandert, is elke verdere investering weggegooid geld. In plaats van het radicaal over een andere boeg te gooien, wordt dit nutteloos systeem echter doelbewust in stand gehouden. Het wordt direct opgelegd door Aquafin, en indirect door de overheid die meerderheidsaandeelhouder en opdrachtgever is. Aquafin heeft heel sterke medestanders, die uit zuiver eigenbelang met veel ijver hun orderboekjes verdedigen. Het zijn studiebureaus, de betonindustrie, technische toeleveringsbedrijven en de privé-aandeelhouders van Aquafin, met hun gegarandeerde winst- en monopoliepositie. Voor ons is dit een geïnstitutionaliseerde vorm van bedrog ten aanzien van de belastingbetaler.

Toch zijn er aanzetten tot verandering. In deze commissie zijn in het verleden reeds verschillende leden met een scherpe analyse uit de hoek gekomen. Ook de minister heeft in haar beleidsnota de problemen scherp gesteld. We hebben echter niet altijd het gevoel dat de juiste veranderingsprocessen op gang worden gebracht.

De beleidsvisie gaat uit van de vaststelling dat er een versnippering is van bevoegdheden, maar dat is slechts een probleem op papier. In de praktijk is die versnippering er de facto niet, omdat Aquafin door haar machts- en monopoliepositie zeer veel in te brengen heeft bij de uitwerking van concepten en de planning. Het zwakke broertje is de Vlaamse Milieumaatschappij.

Er wordt sterk aangedrongen op een resultaatsverbintenis. Dat is een nobel doel, maar het zal, als men niet oplet, een slag in het water zijn. Als er slechts sterk verdund water binnenkomt, is het niet moeilijk om vrij proper water af te leveren. Een groot deel van de vuilvracht wordt immers via de overstorten geloosd. Men moet geen wateringenieur zijn om dat in te zien.

Veel belangrijker is een influentverbintenis. Men zou bijvoorbeeld moeten vooropstellen dat er minstens 300 milligram BOD binnenkomt.

De heer Filip De Bodt : Als Denderaktiecomitee vragen we ons af waarom Aquafin nog een groter deel van de Vlaamse waterzuivering op zich wil nemen, en waarom ze daar in eerste instantie de kans toe krijgt. Uit het voorgaande blijkt immers dat er een duidelijke trendbreuk nodig is in de Vlaamse waterzuivering. Dat betekent dat niet alleen de werkwijze, maar ook de partner moet worden aangepakt.

Er ontbreekt een wetenschappelijke en onafhankelijke definitie van het buitengebied. Bij het opmaken van de zuiveringszones voor Europa werd de landkaart gewoon in stukken geknipt. Ons inziens is dit het voornaamste probleem. Indien het buitengebied niet wordt gedefinieerd, zal men in het kader van de toekomstige bevoegdheden niet kunnen vastleggen wat nu precies van gemeentelijk of van bovengemeentelijk niveau is.

Het lijkt ons essentieel om tot een inhoudelijke definitie van een buitengebied te komen. Er moeten in dit verband principiële afspraken worden gemaakt. Gezien de omstandigheden moeten we ons de vraag stellen of een buitengebied overstorten kan bevatten. Welke woondichtheid kunnen we hierbij hanteren ? Welke hoeveelheid inwoners per vierkante kilometer kunnen we als referentiepunt gebruiken om iets een buitengebied te noemen ? Lijkt het met betrekking tot de collectoren niet logischer om hier een maximale lengte aan te verbinden ? Dit lijkt ons een zinvolle manier om de omschrijving van een buitengebied inhoudelijk in te vullen. Pas na het bepalen van een visie op de buitengebieden moet men een partner zoeken voor de afbakening. De studie van Aquafin rond het buitengebied komt weer neer op een verknippen van de kaart zonder een eigenlijke definitie van een buitengebied. Voor het toekomstig beleid is dit een essentiële discussie.

We hebben de werkteksten van deze commissie doorgenomen. We hebben hierbij een degelijke analyse van de situatie aangetroffen. Het valt evenwel op dat verschillende bewegingen steeds terugkomen op het verschil tussen 500 en 2000 inwonersequivalenten. Vooral de milieu- en natuurverenigingen pleiten voor het optrekken van de gemeentelijke bevoegdheid naar 2000 inwonersequivalenten. Ten gevolge van die maatregel zou Aquafin een kleiner stuk van de taart krijgen. Indien Aquafin alles aan elkaar blijft koppelen, maakt het echter niet uit of men met 500 of met 2000 inwonersequivalenten werkt : Aquafin zal gewoon alles aan elkaar koppelen tot de grens van 2000 inwonersequivalenten is bereikt, zodat de kaart weer in stukken kan worden geknipt. Ons inziens moet dus de definitie van het buitengebied de afbakening voorafgaan.

De heer Johan Vanderheyden : Aquafin hanteert een bijzonder misleidende tactiek om de gemeenten, de Vlaamse Milieumaatschappij en de minister te overtuigen van de noodzaak om ook in landelijke gebieden te collecteren. Door middel van optisch bedrog worden solitaire woningen in een lintbebouwing tot een aaneengesloten rij huizen vervormd, zodat clustering en collectering evident lijken.

Aangezien het haar monopoliemiddel bij uitstek is, is het centrale systeem voor Aquafin heilig. Aquafin vertrekt van de vraagstelling hoe men het afvalwater van verspreide woningen in landelijke gebieden kan collecteren en centraal kan zuiveren. Het uitgangspunt zou evenwel de vraag moeten zijn hoe het afvalwater in landelijke gebieden zo goed en zo goedkoop mogelijk kan worden gezuiverd.

Momenteel wordt alles zonder wetenschappelijke of theoretische visie aan elkaar gekoppeld. Volgens Aquafin betreft het hier een objectieve, reproduceerbare methodiek. We zullen dit even illustreren aan de hand van een grafiek. Aquafin komt hier tot een lachwekkende conclusie, want ze vergelijkt hier de kostprijs van een IBA (individuele afvalwaterbehandeling) met de kostprijs van het transport van afvalwater. Bovendien kost een IBA volgens deze grafiek 900.000 frank. Ik vraag me af hoe een dergelijk kleinschalig zuiveringssysteem er precies uitziet. Aquafin tracht de kostprijs van haar alternatieve riolering gelijk te schakelen met de kostprijs van de IBA-systemen.

Bij het hanteren van deze objectieve, reproduceerbare methodiek gaat Aquafin er tevens vanuit dat het regen- en het afvalwater bij alle woningen zijn afgekoppeld. Hoewel het hier een noodzakelijke voorwaarde voor heel het systeem betreft, zwijgt Aquafin in alle talen over de kostprijs en over de planning van de uitvoering van deze afkoppeling.

Eens te meer weigert Aquafin de logische volgorde der dingen te volgen. Er dient eerst een effectieve afkoppeling van het regen- en het afvalwater op privé-domein te komen. Het aanvaarden van de door Aquafin voorgestelde methodiek zou de overheid voor vele decennia in een keurslijf dwingen, wat de belastingbetaler zuur zou opbreken.

De heer Filip De Bodt : We hebben ons afgevraagd wat er dan wel moet gebeuren en we hebben geprobeerd om zelf een alternatief naar voren te schuiven.

Ik zou me hier trouwens ook even willen verontschuldigen voor het feit dat we de slides en de diabeelden van anderen gebruiken. Indien we op de hoogte willen blijven, zijn we evenwel verplicht om dit te doen.

Minister Vera Dua : Ik zou hier even iets willen toelichten. De slides die hier worden getoond, zijn door Aquafin gemaakt. Aquafin heeft de opdracht gekregen om het buitengebied in zuiveringszones in te delen. Aangezien het steeds onze bedoeling is geweest om het spel zo open mogelijk te spelen, hebben we hier van in den beginne verschillende mensen bij betrokken.

Momenteel beschikken we over een voorstel van Aquafin. Het is de bedoeling om dit voorstel aan zoveel mogelijk technici, wetenschappers en andere mensen voor te leggen. Ik weet dat we hier niet de logische gang van zaken hebben gevolgd. Normaal gezien zou Aquafin eerst het eigen masterplan komen toelichten. Vervolgens zouden de leden van de commissie de kans krijgen om hier kritiek op te geven. Ten slotte zou ik, als bevoegde minister, op basis hiervan kunnen beslissen om met het masterplan door te gaan of om het te wijzigen of bij te sturen. Deze volgorde is nu overhoop gehaald. Zolang de leden van de commissie weten hoe de situatie in elkaar zit, vind ik dit op zich niet zo erg. Ik wil er trouwens op wijzen dat we dit voorstel tijdens het parlementair reces hebben ontvangen.

De heer Filip De Bodt : Ik wil ook nog even terugkomen op de vraag wat er dan wel dient te gebeuren. Ten eerste moet er decentraal worden gecollecteerd. Ik denk hierbij aan collectoren op afstanden van minder dan twee kilometer. We moeten dit evenwel aan een afkoppelingsbeleid verbinden.

Er moet opnieuw worden nagedacht over een sterke, creatieve, slagvaardige en competente overheidsdienst. Nu heeft de Vlaamse Milieumaatschappij niet de middelen om Aquafin te controleren. Daar moet aan worden verholpen. Er moeten influent- en effluentnormen komen, die gradueel moeten worden versterkt in functie van de werking van Aquafin. De uitvoering op het terrein moet worden overgelaten aan een breed veld van initiatiefnemers : particulieren, wijken, gemeentebesturen en diverse actoren kunnen een rol kunnen spelen in de waterzuivering. Ze moeten dat dan ook kunnen doen. Nu is er echter een monopolie.

Specifiek voor waterzuivering moet er een controleorgaan komen. De Milieu-inspectie kan immers niet met alles worden belast. Er moeten ook kwaliteitsgaranties komen inzake de oppervlaktewaternormen die we willen halen. Het monopolie van Aquafin moet onmiddellijk worden afgeschaft. We hebben berekend hoe het zit met de zuiveringsgraad. Als we op deze wijze verder doen, a rato van een investering van 6 miljard frank per jaar, dan duurt het nog dertig jaar voor we voldoen aan de Europese normen. We stellen dan ook voor dat de knowhow van Aquafin op gebieden zou worden gericht waar deze instantie sterk is en ervaring heeft, namelijk in de stedelijke gebieden.

Laten we eerst het buitengebied wetenschappelijk bepalen en vervolgens aan Aquafin opleggen dat ze haar activiteiten uitsluitend concentreert op het stedelijke gebied. Daar is werk genoeg. Heel wat installaties moeten er worden gerenoveerd. Heel wat andere installaties werken met uitzonderingen allerhande. In een aantal installaties moet de derde trap nog worden aangebracht. Volgens ons is er tot 2005 voldoende werk voor Aquafin in het stedelijke gebied. In het buitengebied moeten de andere actoren actief kunnen zijn.

De heer Johan Vanderheyden : Door de aanzwellende kritiek op de ondermaatse resultaten zag Aquafin zich verplicht alternatieven te zoeken voor haar grootschalige, inefficiënte aanpak. Zo is ze beginnen experimenteren met de bouw van kleinschalige waterzuiveringsinstallaties, met het oog op het inpalmen van nog meer landelijk gebied, tot en met de zone C. Aquafin beweert vlotjes die kennis in huis te hebben, maar wat deze instantie in werkelijkheid doet, is het opzetten van peperdure experimenten om elementaire kennis inzake plantenzuivering te verwerven op kosten van de belastingbetaler.

Deze experimenten draaien uit op regelrechte catastrofes. Zo is er het geval Bierbeek, waar het inkomend afvalwater maar een BOD van 18 milligram heeft. Theoretisch mag gezuiverd afvalwater al vanaf 50 milligram worden geloosd. Het water is dus al zuiver voor het binnenkomt. Het rendement van deze installaties is nihil. Er is sprake van landschappelijk geklungel. Vele installaties lijken meer op een illegale visvijver dan op flink met riet begroeide waterzuiveringsinstallaties.

De heer Filip De Bodt : Eén rietveld zou al compleet dichtgeslibd en verzopen zijn.

De heer Johan Vanderheyden : Deze installaties zijn heel duur. De installatie in Kiewit kost tot 66.000 frank per inwoners-equivalent, terwijl het rendement maar matig is. Sommige delen van de installatie zijn aan het inzakken. Deze installatie is zonder problemen opgeleverd door de Vlaamse Milieumaatschappij, hoewel er plantensystemen bestaan die goed werken, goed geconcipieerd zijn, op basis van een jarenlange ervaring, en een zeer mooi rendement hebben. De firma's die deze kennis hebben, krijgen door de gesloten marktstructuur nauwelijks kansen in Vlaanderen. We tonen nu een plantensysteem in Geraardsbergen, uitgevoerd in opdracht van Aminal. Dit werkt al tien jaar goed, maar we horen er niets meer van. Een milieu-ambtenaar vertelde me dat een voorstel voor eenzelfde plantensysteem in Zonhoven werd afgekeurd door de ambtelijke commissie, zodat men er geen aanspraak kan maken op enige subsidie. De gemeente heeft dit alternatief waterzuiveringssysteem dan maar op eigen kosten aangelegd. Het zou dit weekend worden geopend.

De heer Filip De Bodt : We verontschuldigen er ons voor dat we foto's en effluenten zijn gaan nemen van die installaties, maar we moeten nu eenmaal een kijkje nemen, willen we weten wat er gaande is.

We ronden af met een analyse van de argumenten tegen de afschaffing van het Aquafin-monopolie. Een eerste argument luidt dat Aquafin nodig is omdat het snel moet gaan. Van Europa moeten we rond zijn tegen 2005. We denken echter dat het sneller zal gaan als Aquafin zich concentreert op de stedelijke gebieden, waar ook hiaten zijn, en anderen zich concentreren op het landelijke gebied. Een eerste berekening leert ons dat men toch nog dertig jaar bezig is, dus kan men maar beter duurzaam en grondig werken.

Een tweede argument luidt dat Aquafin zeer goedkoop geld kan lenen bij de Europese Investeringsbank en op die manier de waterzuivering zeer goedkoop kan betalen. Dat argument is allicht valabel, maar om het even welke dienst die Aquafin vervangt, moet in staat zijn om kredieten te krijgen via die investeringsbank.

Een derde argument is dat de Vlaamse Gemeenschap onrechtstreeks de meerderheid van de aandelen in Aquafin in handen heeft, waardoor de Vlaamse Gemeenschap via dit instrument in staat moet zijn de waterzuivering bij te sturen. We denken evenwel dat het verleden duidelijk heeft aangetoond dat we daar niet toe in staat zijn. De Vlaamse Gemeenschap bezit nu al ongeveer tien jaar een meerderheid van de aandelen, maar toch lukt het haar niet tegen de privé-aandeelhouders en het management op te boksen.

Over de mogelijke aanpassing van het contract zal ik het niet verder hebben. We hebben dienaangaande reeds gezegd dat het idee van een resultaatsverbintenis lacunes vertoont indien niet duidelijk wordt gespecificeerd dat dit een verbintenis dient te zijn voor het influent, in plaats van een simpele verbintenis voor het effluent die toch al in Vlarem II vermeld staat.

Een vierde argument is dat Aquafin met Vlaams geld veel knowhow heeft opgebouwd en dat die gevrijwaard moet worden. Ik denk echter dat het voor de overheid een uitdaging zou moeten zijn om die knowhow onder eigen controle te brengen.

Een vijfde en laatste argument is dat het opzeggen van het contract de Vlaamse Gemeenschap 8 miljard frank zou kosten. Ons inziens kan dit worden vermeden bij het heronderhandelen van het contract en bij de terugdringing van Aquafin in het stedelijk gebied. In het slechtste geval zou het misschien zelfs beter zijn die bittere pil van 8 miljard frank te slikken. Dat zou nog beter zijn dan nog 60 miljard frank te investeren in een voor ons vrij waardeloze technologie van betoncollectoren, in plaats van in echte waterzuiveringstechnologie.

II. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Jacques Devolder : Werd het water van die overstorten regelmatig scheikundig geanalyseerd ?

De heer Filip De Bodt : Er zijn dienaangaande enkele punctuele analyses uitgevoerd. Ik verwijs in dit verband ook naar de tijdstippenresultaten. We hebben trouwens ook de resultaten van een aantal scheikundige analyses van het water in de collectoren aan het waterzuiveringsstation. Daaruit blijkt duidelijk het contrast.

De heer Johan Vanderheyden : Volgens Aquafin dienen op dat vlak geen analyses te gebeuren omdat het geloosde afvalwater, zesmaal verdund met het toestromende regenwater, geen kwaad kan en dus geloosd mag worden in de ontvangende waterloop. Zo luidt de theorie van Aquafin. De praktijk toont wel het tegendeel aan.

De heer Jean Geraerts : U zegt dat de vuilvracht door de vermenging niet geconcentreerd genoeg is, maar wat later zegt u dat het vuil door de buizen te snel bezinkt. Is dit geen tegenspraak ? Zal men door de concentratie niet nog sneller bezinking bewerkstelligen ?

De heer Filip De Bodt : Het ene is het met andere verbonden. Als het afvalwater en het slib in de buis bezinken, dan stroomt daar regenwater overheen en komt dat regenwater in het zuiveringsstation terecht. We moeten dus streven naar een systeem waarbij met gladwandige buizen in plaats van met betonnen buizen wordt gewerkt, met het oog op een sneller transport. Desnoods moet daar ook vermalingsaan te pas komen en moet worden voorzien in een persleiding.

De heer Johan Vanderheyden : Als we enkel de vuilvracht afvoeren, dus geen regenwater, dan moeten die buizen kleiner zijn zodat geen bezinking of verstopping kan optreden.

De heer Jef Van Looy : Het probleem zit hem dus in het vermengen van regenwater met afvalwater. Dat is een probleem waar Aquafin eigenlijk weinig inspraak in heeft, vermits het een gemeentelijk probleem betreft. Dat schrijft u trouwens zelf in uw teksten. Zolang Aquafin daar niets aan kan doen en de gemeenten daar te weinig aan doen, zal dit probleem blijven bestaan.

De heer Filip De Bodt : Gemeenten dragen inderdaad een bepaalde verantwoordelijkheid en het is dan ook een goede zaak dat deze commissie aandacht besteedt aan de versterking van de gemeentelijke know-how, het voorzien in begeleiding, enzovoort.

We vergelijken deze situatie graag met de aanleg van autosnelwegen. Als Aquafin gemengde autosnelwegen gaat aanleggen, dan moet men daarna niet schrikken als de gemeenten daar met gemengde opritten op aansluiten.

De heer Jef Van Looy : Wat bedoelt u daarmee ? Dat Aquafin meer bevoegdheden moet krijgen zodat het ook in de gemeenten kan bepalen welk water al dan niet meegenomen mag worden ? De overheid neemt dienaangaande toch reeds beslissingen, meer bepaald via de Vlaamse Milieumaatschappij ?

De heer Filip De Bodt : Ik heb reeds dergelijke voorstellingen meegemaakt in het Denderbekkencomité. Ambtenaren van de Vlaamse Milieumaatschappij hebben mij daarbij bevestigd dat bij hen nagenoeg hetzelfde gebeurt. Telkens Aquafin haar projecten in het bekken kwam voorstellen, ging dat gepaard met een slideshow waarbij wel 50 projecten in amper twee of drie uur werden voorgesteld. Niemand had daarbij de mogelijkheid om op voorhand veldonderzoek te doen of correcte inlichtingen in te winnen. Ik denk dat ook de Vlaamse Milieumaatschappij dat niet kan wegens een tekort aan mensen en souplesse.

De heer Patrick Lachaert : De gemeente draagt een belangrijk aandeel in het kader van het gescheiden stelsel via de investeringen, de verkavelingen en de huisaansluitingen. De Vlaamse Milieumaatschappij treedt enkel op als de subsidie wordt aangevraagd. De gemeente draagt een zeer grote verantwoordelijkheid.

Dan was er nog een opmerking over kleine buizen. Als schepen van Openbare Werken vind ik dat u voorzichtig moet zijn in uw uitspraken. De gemeenten moeten studies uitvoeren opdat ze een zicht krijgen over wat er inzake hydrologie op hun grondgebied gebeurt. Nu is dat nattevingerwerk.

De heer Johan Vanderheyden : De gemeenten moeten daartoe de financiële middelen krijgen. Aquafin gaat lopen met het grootste deel van de middelen.

De heer Filip De Bodt : Wat in het verleden is gebeurd, is een drama. Het waterzuiveringsstation van Geeraardsbergen bijvoorbeeld heeft collectoren van 20 kilometer lang. Momenteel staat dat daar voor niets. Men komt er slechts aan een BOD van 57 milligram terwijl 100 milligram een minimum is. Ik vind dat een ramp zowel voor onze knowhow, als voor het overheidsgeld, als voor het milieu.

De heer Johan Malcorps : U stelt terecht dat er naast een resultaatsverbintenis die eigenlijk een effluentverbintenis is ook een influentverbintenis moet komen. Deze influentverbintenis zou er ook eerst moeten komen. Zo niet, dreigt een overdimensionering. Als de influentverbintenis wordt nageleefd, weet men exact hoeveel vuilvracht wordt aangeleverd en welke systemen nodig zijn voor de zuivering. Op deze manier kan men veel geld besparen.

Het voorstel van resolutie betreffende de heronderhandeling van de beheersovereenkomst met Aquafin gaat uitsluitend over Aquafin en de beheersovereenkomst (*Parl. St.* VI. Parl. 2000-2001, nr. 789/1). De problematiek van de afvalwaterzuivering past echter in een ruimer geheel. Iedereen moet zijn verantwoordelijkheid nemen inzake de scheiding van regen- en afvalwater. We kunnen dat niet enkel aan Aquafin vragen. Anderzijds moet de planning van Aquafin ook rekening houden met een influentverbintenis.

U hebt gelijk dat het monopolie van Aquafin in het buitengebied en voor KWZI's (kleinschalige waterzuiveringsinitiatieven) moet worden opengetrokken en dat er meerdere operators moeten komen. We mogen echter niet overdrijven in de andere zin en Aquafin een verbod opleggen. Uit de praktijk moet blijken wie over de beste knowhow beschikt.

We moeten inderdaad ook de discussie voeren over wat specifiek nodig is voor Europa. Vlaanderen uitroepen tot een soort van kunstmatige agglomeratie en één grootstedelijk gebied is erg riskant. Op die manier leggen we de lat wel erg hoog.

De heer Jef Van Looy : Ik wil het nog even hebben over de influentverbintenis. In theorie is dat prachtig, maar dat verschuift het probleem naar de gemeenten. Dat zou betekenen dat 70 of 80 percent van de rioleeringen niet kan aansluiten op een collector of een kleinschalig waterzuiveringsstation omdat ze gewoon niet voldoen.

De heer Jean Geraerts : De uitspraak van de heer Lachaert over het feit dat gemeenten studies moeten maken, verwondert me. Als ik in de gemeenteraad vanuit de oppositie uitleg vraag, verschuift men zich steeds achter de monopoliepositie van Aquafin. Aquafin beschikt toch over deskundigen om studies te maken. Als dat niet gebeurt, vraag ik me af of de verbintenis met Aquafin moet blijven bestaan.

De heer Patrick Lachaert : De opdracht van Aquafin is algemeen. Ze maakt berekeningen over haar constructies. Alle andere constructies vallen onder de bevoegdheid van de gemeenten.

De heer Aviel Verbruggen, kabinetschef van minister Vera Dua : In veel gevallen stemmen we in met de analyse van de waarnemers. De bevoegdheidsverdeling is inderdaad erg onduidelijk. Eerlijkheidshalve moet ook worden gezegd wie de planning heeft gemaakt van de bovengemeentelijke infrastructuur. Wie heeft gezegd dat de collector van Geraardsbergen die bepaalde diameter moet hebben ? Wie heeft gezegd dat de agglomeraties die bepaalde grootte moeten hebben ? Heeft het Denderaktiecomité dat onderzocht ? U stelt altijd dat het Aquafin is. Ik weet niet of dat juist is.

De heer Filip De Bodt : Voor zover we kunnen nagaan, gaat het om een collectieve verantwoordelijkheid. Aquafin en de Vlaamse Milieumaatschappij hebben samen de planning opgesteld. Bij ons is dat ondersteund door een bekkencomité. Daarin waren alle overheden en sociale actoren vertegenwoordigd. Er heerste echter een onevenwicht tussen de partners : een van hen heeft een technisch overwicht, en de anderen kunnen zich daar niet mee meten. Enkel al een blik op het aantal personeelsleden die zich bij Aquafin en de Vlaamse Milieumaatschappij met de planning bezighouden, toont aan dat het ging om een gevecht van David tegen Goliath. De andere partners konden nog enkel akte nemen van wat er werd voorgesteld en eventueel principieel verzet aantekenen.

De heer Aviel Verbruggen, kabinetschef van minister Vera Dua : De procedure inzake jaarlijkse investeringsplanning moet goed worden onderzocht. Het klopt niet dat niemand bij de Vlaamse Milieumaatschappij zich daarmee bezig hield. Het ging om een hele ploeg mensen die dat tien jaar hebben gedaan. Ik geloof zelfs dat er bij de Vlaamse Milieumaatschappij meer mensen aan infrastructuurplanning werken dan bij Aquafin. Er is heel wat mis gelopen, en de minister heeft gesteld dat er verandering moet komen. Aquafin moet zich tot resultaten inzake influenten en effluënten verbinden. De intenties van de minister zijn duidelijk. Als u daarmee rekening houdt, ziet het plaatje er anders uit.

De heer Patrick Lachaert : Het is juist dat er een vorm van collectieve verantwoordelijkheid is. De benadering verschilt overigens sterk van die van een tiental jaar geleden. Men leert uit de praktijk. Het probleem ligt niet zozeer in de slechte inplanting van de rioolwaterzuiveringsinstallaties en de collectoren. Als de gemeentelijke riolering daarop wordt aangesloten zoals het hoort, dan zal dat tot resultaten leiden. De investeringen zijn dus wellicht minder onverantwoord dan men op het eerste gezicht wel zou denken.

De heer Filip De Bodt : Er ontstond een dominante opvatting waarbij het voor de gemeenten en de mensen van de Vlaamse Milieumaatschappij gewoon werd om met de stroom mee te gaan en het werk voor hen te laten doen. We hebben nog weinig zin om samen te werken met diegenen die deze dominante opvattingen hebben vormgegeven. Het moet gaan om nieuwe wijn in nieuwe zakken, en niet om nieuwe wijn in oude zakken.

De heren Malcorps en Van Looy hadden het over de gevraagde influentengarantie. Precies omwille van het besef dat dit niet in een keer kan en dat er verscheidene actoren mee te maken hebben, stellen we voor om dat gefaseerd in te voeren.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Ik dank de sprekers van het Denderaktiecomitee voor hun bijdrage aan deze hoorzitting.

HOORZITTING VAN 27 SEPTEMBER 2001 MET VERTEGENWOORDIGERS VAN AQUAZET OVER HET VLAAMS WATERZUIVERINGSBELEID

I. Inleidende uiteenzettingen

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : We verwelkomen de heer Hugo Vanderstadt en Roland Van Gucht, vertegenwoordigers van de vereniging Aquazet, voor een hoorzitting over het Vlaams waterzuiveringsbeleid.

Historiek en doelstellingen Aquazet

De heer Hugo Vanderstadt, Aquazet : Aquazet is als vereniging van aannemers-waterzuiveraars ontstaan binnen Vlaro werkgroep 4, kleinschalige waterzuivering. Vier jaar geleden wilden we ontsnappen uit wat wij toen als een betonlobby ervoeren. We hebben immers een ecologische visie op afvalwatercollectering, -zuivering en waterbeheer in het buitengebied. We zijn beginnen denken aan raamcontracten met gemeenten, om te bewijzen dat een hoogwaardige kleinschalige waterzuivering-met-garantie wel degelijk mogelijk was. Wat exploitatiekosten betreft zijn we niet duurder. We kunnen dat garanderen via een contractueel systeem. We hebben daar met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) over vergaderd. We hebben een ruimere coalitie opgericht, ook met studiebureaus, om het buitengebied een ruim aanbod te geven, met een ecologische achtergrond.

Gemeenten bezitten zeer weinig kennis en knowhow over nieuwe technologieën in verband met waterzuivering, -collectering en -beheer. Het is onze grote prioriteit hen daarover te informeren. Een heleboel nieuwe technologieën worden in Vlaanderen niet toegepast, maar bijvoorbeeld wel in Scandinavië en Duitsland. We willen ook een vrije markt creëren in het buitengebied, waardoor de prijs daalt en de kwaliteit stijgt.

Wij pleiten voor een autonoom waterbeheer. Dat is een zaak voor de gemeente. Regenwater is een verticaal systeem. Als elke gemeente zijn eigen regenwaterbuffer bouwt, is de buurgemeente meteen gevrijwaard van overstroming. Als elk dorp zijn eigen water zuivert in het buitengebied, kan dit ook goedkoper. De gemeenten moeten dus een grotere verantwoordelijkheid krijgen.

We zijn gaan zoeken welke firma's dit ecologisch gedachtegoed kunnen ondersteunen. Dat is Aquazet geworden. We hebben de technologie in huis. Met een buis van 16 cm diameter kunnen we een dorp van 2000 inwoners equivalenten (IE) collecteren. Die buis kunnen we naast de weg leggen. Die techniek wordt in Vlaanderen nog bijna niet toegepast. De bestaande leidingen zijn niet zo goed, het zijn vooral buizen ontworpen voor regenwaterbeheer. We laten die liggen en leggen er een kleine kunststofbuis naast voor afvalwater. Dat is goed doenbaar, men moet alleen het regenwater huis per huis afkoppelen. In het buitengebied is dat gemakkelijk. Daar hebben we de ruimte. We kunnen op een zeer economische wijze het afvalwater ter plaatse collecteren en zuiveren. Voor het regenwater is er per buurt een infiltratievoorziening te voorzien.

In het buitenland kunnen hele woonwijken gebouwd worden met autonoom waterbeheer. In tegenstelling tot wat een leidend ambtenaar beweert, kan dat nooit te ver gaan : iedereen beheert zijn eigen regenwater, het water van de straat wordt geïnfiltreerd en het afvalwater wordt gecollecteerd met een kleinschalige zuivering. Dat dit in Vlaanderen niet wordt gebouwd, heeft te maken met het beleid uit het verleden : we missen een duidelijke regelgeving over autonoom waterbeheer. Er zijn geen eenduidige signalen ten aanzien van de gemeenten.

Wij werken aan de bron, we kunnen het systeem bouwen met garantie en vragen het ook te mogen bouwen. In het buitengebied zitten we met een heel verspreide bebouwing ; een derde van Vlaanderen is verspreid. In de huidige masterplanning van Aquafin in het buitengebied gaat men enorme inspanningen doen om het afvalwater van het regenwater te scheiden, om vervolgens beide weer te vermengen in een gewone riool. Dat is zeer onefficiënt : het gesorteerde afvalwater komt weer in de waterloop terecht via de overstorten.

Alles in rekening genomen, is kleinschalige zuivering ter plaatse goedkoper.

Het is niet zo dat de gemeenten decentraal en autonoom het waterbeheer niet aankunnen. Ze moeten duidelijk de opdracht voor afkoppeling krijgen. We vragen twee, drie jaar de tijd om proefprojecten te maken en dan op basis daarvan een beleid uit te bouwen. Al jarenlang vragen we die projecten en ze komen maar niet van de grond. Door de klassieke riolen niet meer te gebruiken, kunnen we een geweldige kostenbesparing realiseren. Alleen moeten de burgers erbij betrokken worden. De gemeenten gaan dit moeten doen, samen met de VVSG. Dat is opbouwwerk.

Plaatselijk zuiveren is zeer belangrijk omdat afvalwater niet ver getransporteerd kan worden, wegens problemen met vergisting, wrijving en sedimentatie. Bij ons geldt de tweekilometerregel voor het transport van afvalwater. Tweeduizend IE kunnen we decentraal aan. Wat het landschap betreft, hebben we geen angst voor het nimby-syndroom. Waterzuivering is niet zonevreemd, ze levert een bijdrage tot landschapsverbetering.

Raamcontract

De heer Roland Van Gucht, Aquazet : De leden van Aquazet zijn kleine of middelgrote gespecialiseerde, erkende en geregistreerde aannemers. Iedereen heeft een eigen afvalwaterzuiveringssysteem waardoor we samen het volledige gamma dekken. We hebben allen tussen de 15 en de 30 jaar ervaring.

Het raamcontract is een overeenkomst tussen de waterzuiveraar en de gemeente voor het ontwerp, de detailengineering, de bouw en de exploitatie van de kleinschalige waterzuiveringsinstallaties. Het raamcontract wordt al maanden besproken in een KWZI-werkgroep samen met vertegenwoordigers van de VVSG, VMM en verschillende studiebureaus. In dit contract garanderen de waterzuiveraars niet alleen ontwerp, bouw en werking van de installaties, en de effluentkwaliteit. Ze staan daarnaast ook in voor onderhouds- en exploitatiekosten.

Wij kunnen dat alles garanderen, mits de gemeenten hun verantwoordelijkheid opnemen inzake het inkomende afvalwater. Dat wordt nog steeds niet gesorteerd. Het regenwater dient afgekoppeld te worden. Bewoners die huishoudelijk afvalwater lozen dienen bewust te worden gemaakt om geen vaste of schadelijke stoffen of regenwater in het afvalwater te lozen. Dat is de taak van de gemeenten. Bovendien hebben ze al bewezen dat ze daartoe perfect in staat zijn. Inzake afvalsortering bijvoorbeeld staan wij in Vlaanderen bovenaan. De gemeenten kunnen daarvoor bovendien bijstand vragen aan een plaatselijk studiebureau dat de situatie goed kent.

Opmerkingen bij het voorstel van resolutie

De heer Hugo Vanderstadt, Aquazet : Vanuit onze visie op het buitengebied hebben wij een aantal bedenkingen bij de ingediende resolutie over de heronderhandeling van de beheersovereenkomst met Aquafin (*Parl. St. VI. Parl. 2000-2001, 789/1*). De resolutie en het bestaande contract met Aquafin dienen nu als uitgangspunt om het waterbeleid bij te sturen. Toch moeten we eerst grondig nadenken over onze visie op het buitengebied. Pas als we duidelijk weten wat we precies gaan doen met de beschikbare technologie en we hebben aangeduid wie waarvoor instaat, kunnen we territoriumcontracten opstellen die totaal verschillend moeten zijn voor de stedelijke gebieden en de buitengebieden. Voor het buitengebied bestaat al een KWZI-raamcontract (zie Aquazet-voorstel) en het huidige Aquafincontract zou herwerkt moeten worden als een contract voor de stedelijke gebieden.

Een resultaatsverbintenis in het contract opnemen klinkt goed, maar we moeten goed nadenken hoe we dat gebruiken. Nu wil men Aquafin als drukingsmiddel gebruiken om de gemeenten te overtuigen om regenwater af te koppelen. Ik heb het gevoel dat het huidige contract de effluentverantwoordelijkheid bij Aquafin wil leggen. Dat vinden wij heel gevaarlijk omdat het influent zal bepalen wat Aquafin precies kan verdienen en dat hebben ze niet in handen.

Onze visie verschilt niet van de beleidsvisie, maar over de te volgen weg lopen onze meningen uiteen. Volgens ons moeten de gemeenten via een impulsfonds en een apart statuut voor voorbeeldprojecten gemotiveerd worden om regenwater af te koppelen. Dankzij een sneeuwbaaleffect zal dat het gewenste effect sorteren.

Aanpak van het buitengebied

De gemeenten moeten drie jaar de tijd krijgen om daarmee vertrouwd te geraken. Er is dus nood aan urgentiesubsidie zodat ingediende projecten onmiddellijk gerealiseerd kunnen worden zonder de huidige bureaucratische afremmingen. Wij zouden tien procent van het huidige budget – ongeveer één miljard frank – via een impulsfonds reserveren voor nieuwe technologieën.

In de voorliggende resolutie wordt geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen stedelijke en landelijke gebieden. Aquafin is momenteel bovendien bezig een planning op te stellen voor het buitengebied. Hoe objectief is Aquafin ? In de plannen voor de gemeente Opwijk wordt de collector Mazenzele niet geschrapt, ook al kunnen wij voor de helft van de kosten decentraal zuiveren.

We beschikken dienaangaande over offertes van aannemers. We kunnen toch niet verwachten dat Aquafin zal knippen in zijn eigen collectoren. Aquafin zal nooit werk afpakken van zichzelf om het aan de gemeenten door te geven. Deze manier van werken kan niet objectief zijn. Ik heb plannen van een studiebureau gezien voor een gemeente uit het Pajottenland. Bijna elk huis kreeg hier een zuiveringsstation omdat dat studiebureau onvoldoende bekend is met groepszuivering. Dit is evenmin objectief als de grootschalige planning.

Het zou goed zijn dat de VMM een "knipschaarcommissie" in het leven roept die uitmaakt welke collectoren rendabel zijn. De prijzen zijn gekend en we kunnen de collectoren evalueren. Deze oefening kan op een paar dagen gemaakt worden en toch gebeurt er niets. Wij begrijpen dat niet. We willen de bevoegdheid van Aquafin ook beperken tot de stedelijke gebieden. De perifere collectoren moeten geknipt worden omdat ze niet rendabel en te duur zijn en bovendien slecht functioneren.

Er wordt in de resolutie verwezen naar een hydronautstudie per gemeente voor einde 2003. Zulke studies zijn niet meer van deze tijd omdat ze berekend worden voor grootschalig transport van regenwater. Voor het buitengebied moeten we andere afvalwaterplannen maken die bepalen waar op de meest economische wijze decentraal kan worden gezuiverd.

Tegen 2003 is een gemeentelijk afvalwaterplan nodig omdat de IBA's dringend nood hebben aan rechtszekerheid. De masterplanning van Aquafin doet op dat vlak een inspanning, maar heeft te weinig aandacht voor decentrale zuivering en overwaardeert het centralistische systeem.

De stimuli voor waterbeheer bedoeld voor de gemeenten zijn momenteel te versnipperd. Het Rio-project zit ons ook dwars. De aanleg van semi-gemengde riolen wordt gesubsidieerd terwijl drie vierde van het regenwater uit privé-domeinen komt. Dit geeft een verkeerd signaal aan de gemeenten.

We subsidiëren dus projecten die niet werken. We moeten zorgen voor eenvoudige stimuli voor afkoppeling ter heroriëntering van het Rio-project. De gemeenten moeten volledig verantwoordelijk worden voor de influenten en voor afkoppeling van regenwater op privé-domein.

Waarom pleiten wij voor decentraal zuiveren ? Daar zijn veel argumenten voor, zowel ecologische en economische : lucht-, water- en bodemvervuiling, inpassing in de omgeving, weinig onderhoud, laag energieverbruik, sociaal en democratisch. Totaal gescheiden collecteren en plaatselijk zuiveren in plaats van centraal en grootschalig collecteren.

Aan Europa werd gemeld dat we tegen 2005 75 procent van ons afvalwater gaan zuiveren, maar met het huidige budget halen we in het beste geval 63 procent. Met het Rio-project erbij halen we ongeveer 65 procent. De onrendabele perifere collectoren zullen dus niet gebouwd kunnen worden tegen 2005 en dat is maar goed ook. Omdat ze niet economisch werken, moeten we ze schrappen. We moeten eerlijk zijn tegenover Europa en nieuwe plannen indienen. Het buitengebied afbakenen is dus niet moeilijk, we moeten gewoon de betonmolens stoppen in 2005, het overblijvende gebied is buitengebied.

We beschikken maar over een ruwe schatting van de kosten van afvalwaterzuivering in Vlaanderen. Als we volledig afgekoppeld en decentraal werken, kunnen we tot 74 miljard frank besparen. Het extra geld voor voorbeeldprojecten leidt dus tot een besparing. We kunnen er niet rond dat we nu eenmaal praktijkerva-

ring moeten opbouwen via voorbeeldprojecten. Dan pas kunnen we onze "code goede praktijk" en onze subsidiesystemen definitief aanpassen.

Collectoren zijn niet efficiënt. Nu geeft men miljarden uit om het regenwater gedeeltelijk af te koppelen. Dat is evenmin efficiënt omdat deze inspanning noch economisch, noch ecologisch resultaat oplevert. Pas als we 97 procent van het regenwater afkoppelen, zullen we enig ecologisch effect merken. En pas als we 99 procent afkoppelen, kunnen we op de diameter van de buis besparen.

Een zero-tolerantie voor regenwater in de buis is dus de enige oplossing, en daar gaan we voor. Dat is bovendien haalbaar als we de bevolking daar bewust van maken. Door onze ruimtelijke ordening moeten we de technologie aanpassen aan onze omgeving. Aquafin heeft het grootschalig stedelijk en centralistisch systeem uit Londen overgenomen en in het buitengebied toegepast en dat is een catastrofe. Onze alternatieve techniek is niet nieuw omdat ze al wordt toegepast in het buitenland. De knowhow is beschikbaar.

De collector in Mazenzele is vijf kilometer lang en kent vijf overstorten. Deze collector kost 50 miljoen frank. Ons alternatief project met private maatschappijen bereikt een hoog kwaliteitsniveau en kost 30 miljoen frank. Het zuiveringsslib wordt volledig ter plaatse en ecologisch gecomposteerd. We zorgen voor een overstortzuivering waarbij alles proper in de beek komt. In tweede fase wordt alles afgekoppeld. In die tweede fase wordt regenwater afzonderlijk toegevoerd waardoor het overstort een bufferbekken wordt. De pieken worden daardoor afgevlakt. Ons project is veel goedkoper dan de collector waarvan we weten dat hij niet functioneert. En toch blijft die collector bestaan in de masterplanning van Aquafin. Ik heb mijn project nochtans voorgelegd aan de directeur van Aquafin. Dat zou toch niet mogen.

Nog nergens in Vlaanderen heeft men al een overstortzuivering met waterbuffering gebouwd. Ook al is hieraan een zeer grote behoefte. Bij overstromingen zoals in Kontich komt een kwartier lang zwart water uit de overstorten. We moeten daarom eerst het rioolslib tegenhouden in zogenaamde overstortzuivering met rietfilters. Als het water proper is, wordt het geleid naar een systeem met dijken, de zogenaamde buffer die overstromingen tegenhoudt. Het systeem en de techniek bestaan, maar worden nergens in het Vlaams Gewest gebouwd. Pas als we dergelijke projecten opstarten, kunnen we leren. En uit die ervaring kunnen we lessen trekken om in de toekomst beter te werken.

TRP- en hydronautstudies zijn verouderd. We moeten werken aan een afvalwaterplan waarin we de compacte woonkernen afbakenen en collecteren met kleine vuilwaterbuizen en persleidingen. Dat willen we bijvoorbeeld in Merchtem realiseren. Wij kunnen probleemloos afvalwater transporteren, maar dat is in Vlaanderen nog nergens gerealiseerd.

Concrete voorbeelden

Het Rio-project in Halle in de Borreweidestraat is een prachtig voorbeeld van hoe het niet moet. Dit was vroeger een zeer mooie en verkeersveilige holle weg zoals uit de foto's blijkt. We hadden protest van de bewoners voorspeld. De straat is landschappelijk kapot en er heerst nu verkeersonveiligheid via het overbodig verbreden van de rijweg. De overheid sponsort deze riolen tegen 75 procent. De straat is om zeep geholpen en de vijver is vervuild door de riool. Het Rio-project komt eigenlijk neer op milieuverloeding met milieugeld.

We zijn blij dat het huidige kabinet een nieuw voorstel heeft om de vuilwaterbuis voor 100 procent te betoelagen, maar die stimulans is nog niet groot genoeg. Met de huidige regeling worden gemeenten die hun best doen, niet genoeg beloond. Wie zijn best niet doet, wordt eigenlijk veel meer beloond.

Een ander voorbeeld is het Mosselgoren-project in Geel. De Mosselgorensloot is proper : er zitten vissen en waterplanten in. Het water wordt gezuiverd in de grachten, het slib bezinkt en wordt gezuiverd met moerasplanten in de grachten. Men wou een riool leggen, wat 50 miljoen frank kost. Daardoor zou echter het slib in de riool terechtkomen, bezinken en er slechts door een goede regenvlaag uitgespoeld worden, om dan via het overstort de beek in te stromen. Als men het oorspronkelijke project uitgevoerd zou hebben, zou de Mosselgorensloot vervuild worden. We hebben dat project kunnen tegenhouden.

Het Mosselgoren-project is een eerste afkoppelingsproject : de groene lijnen op de tekening zijn de waterbuizen, de rode lijnen persleidingen en kleine pomphutjes. Men is nog altijd niet uit de discussie over de kostprijs. In grote lijnen komt men tot een kostprijs van ongeveer 140.000 frank per woning. Het is de bedoeling om de leidingen naast de weg te leggen als het enigszins mogelijk is. Het grote voordeel is dat men de helft van de kosten bespaart. De afkoppelingskosten bedragen ongeveer 50.000 frank per woning. Die investering is gelijk aan de besparing van de rioleringskosten. Wat de gemeente bespaart aan rioleringskosten, kan ze investeren in privé-domeinen.

Een gebied rond Asse dat ongeveer 20 meter hoger gelegen is dan de rest van het deelgebied in de zuiveringszone Merchtem, zorgt voor zeer zware wateroverlastproblemen. Men ging alles collecteren met de lange collectoren naar een punt. We hebben alle collectoren geschrapt en het project beperkt tot de compacte woonkernen. De industriegebieden zorgen voor ongeveer 80 hectare verharding. Bij regen betekent dat een grote waterplas. Als de gemeente Asse haar best doet en als elk industriegebied, zoals in Duitsland, zijn eigen regenwater vasthoudt, dan zouden er beneden geen problemen zijn.

De richting die we willen volgen, is dat elke gemeente haar job doet en duidelijke richtlijnen krijgt. In de gemeente Merchtem hebben we dat op die manier opgelost. Heel het gebied wordt autonoom beheerd. Op de heuvels (20 meter hoogte) wordt het water gezuiverd en gebufferd. In de huidige plannen van Aquafin wordt dat niet voorzien.

Opdrachten van de gemeenten

De gemeenten zijn zeer belangrijk en onmisbaar voor autonoom waterbeheer. Er dient telkens nagegaan te worden wie wat moet doen. Elke gemeente heeft volgens ons zes opdrachten. Zo is er het uitvoeren van het afvalwaterplan 2003-2010. Een tweede opdracht is de afkoppeling van het regenwater op privé-domein met een gemiddeld maximumplafond van 50.000 frank per woning. Ten derde is er de collectering van afvalwater met 100 procent financiering voor de vuilwaterbuis met een maximumplafond. Wie sorteert, krijgt de buis gratis. Hetzelfde geldt voor de vierde opdracht, met name de zuivering van afvalwater. Als men voldoet aan de hogere norm, dan krijgt men een volledige financiering. Een vijfde opdracht is de controle, het toezicht en de exploitatie van de zuiveringsstations. Ten zesde is er het autonoom en integraal waterbeheer. Voor de overstromingsgebieden dient men zoveel mogelijk verantwoordelijkheid te geven aan de gemeenten.

Waarom is de gemeente zo belangrijk in het buitengebied ? Ten eerste is het autonome waterbeheer het meest economische, het meest ecologische en het meest sociale. Wat het lagere bestuursniveau kan, moet men niet aan het hogere geven. Dat is niet efficiënt. Voorts moet men een draagvlak bij de bewoners creëren. De kostprijs kan gedrukt worden dankzij lokale aannemers. Voorts is zelfcontrole voor sluiklozingen eenvoudiger omdat men dichterbij de burger staat. De bureaucratie kan beperkt worden en belangrijk is dat de terreinkennis van de gemeente groter is.

Knelpunten en actiepunten

Tot slot som ik nog eens de knel- en actiepunten op. Ten eerste dient de markt tot 2000 IE vrijgemaakt te worden en dient het buitengebied afgebakend te worden. Vervolgens moet een urgentieplan opgemaakt worden voor het buitengebied : waarin vastgelegd wordt waar de zuiveringsstations moeten komen. Ten derde moet men de gemeenten motiveren met urgentiesubsidies. Dat wil zeggen snelle financiële middelen vrijmaken voor voorbeeldprojecten, of met andere woorden een impulsfonds oprichten. Een dergelijk fonds is voor ons fundamenteel. Het kan resulteren in een belangrijke besparing van 74 miljard frank voor het buitengebied. Ten vierde dient men bureaucratische remmingen op te lossen door een overgangsstuut. Voorts is het ook belangrijk om te werken aan de uitbouw van de VMM voor controle en regelgeving. Het herzien van het Rio-project is zeer dringend en prioritair. Eveneens belangrijk is het gemeentelijk afvalwaterplan 2003, dat moet worden uitgevoerd tegen 2010. De gemeenten moeten een grote rol kunnen spelen in de planning van het buitengebied. Die moet herbekeken worden van centraal naar decentraal.

II. Opmerkingen van de leden

De heer Johan Malcorps : Auqazet doet hier zeer nuttige aanbevelingen, die niet indruisen tegen de bekommernissen van de parlementsleden zoals ze werden neergeschreven in de resolutie over Aquafin. U ziet het ruimer, met name het hele waterzuiveringbeleid met een sterke nadruk op de rol van de gemeenten daarin. De commissie is het daarmee eens. De resolutie gaat vooral over de resultaatsverbintenis van Aquafin en de beheersovereenkomst. De opmerking dat men ook rekening moet houden met het influent, is terecht. Met de resolutie leggen we geen influentverbintenis op aan Aquafin. Voor het buitengebied is dat een verantwoordelijkheid voor de gemeenten en ook voor de industriegebieden. Het Rioleringsdecreet gaat meer specifiek over de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Daarin worden zaken voorzien zoals de afkoppeling, het bevoordelen van gescheiden systemen, vuilwaterbuizen en infiltratiebuizen. Die zouden maximaal betaald moeten worden. Daarover moet de discussie gevoerd worden om de gemeenten te stimuleren.

In het kader van het integrale waterbeleid is het bedoeling dat de vrije markt in het buitengebied zou spelen. Gemeenten krijgen een deel van hun verantwoordelijkheid terug voor de bouw van collectoren en kleinschalige waterzuiveringssystemen en moeten bij de planning betrokken worden. Dat betekent ook dat Aquafin niet uitgesloten kan worden. De vrije markt zal uitwijzen wie tegen de laagste kosten het meest efficiënte systeem kan neerzetten.

Er zijn tien projecten ingediend waarvan er twee in uitvoering zijn. Het is belangrijk om op korte termijn modellen te bieden aan de gemeenten en aan de hand van voorbeeldprojecten aan te tonen dat dergelijke systemen werken. Op die manier kunnen ze gestimuleerd worden.

De heer Patrick Lachaert : Uw uiteenzetting was zeer goed, maar u vertrekt wel van een ideaalbeeld. U stelt terecht de vraag of het zinloos is gescheiden op te halen als men in een later stadium weer gemengd gaat afvoeren. Men vertrekt in Vlaanderen echter niet van een nulsituatie. Met een gescheiden stelsel zou men uw doel kunnen bereiken. Met heel wat opmerkingen ben ik het dus eens.

Het belang van uw betoog ligt vooral hierin dat we in de buitengebieden nog iets kunnen bereiken, maar dat er voor de rest niet meer zoveel mogelijk is. We kunnen geen bestaande collectoren uitbreken, we moeten die zo goed mogelijk benutten. Voor de buitengebieden moeten we een open discussie kunnen aangaan over wat mogelijk is. We mogen ons niet ideologisch laten inspireren, waarbij het voor sommigen allemaal IBA's moet zijn en voor anderen allemaal beton. In bepaalde gevallen is de ene oplossing aangewezen, in andere gevallen een andere. We mogen de fouten uit het verleden niet herhalen. Aquafin kan één van de medespelers zijn, maar mag niet het monopolie hebben.

Minister Vera Dua : Ik denk dat we allemaal min of meer op dezelfde golflengte zitten. In het verleden zijn grote fouten gemaakt. We mogen deze fouten niet herhalen in de buitengebieden, maar we zitten wel in een bepaald systeem. Het is niet realistisch nu alles stil te leggen om enkel met het nieuwe systeem te gaan werken en naar een volledige gescheiden ophaling te streven. Wanneer het nieuwe decreet gestemd is en het nieuwe systeem kan genieten van 100 procent subsidiëring, dan moet daaraan wel de grootste prioriteit gegeven worden. Om deze gedachtegang ingang te doen vinden, moeten we met de ambtenaren rond de tafel gaan zitten.

Ik ben het eens met de heer Malcorps dat bij de kleinschalige waterzuivering tot 2000 IE de markt moet kunnen spelen. Als Aquafin goed is, dan hebben ze de kans om het te bewijzen en een goede concurrentiepositie te bekleden. Vele gemeenten zien ertegenop om deze turnover te maken. Als Aquafin in het nieuwe scenario een rol kan spelen, zijn de gemeenten misschien bereid om met die speler in zee te gaan, want daar zit knowhow. Maar ook andere partners kunnen aan bod komen.

Het is ook geen kleine opdracht voor de gemeenten : er liggen al rioleringen. Bij een eventuele vervanging kunnen ze wel nieuwe dingen doen. We vragen ook veel aan de burgers als het over afkoppelen gaat.

Het is de bedoeling 2000 IE als grens te nemen. Misschien kunnen we dat cijfer decretaal verankeren. Dat zou een goed signaal zijn naar de gemeenten. Dit is niet opgenomen in het voorontwerp van decreet, maar het kan met een kleine aanpassing rechtgezet worden.

Aan het Urgentieplan Buitengebieden wil ik de oefening koppelen die door Aquafin werd gemaakt. Waar gaan we naartoe met de buitengebieden op het vlak van waterzuivering ? Er is wel kritiek op de oefening en daarom moeten we nu nagaan of de parameters goed gekozen zijn. Met het door Aquafin geleverde werk kunnen we echter zeer ver komen. We hebben IBA's al deels kunnen situeren en ik ben tevreden dat het aantal niet overdreven groot is.

We moeten de grens tussen grootschalige en kleinschalige waterzuivering samen met Aquafin bekijken, en daarbij nagaan hoe kleinschalige waterzuivering kansen kan krijgen in de buitengebieden. We moeten voorrang geven aan projecten die aansluiten bij het concept dat voorligt en we kunnen een impulsfonds creëren. Daarna moeten we de gemeenten over de brug trekken met goede voorbeeldprojecten. We mogen ons dus niet baseren op theoretische verhalen, we moeten kijken waar het goed gaat. Het heeft veel energie gevraagd om het project in Geel-Mosselgoren op gang te trekken. Ik denk evenwel dat het in de toekomst steeds gemakkelijker zal worden.

We kunnen besluiten dat we op dezelfde golflengte zitten. Maar wat is haalbaar en wat is ideaal ? De discussie gaat erover hoe we de ideale situatie moeten bereiken. Aquafin, dat al veel geld kreeg van de overheid om de waterzuivering te organiseren, blijft een belangrijke partner. Het moet een betere partner worden en daarover onderhandelen we. Aquafin heeft trouwens de wil om een rol te blijven spelen en om dat goed te doen. We kunnen ook in zee gaan met andere partners die goede ideeën aanbrengen en die over de nodige knowhow beschikken.

We moeten echter wel spreken over certificering, want als er nieuwe spelers op de markt zijn, moeten we aan de bevolking kunnen garanderen dat het goed zal verlopen. Zo zullen we stappen zetten naar een nieuw waterzuiveringsbeleid. Dat zal een grote ommekeer zijn en het zal geen gemakkelijke opdracht worden voor de gemeenten.

De heer Patrick Lachaert : Aquafin past zich aan aan deze tijd. We kunnen wel kritiek hebben op wat er tien jaar geleden gebeurde. Primair gesteld zou men kunnen zeggen dat men zich er vroeger toe beperkte het laagste punt van de gemeente op te zoeken en er een collector naartoe te leiden.

We moeten ook met de VMM praten. Die werken immers nog met de filosofie dat er prioritair subsidie moet worden gegeven voor rioleringen. Voor het overige leeft er niet echt het besef dat er ook nog andere mogelijkheden bestaan.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : De VMM is er wel toe gehouden te werken met de bestaande wetgeving en de bestaande richtlijnen te volgen.

Mevrouw Marleen van den Eynde : Ik vond dit een interessante uiteenzetting. Ik hoorde dat men bezig is met het opstarten van proefprojecten. Is het niet mogelijk die projecten nader te bekijken met de commissie ?

Minister Vera Dua : Op dit ogenblik zitten vele projecten nog in een planningsfase. Dat neemt niet weg dat er ook in het buitenland een aantal voorbeelden zijn die de moeite waard zijn.

De heer Aviel Verbruggen, kabinetschef van minister Vera Dua : Het project Mosselgoren in Geel is nog in uitvoering. Hier werden door de spreker een aantal voorbarige opmerkingen gemaakt en cijfers gegeven die gebaseerd waren op partiële resultaten van een proefproject dat gesubsidieerd werd door de overheid. Het komt er echter vooral op aan de globale resultaten van het proefproject goed te analyseren.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : In de inleidende uiteenzetting werd ook de indruk gewekt dat wij hier zouden discussiëren over contracten. Wij mogen echter niet in het vaarwater van de aannemers terecht komen. We kunnen niet optreden als promotor van contracten van een bepaalde privé-vereniging. Dat is een kwestie van deontologie. We moeten nagaan wat we nastreven in het beleid en dat moet los staan van iedere mogelijke partner.

Ik dank de sprekers van Aquazet voor hun bijdrage aan deze hoorzitting.

De verslaggevers

Bruno TOBBACK

Jos BEX

De voorzitter,

Jacques TIMMERMANS
